Anul II
nr. 19 (28)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
7 mai
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 GENEVA — La întreruperea conferinţei pentru dezarmare, de **V. Barbu**
3 G.A.T.T.: prolog şi antract, de **N. S. Stănescu**
4 Comisia Economică O.N.U. pentru Europa, de **I. Iacob**
6 VIENTIANE — Situaţia nu s-a clarificat, de **Sergiu Verona**
7 PARIS — Dezbaterea politicii externe, de **Georges Dascal**
8 KUALA LUMPUR — Aceeaşi politică, de **Z. Florea**
HAVANA — Discursul lui Fidel Castro
9 WASHINGTON — Sesiunea C.E.N.T.O., de **E. Obrea**
10 LONDRA — Întrevederi în S.U.A. şi Japonia, de **John Gritten**
MADRID — Confruntare, de **E. Pop.**
11 NICOSIA — Noi consultări, de **Eugen Phoebus**

Articole

p. 12 De Ziua Victoriei, de general-colonel în rezervă **Radu Niculescu Cociu**
21 Nave în „cosmosul lichid", de **Alexandru Roşu**
22 Goldwater şi dreapta americană, de **Silviu Brucan**

Convorbire

p. 16 Cu Philippe De Seynes, secretar general adjunct al O.N.U.

Reportaje

p. 14 Karlovy Vary — istoria mereu nouă a unei regiuni, de **Zdenek Knezek**
18 City — centrul financiar al Londrei, de **Nicolae Minei**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 24—28 Frankfurter Rundschau, Christian Science Monitor, Le Monde, Newsweek, L'Express, The New York Times, The Times, St. Galler Tagbladet

Profil

p. 31 Gheorghi Traikov

Poşta redacţiei

Istorica victorie

de la 9 mai 1945 asupra Germaniei hitleriste: sînt de atunci 19 ani. În articolul „De Ziua Victoriei" (pag. 12) general colonel în rezervă Radu Niculescu Cociu evocă uriaşul efort eliberator care a dus la zdrobirea fascismului şi contribuţia Romîniei la acest efort.

În interviul

acordat revistei *Lumea*, Philippe De Seynes, secretar general adjunct al Organizaţiei Naţiunilor Unite, şeful Departamentului pentru problemele economice şi sociale, îşi expune opiniile despre dezvoltarea generală a relaţiilor economice, culturale şi ştiinţifice internaţionale, informîndu-ne despre acţiunile iniţiate de O.N.U. pentru promovarea cooperării economice (pag. 16).

Reportajele de călătorie

din acest număr al revistei prezintă una dintre cele mai bogate şi mai pitoreşti regiuni ale Cehoslovaciei: oraşul Karlovy Vary şi împrejurimile lui (pag. 14); la pag. 18 — City-ul londonez, marele centru al finanţei britanice.

La rubrica

„Lumea în cărţi şi reviste", este prezentată ampla monografie despre ţara noastră a publicistului grec Kostas Birkas. La aceeaşi rubrică, recenzii asupra revistei iugoslave *Medunarodna Politika* şi revistei vest-germane *Der Spiegel*.

Evenimentele

din Cipru şi din Laos, dezbaterile de politică externă din parlamentul francez, conferinţele economice în curs la Geneva, situaţia din Spania, din Federaţia Malayeză şi din Republica Sud-Africană, relaţiile în interiorul alianţelor N.A.T.O. şi C.E.N.T.O. sînt cîteva din temele de actualitate — la rubricile „Lumea într-o săptămînă" şi „Puncte de vedere".

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

GENEVA

La întreruperea conferinței pentru dezarmare

După mai bine de trei luni de activitate, conferința Comitetului celor 18 state pentru dezarmare și-a întrerupt lucrările. Rostul pauzei, care va dura pînă la 9 iunie a.c., este, după opinia unor participanți la conferință, de a face pregătirile necesare pentru viitoarea activitate a Comitetului în așa fel încît la reluarea lucrărilor să se poată obține unele rezultate pozitive.

Cu puțin timp înainte de întreruperea lucrărilor, participanții la conferință au luat notă cu satisfacție de hotărîrea guvernelor U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii de a reduce producția lor de materiale fisionabile în scopuri militare. Cu toate că a fost realizată în afara Comitetului celor 18, prin negocieri directe între guvernele interesate, această măsură a fost apreciată de participanții la conferință ca un pas în direcția bună, spre încetarea cursei înarmărilor. Dar așa cum arăta L. Obi, reprezentantul Nigeriei în Comitet, „omenirea, cu apetitul atît de cele cîteva acorduri realizate anul trecut, și de o anumită relaxare în cadrul războiului rece, este cu adevărat înfometată de noi acorduri". Tocmai de aceea, o dată cu expresiile de satisfacție, delegații și-au manifestat dorința ca hotărîrea celor trei guverne să fie urmată de noi măsuri reale de dezarmare, în primul rînd în domeniul dezarmării nucleare.

Dacă încercăm să facem un scurt bilanț al celor 31 de ședințe oficiale care s-au ținut în această perioadă precum și al numeroaselor contacte care au avut loc între delegații, se poate spune că această sesiune s-a desfășurat într-o atmosferă propice înțelegerii reciproce, într-un spirit favorabil negocierilor. La aceasta au contribuit acordurile realizate anul trecut precum și ultima hotărîre a celor trei guverne.

Din acest punct de vedere, conferința nu a avut de-a face cu obstacole de netrecut. De-a lungul celor trei luni de tratative au existat posibilități de a se realiza progrese. Comitetul și-a întrerupt însă lucrările fiind încă departe de a fi epuizat toate aceste posibilități.

Să ne oprim, de exemplu, asupra problemei elaborării tratatului de dezarmare generală și totală, care a fost și rămîne principala sarcină nerezolvată a Comitetului.

Marea majoritate a delegațiilor au relevat ca pozitiv faptul că discuțiile în această problemă s-au concentrat în jurul conținutului primei etape a planului de dezarmare. S-a confirmat încă o dată importanța hotărîtoare pe care dezarmarea nucleară o are asupra întregului proces de dezarmare.

Eliminarea din prima etapă a mijloacelor de transportare la țintă a armei nucleare s-a impus ca o problemă de primă importanță și urgență, recunoscută nu numai de delegațiile socialiste ci și de cele ale statelor neangajate, ca de exemplu India, Birmania, Nigeria, R.A.U. Și totuși, un acord în această problemă nu s-a putut realiza.

Reprezentanții occidentali, care în toamna anului trecut se refereau la propunerile sovietice în acest sens ca „deschizătoare de noi posibilități de *rapprochement*", s-au abținut de astădată de a mai vorbi în termeni pozitivi despre „propunerea Gromîko".

În fond puterile occidentale se mențin pe poziția „reducerilor procentuale" care în condițiile actuale nu numai că nu micșorează pericolul nuclear, dar poate contribui chiar la agravarea acestuia.

Așa după cum a arătat V. Dumitrescu, șeful delegației romîne, „atîta timp cît puterile occidentale consideră că «echilibrul aproximativ», care stă la baza păcii foarte fragile care există astăzi, poate fi menținut numai cu ajutorul forței de disuaziune, atîta timp cît pacea este privită exclusiv prin prisma unor considerații strategice, va fi greu să ne așteptăm la progrese în realizarea dezarmării generale și totale".

La ultima ședință a Comitetului, înainte de pauză, reprezentantul Statelor Unite, A. Fisher, afirma că în perioada pînă la reluarea lucrărilor „va trebui să ne concentrăm mintea și imaginația pentru a pune de acord interesele noastre și a găsi soluții care să ne ducă la progrese".

Rezultatele acestor eforturi vor fi cunoscute la 9 iunie, sau scurt timp după aceea.

În domeniul măsurilor colaterale, tratativele s-au lovit de asemenea de o serie de dificultăți.

După cum se știe, nu s-a reușit nici măcar să se stabilească o ordine de discutare a numeroaselor propuneri de pe agenda Comitetului. Dar, desigur, nu acesta a fost motivul principal al greutăților apărute. A fost mai degrabă o reflectare a deosebirilor existente în ceea ce privește fondul propunerilor.

Chiar și în lipsa ordinii de zi, unele dintre măsurile colaterale s-au impus în dezbateri prin importanța lor intrinsecă. Pe primul plan a fost problema reducerii bugetelor militare, propusă de Uniunea Sovietică.

Delegațiile occidentale nu au putut explica motivul pentru care s-au opus chiar și unui apel adresat marilor puteri de a-și reduce cheltuielile militare aplicînd politica deja cunoscută a „exemplului reciproc". Propunerea făcută în acest sens de delegația R.A.U. a rămas fără răspuns.

O altă problemă care părea să ofere unele șanse a fost nediseminarea armelor nucleare. În timpul dezbaterilor a apărut clar că și în acest domeniu există unele dificultăți care împiedică deocamdată un acord. În timp ce delegațiile socialiste au insistat pentru un acord atotcuprinzător care să nu lase deschisă nici o posibilitate de răspîndire a armei nucleare, direct sau indirect, delegațiile occidentale au persistat în promovarea cunoscutului proiect de creare a forțelor nucleare multilaterale N.A.T.O., care, după părerea lor, este întrutotul compatibil cu un eventual acord privind nediseminarea.

Au avut loc unele schimburi de vederi interesante în legătură cu distrugerea fizică a armamentelor (distrugerea bombardierelor). Dacă pentru mo-

Demonstrație de 1 Mai în Piața Domului din Milano

ment poziţiile celor două părţi în această problemă par ireconciliabile, discuţiile au arătat totuşi că există unele puncte comune. Cu bunăvoinţă şi dorinţă reală de a se ajunge la un acord, ele ar putea fi eventual studiate atent şi folosite în scopul stabilirii unei poziţii care să fie general acceptabilă. Optimismul exprimat în unele cercuri ale conferinţei în legătură cu posibilităţile existente în domeniul distrugerii bombardierelor din păcate nu s-a materializat pînă acum.

Dintre celelalte probleme discutate menţionăm problema pactului de neagresiune între ţările participante la Tratatul de la Varşovia şi ţările membre ale N.A.T.O. Avantajele pe care le-ar prezenta realizarea acestei propuneri, ca o măsură tranzitorie pe calea lichidării grupărilor militare existente, au fost subliniate încă o dată de delegaţiile socialiste. Unele delegaţii neangajate, cum ar fi Birmania, Etiopia, Nigeria, India şi R.A.U. s-au pronunţat de asemenea în sprijinul acestei propuneri.

Delegaţiile socialiste au introdus în discuţii şi alte teme actuale, precum retragerea trupelor de pe teritorii străine şi lichidarea bazelor militare. Ele au acordat atenţie şi problemei zonelor denuclearizate. Delegaţia romînă a reamintit în acest sens cunoscutele propuneri ale guvernului R. P. Romîne privind transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, fără arme nucleare.

Dintre propunerile avansate de partea occidentală Comitetul a discutat în mod deosebit „îngheţarea mijloacelor strategice de transportare la ţintă a armei nucleare". Perspectiva combinării acestei măsuri colaterale cu altele propuse de delegaţiile socialiste, în aşa fel încît aplicarea ei să fie însoţită şi de unele măsuri concrete de dezarmare, a fost menţionată de delegaţiile neangajate ca una din posibilităţile de abordare a propunerilor existente. Delegaţiile socialiste şi-au expus poziţia clar, arătînd că aşa cum este formulată în prezent, „îngheţarea" echivalează cu un control fără dezarmare, ceea ce, bineînţeles, ar contraveni chiar şi „principiilor comune ale dezarmării", la care puterile occidentale s-au referit de atîtea ori în trecut.

Participanţii la conferinţă au întrerupt şedinţele lor, dar eforturile continuă. „Pauza" va fi folosită intens pentru o analiză profundă a drumului parcurs pînă acum şi mai ales a perspectivelor.

În ceea ce priveşte delegaţia romînă, ea s-a străduit să-şi aducă contribuţia la realizarea sarcinilor importante cu care a fost confruntat Comitetul. Considerînd Comitetul celor 18 ca singurul organ investit de Adunarea Generală O.N.U. cu mandatul de a elabora un tratat de dezarmare generală, R. P. Romînă a acordat şi acordă întreaga atenţie participării sale la lucrările acestui Comitet. Găsirea unor soluţii general acceptabile care să contribuie la realizarea unor progrese trebuie să stea în centrul preocupărilor tuturor delegaţiilor. „Numai în acest fel se va înţelege mai bine că la tratativele noastre nu pot exista nici învinşi nici învingători. Trebuie să triumfe doar spiritul cooperării în vederea realizării dezarmării, calea cea mai sigură de asigurare a păcii omenirii", — a spus Vasile Dumitrescu în ultima şedinţă a acestei sesiuni.

V. BARBU

Geneva, mai 1964

G.A.T.T. prolog şi... antract

După şase luni de discuţii preliminare, luni la prînz a avut loc deschiderea oficială a tratativelor G.A.T.T. în cadrul „rundei Kennedy". În acest interval, presa s-a făcut în repetate rînduri ecoul divergenţelor interoccidentale, reducînd semnificaţia actualelor negocieri în special la problema lichidării disparităţilor tarifare şi a excepţiilor. După cum a devenit însă din ce în ce mai limpede în cursul desfăşurării lucrărilor Conferinţei O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare, G.A.T.T. are în faţa sa probleme mult mai complexe cărora trebuie să le facă faţă, dacă nu vrea să se situeze în afara organismelor menite să joace un rol important în economia lumii contemporane.

În ciuda tratativelor preliminare — sau poate tocmai din cauza nemulţumirii poziţiilor adverse în cursul acestor tratative — după ce sesiunea a început, s-a anunţat neoficial că după două-trei zile de cuvîntări în care nu se va spune nimic nou, miniştrii se vor retrage, lăsînd experţii să ducă timp de 18 pînă la 24 de luni „negocieri cu uşile închise". Este semnificativ că deşi ordinea de zi are drept componentă esenţială problema excepţiilor, s-a hotărît ca listele definitive ale produselor la care o ţară sau alta solicită să nu se aplice o reducere a tarifelor vamale să fie depuse cel mai tîrziu la data de... 10 septembrie. Reprezentanţii Statelor Unite, care şi-au manifestat în diverse prilejuri dorinţa ca tratativele să înceapă cît mai curînd, propuseseră totuşi iniţial o dată mult mai îndepărtată, acceptînd provizoriu — şi numai în cele din urmă — intervalul de peste patru luni şi jumătate pentru depunerea listelor respective. Este însă evident că o negociere asupra disparităţilor vamale este de neconceput fără a se şti ce produse vor face excepţie.

La prima vedere problema cheie a rundei Kennedy o constituie taxele vamale. Dar atitudinea faţă de aceste taxe reflectă diversele concepţii politice şi economice în legătură atît cu dezvoltarea generală a economiei cît şi cu problemele comerţului internaţional. Presa occidentală, prezentînd negocierile, apreciază că runda Kennedy este, într-un anume sens, o înfruntare între liberul schimb şi protecţionismul vamal. Lucrul nu este riguros exact. Este ştiut că în decursul istoriei capitalismului au avut loc nu o dată asemenea dispute teoretice. De regulă, pînă acum, statele capitaliste nu luaseră poziţii de principiu în această direcţie, deşi politica lor se ghida în mod evident după una din aceste concepţii economice. În momentul de faţă liberul schimb reprezintă însă, de pildă, doctrina oficială a Marii Britanii.

Pe această linie, în intervenţia sa în cadrul deschiderii negocierilor de la Geneva, delegatul Angliei, Edward Heath, arăta că ar fi de dorit ca runda Kennedy să reprezinte „o largă spărtură în contextul atacului lansat împotriva barierelor comerciale mondiale".

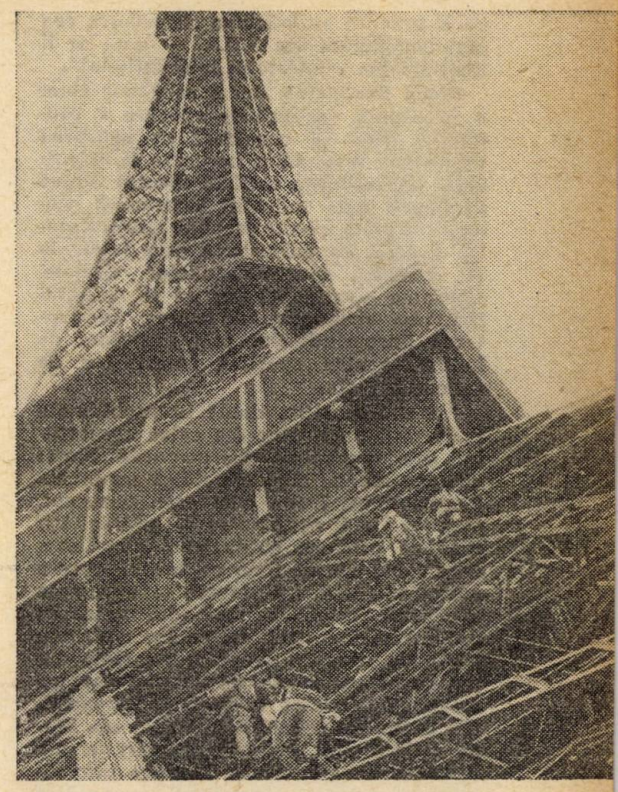

Ploaia şi vîntul puternic nu au împiedicat şapte alpinişti să escaladeze Turnul Eiffel. Timp de 4 ore şi 50 de minute, cît a durat escaladarea, grupul de alpinişti a fost urmărit pe ecranele televizoarelor de telespectatori din mai multe ţări.

Poziţia Statelor Unite este ceva mai complexă. Ele urmăresc, pe de o parte, ca barierele vamale şi nevamale ale altor ţări (şi în primul rînd ale Pieţei comune), să fie lichidate sau măcar reduse considerabil. De aceea, reprezentantul S.U.A., Christian Herter, afirmă că runda Kennedy „pregăteşte noi terenuri în atacul dat pe plan mondial împotriva barierelor comerciale, prin negocieri de o complexitate fără seamăn". Pe de altă parte, Statele Unite doresc să-şi păstreze poziţii „cît mai fortificate" în domeniul politicii vamale. Aşa se face că *Trade Expansion Act* (legea americană care autorizează pe preşedintele S.U.A. să înceapă tratative în respectiva problemă) prevede o reducere uniformă, liniară, a tuturor taxelor vamale la import cu 50 la sută, deşi intră în contradicţie evidentă cu o întreagă legislaţie care interzice orice concesii la importul de produse chimice, petrol, produse din zinc şi plumb, covoare, produse din sticlă etc.

Statele Unite şi-au manifestat dorinţa de intensificare a schimburilor internaţionale, promovînd ideea unei „vaste pieţe deschise" vest-europene. În cadrul şedinţelor comitetelor americane însărcinate cu pregătirea rundei, ca şi ale adunării generale anuale a Camerei de Comerţ a S.U.A., s-au auzit numeroase glasuri în favoarea acestei liberalizări a schimburilor. Totuşi, după cum relata agenţia *France Presse*, în cadrul dezbaterilor „fiecare producător a venit să spună guvernului (Statelor Unite — n.n.) că runda Kennedy este, fără îndoială, un lucru bun, cu condiţia ca ea să nu ducă la reducerea taxelor vamale la produsele *sale*". Aceasta l-a determinat pe preşedintele Johnson „să remarce

cu o anumită amărăciune că măsura cea mai impopulară (în S.U.A. — n.n.) ar fi liberalizarea comerțului internațional".

Trade Expansion Act a prevăzut chiar o procedură expresă de apărare a producției dacă se consideră că ușurarea importului unei mărfi oarecare în S.U.A. (prin concesiunile tarifare făcute) aduce prejudicii unei industrii americane. Comisia tarifară poate propune președintelui o serie de măsuri, pe care legea le și citează : sporirea taxelor vamale, aplicarea contigentărilor și în general limitarea respectivului import, readaptarea întreprinderilor prin furnizare de fonduri pentru sporirea puterii lor de concurență etc.

Această poziție dublă în problemele înlăturării barierelor din calea comerțului este combătută de cercurile Pieței comune atunci cînd ele ridică problema disparităților. După cum este cunoscut, experții Pieței comune au dat publicității liste de produse și statistici complexe, care arată că în timp ce tariful extern comun al C.E.E. nu prevede taxe vamale mai mari de 25 la sută din valoarea produsului importat, cel englez cuprinde astfel de niveluri la peste un sfert din produsele importate de Anglia, iar cel american la peste o cincime. Disparitățile dintre tarifele C.E.E. și cele ale Statelor Unite sînt deosebit de mari tocmai la produsele prevăzute de către oficialitățile americane în rîndul excepțiilor (produse chimice, ale industriei mecanice). Astfel, în timp ce la produsele respective tarifele Pieței comune se situează la 10—20 la sută, cele americane sînt în medie de 30—40 la sută, ajungînd chiar la 80 la sută pentru anumite mărfuri.

În fața acestei situații, oficialitățile Pieței comune (care, în virtutea art. 11 din *Tratatul de la Roma*, vor negocia în numele tuturor celor șase țări membre) declarau la Geneva că sînt gata să accepte doar ca bază de discuție, „ca o ipoteză de lucru și numai ca o ipoteză de lucru" propunerea de a se reduce, în general, cu 50 la sută, tarifele vamale, cu condiția ca *simultan* să se ajungă la soluții privind trei probleme esențiale : — eliminarea disparităților și deci reducerea piedicilor ce frînează schimburile interoccidentale ; — includerea produselor agricole în negocieri în vederea unei mai bune organizări a piețelor mondiale ale acestora ; — stabilirea regulamentului privind reducerea tarifelor.

Subliniind caracterul de „pachet" al problemelor disputate, oficialitățile C.E.E. menționează că numai rezolvarea lor concomitentă poate să creeze avantaje *reciproce* participanților.

Ceea ce aduc nou actualele negocieri este însăși metoda propusă să stea la baza acestora. Maurice Brasseur, vorbind în numele C.E.E., spunea în acest sens : „Pentru prima oară în istoria G.A.T.T. ne-am îndepărtat de metoda negocierii tarifare produs cu produs. De data aceasta noi încercăm să asigurăm o expansiune efectivă a schimburilor mondiale, folosind un plan închegat de înlăturare a barierelor tarifare și netarifare... Fără îndoială că vederile noastre în unele domenii nu coincid pe deplin cu cele ale altor state care participă la această conferință".

Amploarea reducerilor tarifare propuse este estimată de experții economici ca reprezentînd o cifră de ordinul a zece miliarde de dolari anual. Negocierile vor trebui să se desfășoare pe un evantai de peste 4 500 poziții tarifare (adică o varietate imensă de mărfuri, sortimente și calități), schimburile comerciale afectate ridicîndu-se la mai multe zeci de miliarde de dolari.

Confruntarea principală este, deci, aceea dintre poziția S.U.A. și cea a Pieței comune. Or, după cum este evident, fiecare dintre ele aplică în realitate o politică nu propriu-zis protecționistă, menită să apere împotriva concurenței străine propria industrie, ci o politică de taxe prohibitive. Taxele vamale servesc de fapt nu protejării intereselor industriei naționale, ci profiturilor anumitor grupuri monopoliste care mențin în mod artificial prețurile la un nivel extrem de ridicat în interiorul țărilor respective, cu ajutorul subvenționării exporturilor. Disputa dintre S.U.A. și C.E.E. este, în fond, o luptă între două poziții prohibiționiste, nu între apărarea dezvoltării nestingherite a comerțului mondial și protecționism.

Pe de altă parte, după cum reiese din ordinea de zi anunțată, în cadrul rundei Kennedy se vor discuta și problemele tarifare ale țărilor în curs de dezvoltare. Atît în cursul tratativelor preliminare, cît și în lucrările Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, G.A.T.T. a fost supus focului concentrat al criticilor țărilor în curs de dezvoltare. Arătînd caracterul limitat al G.A.T.T., lipsurile sale în ce privește respectarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare, acestea au propus — în cadrul Conferinței O.N.U. — înființarea unei noi organizații internaționale, care să asigure o dezvoltare cu adevărat mondială, nediscriminatorie a comerțului. Un grup de țări afro-asiatice a propus Conferinței o rezoluție care, potrivit agenției *France Presse*, „face din G.A.T.T. un simplu comitet tarifar plasat sub tutela noii organizații. Acestei propuneri i se opun S.U.A. și Anglia, care nu vor ca relațiile comerciale dintre țările industrializate să fie controlate de un organism în care cea de-a treia lume ar avea majoritatea".

Reprezentantul Indoneziei, făcîndu-se interpretul dorinței manifestate în același sens, spunea marți în cadrul rundei : „G.A.T.T. trebuie să se transforme, dar noi nu vedem pînă în prezent nici un semn".

În cuvîntarea delegatului indian s-a subliniat necesitatea „acceptării de către națiunile industrializate a unor preferințe tarifare generale pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare". În același sens a vorbit și delegatul argentinian. Delegatul Nigeriei a spus că „este dificil pentru țările în curs de dezvoltare să ofere reciprocitate în runda Kennedy... Sper — a continuat el — că negocierile Kennedy vor permite reducerea noilor bariere vamale ridicate în Europa (de către Piața comună — n.n.), acordînd o preferință generală țărilor celei de-a treia lumi".

Cît despre Brazilia, aceasta s-a situat — prin cuvîntarea delegatului său — pe poziția apărării ideii că o chestiune centrală a rundei este soluționarea „problemelor pe care le pune accesul produselor țărilor în curs de dezvoltare pe piețele țărilor industrializate".

Încheind ședințele publice de luni și marți, președintele negocierilor, W. White, secretar general al G.A.T.T., își manifesta speranța că participarea binevoitoare a tuturor părților va face posibilă „depășirea crizei actuale în care se află G.A.T.T.".

Ședințele, începînd cu cea de miercuri după amiază, au devenit închise și totodată tehnice.

Runda Kennedy abia a început. Participanții prevăd o perioadă lungă de dispute înverșunate, întrucît sînt în joc interese economice deosebit de importante ale lumii occidentale.

N. S. STĂNESCU

Comisia Economică O. N. U. pentru Europa

Între 13 și 30 aprilie, s-au desfășurat la Geneva, în Palatul Națiunilor, lucrările sesiunii a XIX-a a Comisiei Economice pentru Europa.

La deschiderea lucrărilor, U Thant, secretarul general al O.N.U., adresase sesiunii a XIX-a un mesaj în care spunea : „Sesiunile anuale ale Comisiei au o mare importanță întrucît ele oferă un cadru unic pentru examinarea, pe scară regională, a faptelor și politicilor economice și pentru încurajarea cooperării, în special între țările avînd sisteme social-economice deosebite".

La începutul lucrărilor se exprima temerea că sesiunea Comisiei va fi umbrită de marea conferință O.N.U. pentru comerț, ce se desfășoară în vecinătatea ei, și că ea va avea doar un caracter de rutină. Rezultatele preliminare ale sesiunii denotă că aceste temeri nu erau justificate. La sesiune s-au înregistrat noi eforturi pentru realizarea unei înțelegeri reciproce și consolidarea colaborării în diferite domenii.

Sesiunea a fost onorată de prezența unor personalități de seamă ale vieții internaționale : A. M. Kaissuny, președintele Conferinței O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare, Raul Prebisch, secretarul general al acestei Conferințe, Abdel Rahman, comisarul Națiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială.

Un fapt deosebit a venit să marcheze această sesiune, și anume publicarea în ediție definitivă a lucrării *„15 ani de activitate a Comisiei Economice pentru Europa 1947—1962"*. Acest studiu, pregătit de secretariatul Comisiei pe baza unei rezoluții inițiate de R. P. Română la sesiunea din 1962, sintetizează experiența valoroasă a celui mai vechi organism economic regional al O.N.U. „Istoria din ultimii 15 ani a Comisiei — se spune în studiu — tinde să arate că în ciuda dificultăților și divergențelor politice considerabile cooperarea internațională poate să progreseze". Această concluzie însemnată a studiului este confirmată de actuala sesiune a Comisiei, încheiată recent.

Analiza situației economice a Europei a devenit o tradiție a fiecărei sesiuni

a comisiei. Studiul pe anul 1963 cuprinde trei părți: economia țărilor socialiste, economia țărilor capitaliste, economia țărilor meridionale.

Studiul prezintă mai analitic decît în anii precedenți economia țărilor socialiste și pune în evidență factorii esențiali pentru dezvoltarea economică. Deși se analizează numai parțial evoluția economiei R. P. Romîne în anul 1963, în studiu se apreciază în mod pozitiv ritmul ei de dezvoltare economică, subliniindu-se creșterea constantă a comerțului exterior al țării noastre.

În Europa occidentală nivelul producției s-a menținut în 1963 la nivelul anului precedent. În studiu se constată însă o încetinire a ritmului de creștere a producției în țările membre ale Pieței comune. Sînt prezentați selectiv factorii esențiali ai conjuncturii economice a anului 1963—1964 (investițiile, cererea de consum, exportul) în țările occidentale și încercările de adaptare a politicii economice la evoluția situației din diferitele țări. Unele fenomene negative din economia țărilor capitaliste europene sînt însă analizate insuficient, minimalizîndu-se efectele lor. Este cazul fenomenelor de inflație apărute în diverse țări din Europa de vest și care exercită o presiune crescîndă asupra economiei acestora.

R. P. Romînă, ca și alte țări preocupate de accelerarea procesului de dezvoltare economică și de ridicare a nivelului de viață al populației, urmărește cu interes evoluția economiei europene și consideră că ea deschide noi posibilități de colaborare și cunoaștere reciprocă. „Nivelul la care se găsește Romînia în procesul său de dezvoltare complexă și multilaterală determină interesul său de a cunoaște experiența altor țări și de a folosi, pentru propria sa construcție, posibilitățile oferite de cooperarea internațională, ca și dorința sa de a împărtăși, acelora care se interesează din propria sa experiență" — a declarat la sesiune șeful delegației țării noastre.

Părerea unanimă a participanților la sesiune a fost că în perioada analizată (aprilie 1963 — aprilie 1964) comisia a realizat progrese însemnate în diverse domenii. Comisia a alcătuit unele studii economice de mai mare anvergură, a elaborat unele lucrări solicitate pentru pregătirea și desfășurarea Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare. Elemente de programare își fac loc din ce în ce mai mult în activitatea Comisiei, fie că e vorba de cercetări științifice, elaborarea de studii, vizite de studii, schimb de informații tehnico-științifice etc. Continuă să se dezvolte activitatea normativă, sub forma elaborării unor instrumente juridice (convenții, protocoale), și a unor norme internaționale (standarde, uniformizarea condițiilor de vînzare) pentru produse care fac obiectul comerțului european: produse siderurgice, cereale, fructe și legume etc.

Activitatea desfășurată de organele subsidiare ale Comisiei în cele 12 comitete constituie o verigă esențială, în care schimbul de păreri la nivelul experților a fost deosebit de valoros. Aceste comitete, în general profilate pe sectoare de bază ale economiei europene (energie electrică, siderurgie, cărbune, gaz, transporturi, industrie forestieră, construcția de locuințe, arhitectură, comerț), au găsit forme multiple de manifestare și colaborare: colocvii, simpozioane, voiaje de studiu, schimburi de filme tehnico-științifice etc.

Studiile și cercetările asupra tendințelor și perspectivelor de dezvoltare a diverselor economii industriale ale Europei s-au bucurat de o apreciere generală din partea țărilor membre ale Comisiei.

În prezent, Comisia este necesar să se adapteze unor noi situații și necesități. Acestea sînt impuse fie de evoluția economică a Europei, fie de evenimente politice și economice de importanță mondială. Printre aceste noi necesități considerăm în primul rînd contribuția pe care Comisia și țările sale membre pot și trebuie s-o aducă la studierea aspectelor economice și sociale ale dezarmării, la dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare, la creșterea schimburilor comerciale est-vest și între acestea și alte regiuni ale lumii.

Sesiunea actuală s-a încheiat, ca și în alți ani, prin adoptarea unor rezoluții. Dintre cele 15 rezoluții — 4 au fost propuse de delegația R. P. Romîne. Inițiativele noastre s-au axat pe probleme de mare actualitate și s-au bucurat de aprecierea tuturor delegațiilor participante la sesiune. Astfel, rezoluția cu privire la sarcinile Comisiei în legătură cu Conferința O.N.U. pentru comerț și dezvoltare (la care au devenit coautoare toate țările), ca și aceea referitoare la elaborarea unui studiu cu privire la tendințele pieței și consumului de produse chimice (la care au devenit coautoare Franța, R.F.G., Finlanda, Iugoslavia, Cehoslovacia), au fost adoptate în unanimitate. Într-un articol consacrat sfîrșitului sesiunii a XIX-a a Comisiei, referindu-se la inițiativele R.P.R., ziarul *La Tribune de Genève* scria: „Comisia a hotărît să se inspire pe viitor din deciziile care vor fi eventual luate de Conferință" (e vorba despre Conferința mondială pentru comerț — *n.a.*). Același ziar arăta: „domeniile care par a fi cele mai interesante, pe baza rezoluțiilor finale, sînt cele ale Pieței produselor chimice și a energiei electrice".

Cu ocazia dezbaterii legate de aplicarea rezoluției 1940/XVIII a Adunării Generale O.N.U., delegația romînă a propus o activă participare a Comisiei la pregătirea colocviului internațional asupra dezvoltării industriale (care va avea loc în anul 1966). Delegației romîne i s-au alăturat, în calitate de coautori, delegațiile Franței, Angliei, Finlandei, Danemarcei și Norvegiei. Rezoluția a fost adoptată în unanimitate.

Poziția activă a delegației romîne în problemele colaborării internaționale a prilejuit adoptarea de către sesiunea Comisiei, la propunerea noastră, a unei noi rezoluții în legătură cu Anul Cooperării Internaționale. Finlanda, Suedia și Cehoslovacia s-au alăturat și au susținut propunerea romînă, devenind coautori. Rezoluția a fost de asemenea adoptată în unanimitate.

Sesiunea a XIX-a a Comisiei a adoptat și alte rezoluții: prelungirea mandatului grupului de experți însărcinați cu examinarea problemelor comerțului Est-Vest, programul pe termen lung al reuniunilor consilierilor economici, al voiajelor de studiu, mandatul comitetului pentru locuințe, schimburi de referate științifice etc.

În ultima sa sesiune Comisia a dovedit încă o dată că, în ciuda dificultăților existente, cooperarea internațională între țări cu sisteme social-economice diferite nu numai că poate să progreseze, dar este o necesitate vitală, un factor de destindere și coexistență pașnică.

I. IACOB

Geneva, 4 mai

REFLECTOR

Restabilit după intervenția chirurgicală, președintele de Gaulle și-a reînceput activitatea. Programul său va fi destul de încărcat. Președintele a primi la 8 mai vizita președintelui Senegalului, Leopold Senghor, iar la 9 mai pe aceea a regelui Iordaniei, Hussein. La 12 mai el va examina, în cadrul unui consiliu interministerial restrîns, problema salarizării în instituțiile de stat.

■

Premierul Rhodesiei de sud, Jan Smith, a convenit, în cele din urmă, asupra principiului potrivit căruia Marea Britanie va trebui să consulte guvernele țărilor membre ale Commonwealthului, înainte de a adresa guvernului sud-rhodesian invitația de a participa la conferința primilor miniștri ai țărilor Commonwealthului.

■

Ziarul Tribune de Genève apreciază că după proclamarea Republicii Unite Tanganica și Zanzibar ar putea reveni în actualitate proiectul mai vechi de creare a unei federații a Africii răsăritene în care ar fi fost incluse Kenya, Uganda, Tanganica și Zanzibarul.

Senatorul Fulbright, președintele comisiei pentru afacerile externe a Senatului american, va face o serie de vizite în Europa. Săptămînalul britanic Observer anunță că, din însărcinarea președintelui Johnson, Fulbright va vizita Atena și Ankara; Observer scrie că aceste din urmă vizite vor fi consacrate studierii problemei Ciprului.

■

Janet Jagan, ministru de interne în guvernul Guyanei Britanice, a declarat recent că introducerea reprezentării proporționale, pe criterii de rasă, în Guyana ar putea transforma această țară într-un al doilea Cipru.

■

Guy Mollet, secretarul general al SFIO, a declarat că acest partid nu intenționează să „monopolizeze" candidatura Defferre. El a susținut că este necesar ca Gaston Defferre să devină „candidatul stîngii democratice unite".

În ultima vreme se vorbește și despre posibilitatea unei candidaturi Pinay. Unii afirmă însă că Antoine Pinay, lider al partidului independent și fost prim-ministru, nu ar dori, în eventualitatea în care generalul de Gaulle nu se va mai prezenta în alegeri, să candideze împotriva actualului premier Pompidou, considerat a fi succesorul posibil al președintelui de Gaulle.

VIENTIANE

Situația nu s-a clarificat

Evoluția situației din Laos continuă să fie contradictorie. Au trecut mai bine de două săptămîni de la lovitura de stat a grupului generalilor rebeli. Declarațiile de bune intenții se succed una după alta. Dar ele n-au fost urmate pînă în prezent de fapte de natură să scoată din impas situația. Singurul element nou, intervenit pe neașteptate luni după-amiază, a fost călătoria, care cu 24 de ore în urmă fusese contramandată, a prințului Suvanna Fumma la Khang Khai, unde l-a întîlnit pe liderul grupării Patet Lao, Sufanuvong. Dar nici această întîlnire nu s-a soldat deocamdată cu rezultate concrete. „M-am întîlnit cu prințul Sufanuvong și cu dl Vongvicit — a declarat premierul laoțian. Le-am expus schimbările intervenite în situația politică la Vientiane și soluțiile pe care le întrevăd pentru depășirea crizei". Potrivit declarațiilor sale, de abia peste cîteva zile o nouă întrevedere va îngădui cunoașterea exactă a pozițiilor și posibilităților de acord între grupările politice din Laos.

Pînă atunci, lucrurile evoluează de fapt sub semnul manevrelor grupării de dreapta. După ultima sa apariție publică, în calitate de lider al grupării de dreapta, Fumi Nosavan a recurs la un gest spectaculos anunțînd dizolvarea grupării sale. În urma acestei „autodizolvări", Suvanna Fumma devine formal conducător atît al forțelor neutraliste cît și al forțelor de dreapta care, potrivit declarațiilor premierului laoțian „li s-au raliat".

Întrebarea elementară care se pune este: în favoarea cui a survenit această unificare? Deși ea este prezentată ca „un pas înainte" spre unificarea politică a tuturor celor trei grupări — de dreapta, neutralistă și Patet Lao — avem în fond de-a face cu o încercare de extindere a controlului de către cercurile extremiste din Laos. Comentînd hotărîrea anunțată de Fumi Nosavan, agenția *France Presse* scria: „Prințul Suvanna Fumma, partizan declarat al neutralismului, pare să aibă mîinile mai mult sau mai puțin legate de către dreapta".

Spre această concluzie concură mai mulți factori. Pe de o parte, premierul laoțian apare în prezent ca un prizonier de facto al grupării rebele. El și-a mutat reședința în clădirea Ministerului Apărării, unde-și are sediul așa-zisul „comitet revoluționar" condus de cei doi generali rebeli. Suvanna Fumma se bizuie în prezent pe o minoritate din guvernul de coaliție. Dacă acum o săptămînă au refuzat să participe la ședințele guvernului patru miniștri, în prezent numărul lor s-a ridicat la opt. Aceștia sînt vicepreședintele guvernului, Sufanuvong, și alți trei miniștri reprezentanți ai Patet Lao, precum și patru miniștri neutraliști. Reîntoarcerea lor în capitală este exclusă, datorită faptului că una din principalele clauze ale acordurilor încheiate între forțele politice din Laos în noiembrie 1963 și anume menținerea orașului Vientiane ca teritoriu demilitarizat a fost încălcată.

Un alt factor care îndreptățește presupunerea că Suvanna Fumma acționează sub o puternică presiune a cercurilor de dreapta, îl constituie proiectul de unificare a forțelor armate. Acest obiectiv a figurat atît în acordurile realizate în Valea Ulcioarelor și Zürich, cît și în acordurile de la Geneva din 1962. Dar unificarea forțelor armate nu se poate face în condițiile unei deteriorări a stabilității politice din Laos. Cercurile de dreapta cer să se procedeze „de urgență" în acest sens, preconizînd trecerea tuturor forțelor armate sub conducerea unui comitet special condus de Suvanna Fumma. Această unificare este însă concepută numai ca o slăbire a pozițiilor forțelor neutraliste și de stînga. Fumi Nosavan a anunțat trecerea forțelor armate ale grupării de dreapta sub conducerea prințului Suvanna Fumma în calitatea acestuia de titular al Ministerului Apărării. Modificarea în sine este însă nesemnificativă, întrucît Ministerul Apărării „este controlat de dreapta" *(France Presse)*.

Cei doi copreședinți ai conferinței — U.R.S.S. și Anglia — au ajuns în prezent la un punct de vedere comun în ce privește situația din Laos și perspectivele ei. În mesajul adresat celor trei forțe politice din Laos, ei condamnă lovitura de stat militară cerînd autorilor să înceteze imediat activitatea lor ilegală și propun șefilor celor trei partide să reia negocierile, reafirmîndu-și totodată sprijinul total față de guvernul de coaliție națională. „Acordurile de la Geneva — se arată în mesaj — constituie baza necesară pentru soluționarea problemelor interne litigioase pe calea colaborării celor trei forțe politice din Laos, în interesul înțelegerii și unității naționale".

O intensă activitate diplomatică în legătură cu Laosul desfășoară Statele Unite. Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat a făcut o serie de declarații în legătură cu poziția americană față de situația din această țară. Ambasadorul american la Vientiane a declarat că principiile fundamentale ale politicii Statelor Unite în Laos continuă să fie aplicarea acordurilor de la Geneva și a celor care sînt legate de aceste acorduri: acordul de la Zürich și cele din Valea Ulcioarelor, ca și sprijinul acordat guvernului de uniune națională prezidat de prințul Suvanna Fumma.

Deocamdată, tratativele care au fost inaugurate prin întrevederea de la Khang Khai nu urmăresc revenirea la situația existentă înaintea loviturii de stat. Se pare că soluțiile preconizate de către Suvanna Fumma prevăd modificări, și încă esențiale. Acceptarea rolului de conducător al grupării de dreapta și neutraliste de către Suvanna Fumma aduce totodată un element de instabilitate în situația din Laos. În sfîrșit, se intenționează operarea chiar în prezent a unor schimbări în guvern, deși este binecunoscută poziția categoric ostilă a forțelor Patet Lao față de o asemenea eventualitate. Au și fost preconizate numiri de noi miniștri. Printre alții, ambasadorul de la Delhi sau cel de la Tokio ar urma să preia funcția de ministru de externe, girată de premierul Suvanna Fumma după asasinarea în aprilie 1963 a lui Quinim Folsena.

Din declarațiile publicate de conducătorii grupării de stînga rezultă hotărîrea lor de a depune toate eforturile pentru normalizarea situației din Laos. Dar aceasta nu înseamnă că ei sînt dispuși să facă concesii afectînd principiile politice stabilite prin acorduri. Într-un interviu difuzat de postul de radio al forțelor Patet Lao, Fumi Vongvicit, ministru al informațiilor în guvernul de coaliție din partea partidului Neo Lao Haksat, a precizat că discuțiile nu pot să fie însoțite de o încălcare a suverani-

Juriul celui de al 17-lea Festival internațional al filmului de la Cannes. În primul rînd, de la stînga la dreapta, Charles Boyer, Geneviève Page și Fritz Lang

tăţii coaliţiei din Laos şi presupun necesitatea dizolvării imediate a „Comitetului revoluţionar" (grupul generalilor rebeli) precum şi revenirea asupra modificărilor unilaterale introduse în ce priveşte unificarea forţelor armate.

Este condamnată intenţia de trecere a forţelor armate sub control unic. „În realitate se urmăreşte punerea în aplicare a hotărîrii aşa-zisului comitet alcătuit din autorii recentei lovituri de stat de a „remania şi extinde" guvernul de coaliţie naţională, astfel încît elementele de stînga să se afle în inferioritate. Partidul Neo Lao Haksat, a precizat Vongvicit, se menţine la părerea că actuala situaţie din Laos trebuie să fie rezolvată numai prin negocieri paşnice". „Fuziunea sub ameninţarea armelor este inacceptabilă" — a declarat un purtător de cuvînt al forţelor Patet Lao. În cercurile observatorilor din Vientiane — subliniază A.F.P. — programul de unificare a forţelor politice din Laos în condiţiile preponderenţei cercurilor de dreapta „pare utopic".

Sergiu VERONA

PARIS

Dezbaterea politicii externe

Nici dezbaterea din Adunarea Naţională în legătură cu structura instituţională a Franţei nu a adus elemente informative noi. Poziţia guvernului francez faţă de problematica puterii executive era cunoscută de multă vreme. Tot atît de cunoscută era şi opinia opoziţiei. Totuşi, din desfăşurarea dezbaterii, dar mai ales din convingerea, energia şi siguranţa de sine cu care primul ministru Georges Pompidou a pledat în favoarea actualului regim prezidenţial, toţi comentatorii au tras o concluzie nouă : Pompidou ar fi, după toate indiciile, succesorul desemnat al generalului de Gaulle. Cu alte cuvinte, dacă preşedintele ar hotărî să nu mai candideze în alegerile din 1965 (cînd expiră mandatul său de şapte ani), actualul prim-ministru ar fi cel care va solicita investitura în calitate de continuator al politicii gaulliste.

Expunerea politicii externe franceze, cu care s-a deschis dezbaterea asupra problemelor internaţionale, nu a constituit însă decît un prilej de a reaminti şi preciza coordonatele de bază ale diplomaţiei franceze. Declaraţia guvernamentală a fost prezentată de ministrul afacerilor externe, Couve de Murville. Tot el a răspuns, la sfîrşit, interpelărilor deputaţilor. Disputa a fost destul de animată, deşi n-au participat la ea principalii lideri ai opoziţiei. Abţinerea lor a fost interpretată de ziarişti ca un protest indirect împotriva faptului că Adunarea Naţională nu este realmente chemată să-şi expună cuvîntul în elaborarea politicii externe a Franţei, fiind pusă de obicei în faţa unor fapte împlinite. Primul ministru Pompidou se afla pe banca guvernamentală dar, contrar obiceiului său, nu a luat parte la discuţii. Ziarul *Le Monde* scrie că abţinerea primului ministru a fost menită „să sublinieze şi să condamne implicit tăcerea şefilor opoziţiei".

Interesul discuţiei care a avut loc săptămîna trecută în Adunarea Naţională Franceză a constat în expunerea sistematică a principiilor politicii externe franceze, precum şi în prilejul oferit opoziţiei de a-şi reafirma punctele de vedere în legătură cu această politică.

S-a vorbit foarte mult, la Palatul Bourbon, despre locul şi rolul Franţei în lume. Din declaraţia guvernamentală trebuie reţinute în această ordine de idei următoarele aprecieri : „Se poate constata că Franţa şi-a regăsit locul în toate sectoarele afacerilor mondiale... Ea şi-a orientat acţiunile într-un mod pozitiv, adică în sensul evoluţiei generale a lumii". Primul ministru a afirmat, de asemenea, că Franţa dispune astăzi de o mare libertate de acţiune, întrucît şi-a reglementat vechile probleme, nu trece în prezent prin nici un fel de criză şi, „în sfîrşit, îl are în frunte pe generalul de Gaulle". Apoi, a fost definit locul Franţei în alianţa atlantică, apreciată ca „o realitate şi o necesitate". „Solidaritatea faţă de problemele esenţiale, a precizat Couve de Murville, nu împiedică totuşi ca alinierea automată de altă dată să fi devenit un anacronism şi ca puţin cîte puţin unii să-şi regăsească personalitatea şi libertatea de acţiune". Ministrul afacerilor externe a considerat necesar să respingă de la bun început orice acuzaţii de „naţionalism" pe care le-ar fi putut formula (şi le-au şi formulat) reprezentanţii opoziţiei. De altfel, aceasta a constituit una dintre cele mai disputate probleme. Atitudinea oficială a fost criticată din două puncte de vedere. Unii deputaţi s-au pronunţat pentru sprijinirea necondiţionată a pactului atlantic în structura sa actuală, alţii au salutat ideea desprinderii Franţei de Statele Unite, dar au ţinut să sublinieze că aceasta nu trebuie să ducă la o încercare, lipsită după părerea lor de şanse, de a-şi subordona în schimb ţările Europei occidentale. În prima categorie se înscrie intervenţia deputatului Jacques Duhamel (partidul Rassemblement démocratique), care a relevat mai multe elemente pe care le apreciază ca fiind contradictorii : „În toate împrejurările, alianţa atlantică este declarată indispensabilă. Dar, începînd din 1959, se urmăreşte sistematic dezmembrarea ei şi se mărturiseşte dorinţa de a degaja Europa occidentală de influenţa americană."

Celălalt punct de vedere a fost exprimat, printre alţii, de deputatul socialist Raust care, după ce a remarcat că parlamentul nu este asociat niciodată la elaborarea politicii externe franceze, a enumerat eşecurile înregistrate, după

La 14 aprilie au avut loc în Anglia festivităţile de înfrăţire a oraşelor Galaţi şi Coventry. Cu această ocazie lordul primar E. Allan a înmînat preşedintelui Comitetului executiv al Sfatului Popular oraşenesc Galaţi, Stan Alecu, diploma „oraşelor înfrăţite".

părerea lui, în şase ani de diplomaţie gaullistă : nerealizarea unui directorat în trei al N.A.T.O. şi nici a unui directorat franco—vest-german. „Din ce în ce mai mult, a spus Raust, R.F.G. vorbeşte în numele Europei occidentale şi o reprezintă. Succesorul cancelarului Adenauer, deşi se declară satisfăcut de semnarea tratatului franco-vest-german, nu acceptă nici spiritul unui duumvirat european, nici excluderea Marii Britanii". El a contestat, de asemenea, realizarea vreunui progres pe linia unificării vest-europene începînd din 1958.

În concluzia dezbaterilor, ministrul afacerilor externe a respins „procesele de intenţii" făcute de unii deputaţi, afirmînd că Franţa nu duce o politică de izolare şi că este „un aliat bun" al Statelor Unite.

În altă ordine de idei, guvernul a fost criticat de deputaţii comunişti şi socialişti pentru absenţa şi abţinerea Franţei atît de la Conferinţa pentru dezarmare de la Geneva, cît şi de la alte iniţiative favorabile destinderii. Acest lucru este, după părerea lor, în contradicţie cu afirmaţia ministrului afacerilor externe despre „omniprezenţa Franţei pe arena mondială". Amintind marea manifestaţie care a avut loc la 26 aprilie în apropiere de Paris, la Sceaux, unde 120 000 de persoane au răspuns apelului Comitetului naţional împotriva forţei de şoc şi pentru dezarmarea generală, deputatul comunist Louis Odru a declarat : „Ţara noastră ar putea să joace un rol capital în favoarea coexistenţei paşnice şi a destinderii internaţionale, luînd iniţiative constructive

pentru dezarmare, problemă esențială de care depinde, în epoca noastră, prezentul și viitorul omenirii. Franța ar cîștiga în felul acesta în prestigiu".

La aceasta, ministrul afacerilor externe a răspuns că guvernul francez este împotriva înarmărilor nucleare, dar nu va renunța la propria sa înarmare nucleară decît în condițiile dezarmării totale.

O vie controversă a provocat și punctul de vedere oficial asupra relațiilor Franței cu țările neangajate sau cu cele slab dezvoltate, numite în cadrul dezbaterilor cu un termen generic „a treia lume". Unii deputați au apreciat că Franța, în încercarea de a-și extinde influența asupra acestor țări, își ia angajamente care-i depășesc posibilitățile. „Nu negăm cele cîteva succese obținute față de a treia lume, a spus deputatul socialist Raust, dar această politică pare sortită eșecului căci nu avem mijloacele necesare pentru a o susține".

Propunerile de neutralizare a unei mari regiuni din Asia de sud-est au suscitat critici din partea unor deputați, care le consideră nerealizabile în momentul de față. În linii generale, însă, deputații au sprijinit poziția guvernului față de continuarea războiului din Vietnamul de sud și ideea reglementării situației din Laos pe baza respectării neutralității acestei țări.

După cele două zile de dezbateri, apreciază ziarele, nimic nu se va schimba în orientarea politicii externe franceze. Declarația guvernamentală nu a avut alt obiectiv decît acela de a informa despre acțiunile întreprinse în ultimul timp de guvernul francez și cunoscute de multă vreme de deputați, care aflaseră despre ele în aceleași condiții ca și restul opiniei publice.

Georges DASCAL

Paris, 5 mai

KUALA LUMPUR

Aceeași politică

Alegerile din Federația Malayeză n-au adus nici o surpriză, vechiul guvern al partidului Alianței reconstituindu-se cu modificări minore. Primul ministru Tengku Abdul Rahman și-a păstrat portofoliul externelor, iar primul ministru adjunct Razak a fost numit și ministru al apărării; premierul a cedat postul de ministru al informațiilor și radiodifuziunii lui Senu Abdul Rahman, care a condus campania electorală a partidului Alianței; printre cele cîteva schimbări intervenite se înscrie constituirea unor ministere: al culturii, al tineretului și sportului, al pămîntului și minelor, al asistenței sociale, precum și al guvernării locale și construcției de locuințe.

Duminică, Tengku Abdul Rahman a precizat, într-un interviu acordat ziarului *Straits Times* din Kuala Lumpur, că în politica malayeză nu va interveni nici o schimbare. Este limpede însă că guvernul malayez are nevoie de sprijin extern pentru a-și continua actuala politică și în primul rînd de sprijinul Marii Britanii. Recentele dezbateri din Camera Comunelor au confirmat, cel puțin parțial, existența acestui sprijin. Ministrul pentru problemele Commonwealthului și coloniilor, Duncan Sandys, a declarat că „forțele de securitate de pe teritoriile din Borneo aparținînd Federației Malayeze își intensifică operațiile pentru a elimina partizanii", adăugînd că guvernul englez este dispus să continue a ajuta guvernul federației. Dar Tengku Abdul Rahman se teme că nu poate conta nelimitat pe Anglia. El ar prefera, după cum a reieșit din recentele conflicte cu Indonezia, o diversiune înafară, numai pentru a abate atenția de la situația nesatisfăcătoare din federație. De la Londra primește însă sfaturi îndreptate spre consolidarea situației interne, guvernul englez fiind interesat să nu fie antrenat într-un război în Asia de sud-est. Această deosebire de vederi a ieșit în evidență atunci cînd — după sesiunea Consiliului ministerial al Organizației Tratatului pentru Asia de sud-est — E. H. Peck, subsecretar de stat la *Forreign Office* a poposit la Djakarta. Vizita a fost comentată de corespondentul agenției *U.P.I.* în felul următor: „Se știe că Anglia este neliniștită și caută să exploreze toate posibilitățile ce se ivesc pentru a ajuta și susține Federația Malayeză în rezolvarea diferendului cu Indonezia". Guvernul englez preferă astfel să apară în rolul de mediator.

În același timp, s-a înregistrat și o propunere filipineză de mediere. Ministrul de externe filipinez Salvador Lopez a declarat luni că președintele Macapagal l-a autorizat să reînnoiască „sondajele" pe lîngă guvernele indonezian și malayez în vederea convocării unei conferințe la nivel înalt a șefilor guvernelor celor trei țări. „Filipinele, a declarat ministrul ziariștilor la Manila, sînt de părere că o nouă întîlnire la nivel înalt cu Malayezia și Indonezia poate avea loc cît mai curînd posibil".

Tatonările făcute de diplomația filipineză pentru convocarea reuniunii Macapagal-Sukarno-Rahman au fost însoțite de propuneri în vederea actualizării Asociației pentru Asia de sud-est (A.S.A.). Un purtător de cuvînt oficial a declarat la Manila că guvernul filipinez studiază posibilitatea reînvierii A.S.A., „a cărei activitate a fost înghețată în urma disputei în problema malayeză". A.S.A. a fost formată în 1961 la Bangkok ca o alianță pe tărîm economic și cultural între Tailanda, Filipine și Malaya. Este vorba deci de două state membre ale S.E.A.T.O. care — înaintea constituirii Federației Malayeze — intenționau să atragă Malaya propriu-zisă în orbita S.E.A.T.O. Pentru a nu-și pierde influența în Malaya și în celelalte teritorii pe care le controla în această regiune, Anglia le-a unit în cadrul federației, ceea ce a dus la „înghețarea" A.S.A. Inițiativa reanimării A.S.A., al cărei comitet executiv funcționează la Bangkok avînd ca președinte pe ministrul de externe tailandez și ca membri pe ambasadorii filipinez și malayez, nu poate fi despărțită de recenta ofertă a Consiliului ministerial al S.E.A.T.O., ca Federația Malayeză să fie protejată (la fel ca și Vietnamul de sud de pildă) de „umbrela S.E.A.T.O.". În această ordine de idei, pe lista sprijinitorilor cei mai activi ai politicii malayeze s-a înscris Noua Zeelandă, al cărei prim-ministru, Keith Holyoake, l-a încunoștințat pe ministrul de externe al Indoneziei, Subandrio, că este gata să dea ordin unităților neozeelandeze să lupte alături de trupele malayeze. (Din 1955, unități terestre, navale și aeriene neozeelandeze sînt dislocate pe teritoriile care fac parte acum din Federația Malayeză, în cadrul rezervei strategice a Commonwealthului). Este limpede că amestecul S.E.A.T.O. nu poate decît să complice și mai mult situația.

Guvernul malayez și-a precizat punctul de vedere față de propunerea convocării unei reuniuni Macapagal-Sukarno-Rahman. În interviul acordat ziarului *Straits Times*, premierul malayez a declarat la 2 mai că „orice înțelegere între Malaya și Indonezia poate fi numai temporară" și a preconizat întărirea în orice caz a dispozitivului militar malayez. Totodată un purtător de cuvînt malayez a cerut ca întîlnirea tripartită malayezo-filipino-indoneziană să fie precedată de încetarea activității partizanilor în teritoriile din Borneo (Kalimantan) care fac parte din federație și pentru respectarea acestei clauze prealabile să fie făcută răspunzătoare Indonezia. Această cerere reprezintă o înăsprire a poziției malayeze care pune sub semnul întrebării însăși dorința unei reglementări. Anterior, autoritățile malayeze au cerut încetarea luptelor între unitățile malayeze și cele indoneziene la frontieră, pentru ca Tengku Abdul Rahman să participe la conferință; acum, după ce guvernul indonezian a accentat ca negocierile politice să fie precedate de o reglementare militară, guvernul malayez pune noi condiții. Într-o cuvîntare rostită duminică la Djakarta, președintele Sukarno a respins noua cerere malayeză, considerînd-o cu desăvîrșire inacceptabilă.

Căutarea unei soluții negociate în problema malayeză presupune bunăvoința tuturor părților interesate. Or, pentru aceasta mai sînt de înlăturat destule obstacole.

Z. FLOREA

HAVANA

Discursul lui Fidel Castro

Vorbind la mitingul ținut în Piața Revoluției cu prilejul Zilei de 1 Mai, primul ministru Fidel Castro a acordat o deosebită atenție chestiunii zborurilor avioanelor nord-americane deasupra Cubei. „Cuba, a declarat Fidel Castro, nu este dispusă să îngăduie avioanelor nord-americane să continue nestingherite violarea spațiului

aerian cuban". El a afirmat că prin această atitudine „Cuba își apără nu numai suveranitatea sa, dar și a tuturor popoarelor din lume". „Dacă se va stabili precedentul, a subliniat el, ca o țară, prin faptul că este puternică, să aibă dreptul de a încălca drepturile altor popoare, atunci aceste popoare vor fi în primejdie".

Primul ministru a subliniat că S.U.A. cunosc poziția Cubei și a Uniunii Sovietice față de zborurile efectuate de avioanele lor deasupra teritoriului cuban. Statele Unite au putut constata că Uniunea Sovietică și-a îndeplinit angajamentele asumate cu prilejul crizei Caraibilor, în timp ce ele continuă să violeze spațiul aerian cuban. După ce a relevat că „noi nu vom invada niciodată vreo țară și nici nu vom îndrepta armele noastre împotriva vreunui popor", el a spus: „Este foarte important ca Statele Unite să nu se înșele în ce privește poziția noastră. Este foarte important ca ele să cunoască hotărîrea noastră și dacă se vor înșela, vina va fi a lor".

Primul ministru a declarat că guvernul revoluționar nu va acționa de o manieră „lipsită de răspundere și superficială și va face toate demersurile pe plan legal și internațional pentru a obține încetarea zborurilor de recunoaștere deasupra Cubei. Cuba dorește pacea, dar ea nu este dispusă să renunțe la nici unul din drepturile ce-i revin ca popor suveran".

Fidel Castro a avertizat că „dacă toate argumentele se vor dovedi zadarnice și dacă recursul la lege, la drept și la morală vor fi inutile, noi vom considera aceste zboruri ca războinice și vom recurge la arme împotriva lor".

În discursul său, Fidel Castro s-a referit și la probleme economice și în special la producția de zahăr a Cubei. Cuba, a spus el, își va îndeplini toate angajamentele contractate privind livrările de zahăr. Ea are asigurată piața pentru tot zahărul pe care îl produce și depune eforturi pentru a-și spori producția. Vorbitorul a denunțat manevrele cercurilor nord-americane care încearcă, prin informații inexacte despre producția de zahăr a Cubei, să provoace o scădere a prețului zahărului pe piața internațională.

Președintele Republicii Arabe Yemen, Abdallah as-Sallal, și primul ministru Hamoud Gayefi la mitingul organizat cu prilejul formării noului cabinet yemenit

WASHINGTON

Sesiunea C.E.N.T.O.

Uși închise. Discuții strict secrete. Un comunicat inexpresiv. Experții militari ai C.E.N.T.O. s-au adunat în reuniunea care a precedat obișnuita întîlnire de primăvară a miniștrilor din țările aderente la acest pact.

Experții militari ai pactului au încercat totuși să întocmească un bilanț generator de optimism. După relatările agenției *France Presse*, ei și-au manifestat „satisfacția în privința rezultatelor diverselor manevre militare efectuate pe pămînt, pe mare și în aer de către forțele C.E.N.T.O. și în special exercițiile «Midlink 6» lîngă Caraci și «Delavar» la care au participat 7 000 membri ai personalului militar american". S-ar părea, după termenii comunicatului, că generalii din C.E.N.T.O. — pe care îi prezida americanul Maxwell Taylor — s-au arătat dispuși să ocolească problemele nevralgice, lăsîndu-le în seama diplomaților.

De fapt, încă la sesiunea trecută a Consiliului ministerial al C.E.N.T.O. se făcuseră auzite glasuri care cereau o nouă orientare. Atunci, *France Presse* informa că „delegații Iranului și Pakistanului pun accent pe latura economică a alianței, în timp ce Statele Unite și Marea Britanie dau preferință aspectului ei politic și internațional". Între timp, motivele de discordie s-au înmulțit. Pe agenda actualei reuniuni a miniștrilor de externe ai țărilor C.E.N.T.O. s-au aflat probleme legate de relațiile Est-Vest, dezarmare, Cașmir, Cipru, Asia de sud-est, ajutorul economic pentru țările în curs de dezvoltare.

Sesiunea ministerială de anul acesta a avut loc la Washington. Ea a fost lipsită de elemente spectaculoase. Dean Rusk s-a referit nu numai la latura militară a alianței, ci și la ceea ce pactul C.E.N.T.O. ar reprezenta ca „îndemn pentru dezvoltarea economică a acestei părți a lumii". Secretarul de stat al S.U.A. a prezentat auditoriului un tablou al politicii mondiale („relativ satisfăcător", după agenția *U.P.I.*), consacrîndu-și însă cea mai mare parte a discursului progreselor pe care țările C.E.N.T.O. le-ar fi obținut în perfecționarea „mijloacelor de comunicație fizice pentru cooperare eficace în apărare și în dezvoltarea economică". Cuvintele „dezvoltare economică" au primit, în cuvîntarea lui Rusk, rolul de a acompania aproape permanent referirile la problemele militare.

Ministrul de externe britanic a aprobat, firește, activitatea C.E.N.T.O. El sosise cu două zile mai devreme la Washington pentru „a exercita presiuni asupra Statelor Unite" *(U.P.I.)*, mai puțin legate de această regiune. El a cerut guvernului S.U.A. „un sprijin mai mare" în chestiunea Yemenului. Pentru Anglia această zonă are o mare însemnătate, explicabilă într-un context istoric mai amplu. Diplomația britanică a marcat puncte în ceea ce *Combat* denumea competiția „pentru a dobîndi clientelă și favorurile țărilor din Orientul Mijlociu".

Ce se întîmplă însă cu aliații „locali"? Turcia, Iranul și Pakistanul au suficiente motive de nemulțumire față de partenerii majori iar sesiunea C.E.N.T.O. a prilejuit reafirmarea lor.

Ankara nu a făcut un secret din amărăciunea resimțită în legătură cu atitudinea S.U.A. și Angliei în problema Ciprului. Oficialități turcești, deși au afirmat intenția de a nu părăsi N.A.T.O. sau C.E.N.T.O., vorbesc totuși de o „revizuire tragică" a politicii lor. Ziarul *Cumhuriyet* arăta că, „din moment ce Turcia a fost abandonată de aliații în care a crezut", ea va trebui să promoveze o politică independentă, o politică proprie în cadrul blocului occidental. *Le Monde* remarca: „Diplomația turcă resimte amar izolarea în care se află: nici o putere n-a sprijinit tezele sale la Națiunile Unite, nici un membru N.A.T.O. sau C.E.N.T.O. (îndeosebi Pakistanul și Iranul) n-a aprobat soluția de împărțire sau n-a condamnat în mod oficial guvernul lui Makarios. Chiar Statele Unite, hărțuite de interese contradictorii, au lăsat Turcia să acționeze singură". Premierul Inönü a declarat: „Aveam încredere în rolul conducător al Statelor Unite, dar în prezent am impresia că plătesc pentru greșelile mele".

La sesiunea C.E.N.T.O., în discursul ministrului de externe turc Cemal Erkin, a răzbătut, într-o manieră destul de directă, neliniștea Ankarei generată de atitudinea S.U.A. și Angliei în problema cipriotă. Cuvîntarea ministrului turc n-a avut violența de limbaj a editorialelor presei oficiale din Ankara. Dar, pe un ton moderat, Erkin a reamintit aliaților turci obligațiile pe care aceștia, potrivit părerii guvernului turc, nu și le-au îndeplinit. „Dorim să credem — a spus Erkin cu referire directă la Cipru — că principiul *pacta sunt servanda* (pactele trebuie să fie respectate), un binecunoscut principiu al dreptului internațional, va fi onorat în contextul lui inițial" Ministrul turc a avut și o întrevedere de 20 de minute la Casa Albă cu președintele Johnson, avînd drept obiect Ciprul. La sfîrșitul ei — fără să manifeste prea mult optimism — a afirmat că președintele „și-a exprimat speranța că se va găsi o soluție satisfăcătoare acestei chestiuni tragice".

Reprezentantul pakistanez s-a remarcat prin rezerva manifestată. Într-un fel, Pakistanul a reeditat atitudinea sa reținută de la sesiunea S.E.A.T.O. Ministrul de externe pakistanez a adus indirect în discuție problema Cașmirului, adresînd reproșuri voalate S.U.A. și Angliei.

Comunicatul final se menține în limitele unor afirmații generale, ocolind ceea ce observatorii denumesc tendințele centrifuge ale țărilor mici din C.E.N.T.O. În cîteva rînduri sînt enunțate temele abordate la sesiune și se salută „reducerea încordării mondiale". Un paragraf spe-

cial subliniază „satisfacția față de progresul continuu al C.E.N.T.O. în sfera economică". Comunicatul îndeamnă la întărirea potențialului militar al C.E.N.T.O.

Sesiune de rutină, reuniunea ministerială de la Washington a dezvăluit, o dată mai mult, lipsa de entuziasm — aproape generală — pentru acest pact anacronic.

E. OBREA

LONDRA

Întrevederi în S.U.A. și Japonia

În ultima săptămînă, ministrul de externe britanic, Richard Butler, a făcut vizite la Washington, Tokio și Manila, expunînd punctul de vedere al guvernului britanic într-o serie de probleme ale politicii externe. În loc de sprijin sau aprobare directă pentru politica Angliei, ceea ce a obținut el, în unele cazuri, s-a numit, în diversele declarații oficiale și aprecieri apărute în presă — „înțelegere". În prima etapă a călătoriei chiar și această înțelegere a fost destul de puțin evidentă. În cadrul unei audiențe de 15 minute care i-a fost acordată de președintele Johnson, ministrul britanic a fost pus în situația de a asculta din nou punctul de vedere american asupra comerțului cu Cuba, în timp ce cererea Angliei pentru sprijin american în problema Adenului (unde Marea Britanie posedă baze militare) a fost, în mod aproape cert, respinsă de secretarul de stat Dean Rusk ; aceasta deși se spera că S.U.A., care au interese similare, de pildă în Libia, vor manifesta mai multă înțelegere.

„În cursul vizitei d-lui Butler — arăta ziarul conservator *Daily Telegraph* — oficialitățile britanice la toate nivelurile, inclusiv dl Butler însuși, au fost mustrate în legătură cu politica britanică" în domeniul comerțului internațional. În acest sens a ridicat obiecții la Washington vînzarea de autobuze britanice către Cuba, care vor începe să sosească în iunie la Havana. Reprezentantul firmei Leyland Motors Corporation a anunțat că firma sa a creat un model special pentru Cuba și că această comandă a cruțat de șomaj sute de muncitori englezi. „Noi fabricăm autobuze pentru a le vinde și le vom vinde oricui le cumpără", a spus el.

Statele Unite sînt nemulțumite și de poziția britanică față de alte probleme. Un exemplu : ministrul de externe al Marii Britanii, în cursul cuvîntării sale la sesiunea ministerială a C.E.N.T.O., a ignorat, în mod practic, o altă regiune a lumii față de care S.U.A. manifestă sensibilitate — Vietnamul de sud. Aceasta s-a întîmplat deși discursul lui Butler, care s-a referit la alianțele occidentale în general, a insistat nu atît asupra C.E.N.T.O., cît asupra S.E.A.T.O. Discursul ministrului de externe britanic ar fi constituit o surpriză și mai puțin plăcută pentru partea americană, dacă nu s-ar fi omis la lectură un pasaj, apărut în presă, cuprinzînd sugestii privitoare la folosirea unor forțe ale O.N.U. în Vietnamul de sud. Corespondentul de la New York al ziarului *Times* observa, ca un motiv subsidiar al omisiunii, că Butler nu a dorit să reia o propunere pe care o făcuse înaintea sa liderul laburist Harold Wilson.

Despre alegerea următoarei etape a călătoriei ministrului de externe brtanic, săptămînalul londonez *Observer* scria că ea ar confirma „scindarea din alianța atlantică", întrucît tot la Tokio au mai făcut, recent, vizite, secretarul de stat Dean Rusk și premierul francez Pompidou. Ziarul consideră că acești trei oameni politici au exprimat interese diferite și chiar opuse. Vizita lui Richard Butler confirmă interesul Angliei pentru Asia de sud-est, interes concentrat însă nu asupra Vietnamului de sud ci asupra conflictului dintre Indonezia și Federația Malayezâ.

Unul dintre obiectivele lui Butler era de a încerca să convingă Japonia să reducă ajutorul economic, de pildă creditele pe termen lung, pentru Indonezia. Trebuie să se țină însă seama de faptul că Japonia nu dorește să-și pericliteze comerțul cu o piață posibilă de mai multe zeci de milioane de consumatori. Despăgubirile de război japoneze către Indonezia se ridică deja la aproape 110 milioane de dolari și sînt plătite sub formă de exporturi, iar creditele și împrumuturile japoneze sînt folosite în agricultura și în industria Indoneziei. În aceste condiții, Japonia nu se arată dispusă să-și pună sub semnul întrebării interesele în Indonezia, urmărind perspectivele incerte ale comerțului cu Malayezia.

De aceea comunicatul final nu face referiri la această problemă, iar în interviul acordat înainte de plecare, Butler a arătat că guvernul japonez consideră că „în momentul de față prezentarea de propuneri ar fi prematură".

Asemănarea de vederi existentă între cele două guverne pe care o menționează comunicatul final, pare să se fi manifestat mai degrabă în discutarea unor probleme cum ar fi cele ale dezarmării și ale relațiilor Est-Vest. Pe această linie, Butler a putut să reamintească recenta asociere a Marii Britanii la acțiunea de reducere a producției de uraniu fisionabil, și aci el a întîlnit aprobarea interlocutorilor săi.

Relațiile comerciale dintre Marea Britanie și Japonia au constituit de asemenea obiectul convorbirilor de la Tokio. După o perioadă dificilă, perspectivele par a fi devenit mai bune, chiar în timpul vizitei lui Butler la Tokio, dacă ținem seama de declarațiile optimiste pe care le-a făcut, la 4 mai, ministrul britanic al comerțului Edward Duncan, în cadrul unei conferințe de presă la Londra ; în declarația lui Duncan, se afirmă că „Marea Britanie și Japonia înaintează alături, sub drapelul liberalizării comerțului, spre dezvoltarea economiei mondiale și extinderea legăturilor comerciale internaționale".

Părăsind Japonia, Richard Butler a sosit la Manila. Aci discuțiile se vor purta, din nou, pe marginea problemelor create de conflictul dintre Indonezia și Federația Malayezâ. Manila este ultima escală a actualei călătorii efectuată de ministrul de externe britanic.

John GRITTEN

Londra, 5 mai

MADRID

Confruntare

Continuă și săptămîna aceasta greva din Asturia, la care, alături de mineri, participă și metalurgiști. După informațiile agenției *France Presse*, în ziua de 4 mai numărul muncitorilor care au întrerupt lucrul s-a ridicat la 21 000. Se revendică mărirea salariilor și drepturi sindicale.

Noua grevă din Asturia demonstrează continuitatea frămîntărilor sociale din Spania, vădite și cu prilejul recentului congres al sindicatelor oficiale, despre care am relatat cititorilor în nr. 12 al revistei noastre. După atmosfera care a dominat congresul, reeditarea acțiunilor greviste era de așteptat și, poate tocmai pentru a evita o reacție în lanț, autoritățile au dispus — ca o măsură de intimidare — decretarea lock-out-ului (concedierе în masă) la patru din minele asturiene. Același scop — demobilizarea celor ce luptă pentru o viață mai bună — a fost urmărit și prin arestarea unor militanți de stînga. Dar nu numai aceștia sînt persecutați. La 24 aprilie a fost arestat scriitorul Dionisio Ridruejo, în trecut figură proeminentă a Falangei, autorul versurilor pentru imnul acesteia. Dar, de mai mulți ani, Ridruejo s-a depărtat de regim. În 1962, ca sancțiune pentru faptul că, în timpul unei călătorii la München, a intrat în contact cu democrați spanioli aflați în străinătate, i s-a impus exilul. Arestarea lui Ridruejo a fost motivată prin reintoarcerea lui clandestină în Spania, dar privarea lui de libertate pare să aibă și un substrat mai adînc. În cartea „Escrita en España" — apărută în 1962, la Buenos Aires — Ridruejo a înfățișat în adevărata sa lumină demagogia socială a Falangei, arătînd, printre altele, că tineretul spaniol „este dispus să perceapă și să denunțe nedreptățile, absurdițățile structurii economice" a Spaniei, „deficiențele cu caracter elementar".

Recrudescența represiunilor împotriva forțelor democratice se produce la numai trei săptămîni după plenara Consiliului național al „Mișcării" (noua denumire a Falangei) unde s-a discutat mult, din nou, despre „liberalizare" și „reforme politice". Referindu-se la lucrările Consiliului național al „Mișcării", ziarul vest-german *Frankfurter Allgemeine* scria despre „prudența liniei de liberalizare a politicii interne" spaniole. Elegant, dar prea... prudent spus.

Confruntarea principiilor „liberalizării" cu realitatea este edificatoare asupra caracterului lor. Noile arestări operate de poliția spaniolă au fost explicate de agenția de presă spaniolă prin acuzații ca „încercarea de a provoca conflicte sociale nejustificate, de a formula revendicări imposibile de satisfăcut, în scopuri urmărind compromiterea păcii sociale spaniole".

Referirea absurdă la „pace socială" în Spania este în contratimp chiar cu o declarație recentă a ministrului Solis Ruiz, care a recunoscut că „multe salarii sînt prea mici". Pe baza unor studii și cercetări efectuate în regiunile agrare ale Andaluziei, Castiliei și Aragonului, asociația spaniolă „Caritas" a

publicat un raport asupra condițiilor sociale foarte grele ale oamenilor muncii din aceste ținuturi. Referindu-se la concluziile raportului, ziarul elvețian *Die Tat* scria că dezvăluirile lui „au provocat mare vîlvă în sfere vaste ale vieții politice spaniole". Raportul constată că o mare parte a celor 7 429 de localități de dincolo de Pirinei se află într-o stare de subdezvoltare insuportabilă. În satele și orașele mici din regiunile amintite, condițiile de școlarizare și posibilitățile de calificare sînt extrem de critice și 6 milioane de spanioli rămîn în afara unui învățămînt satisfăcător.

Perpetuarea unor asemenea condiții de viață generează, în mod firesc, nemulțumirile și protestul care se manifestă în rîndurile diferitelor categorii ale populației. Nu demult, studenții madrileni au sprijinit manifestațiile organizate de muncitori pentru drepturi și libertăți sindicale. Într-o declarație făcută la 7 aprilie, episcopul de Malaga, Herrera, releva „greșelile imense și foarte grave comise împotriva dreptății în organizarea socială" a Spaniei. Sesizînd lărgirea bazei de masă a opoziției antifranchiste, revista engleză *Economist* scria recent că: „Episoadele anului în curs au permis o analiză în profunzime a ritmului în care se transformă opinia publică. Indiferent după ce criterii l-am calcula, acest ritm pare a fi accelerat".

Am citat cîteva aprecieri, din surse diferite, asupra cauzelor care explică adîncirea contradicțiilor interne, exprimate și în noua grevă din Asturia. În cadrul acestei acțiuni și al altora care au precedat-o se remarcă tendințe spre unitate de acțiune, spre colaborare pe plan local între organizațiile muncitorești comuniste, socialiste și catolice.

Luptele muncitorești și manifestațiile studențești din ultimele săptămîni, ca și reacția dură a autorităților spaniole, denotă că „reformele democratice" sînt rezervate în Spania doar pentru discursurile oficiale.

E. POP

NICOSIA

Noi consultări

Criza cipriotă a fost marcată în ultima vreme prin înrăutățirea situației și intensificarea considerabilă a activității diplomatice, pe variate planuri. În timp ce curba incidentelor dintre elementele extremiste ale celor două comunități urmează o linie variabilă — perioadele calme fiind urmate de o reizbucnire a violențelor — acțiunile diplomatice s-au înmulțit considerabil. Pe primul plan s-au situat întrevederile lui Tuomioja cu oameni politici turci, greci și englezi, raportul adresat Consiliului de Securitate de către secretarul general al O.N.U., enunțarea de către U Thant a obiectivelor forțelor O.N.U. din Cipru.

Încă înainte de a fi începute, consultările lui Tuomioja cu oficialitățile britanice au fost privite cu scepticism în capitala Angliei. Cercurile informate au afirmat că Duncan Sandys, ministrul relațiilor cu Commonwealthul, și lordul Carrington, ministrul adjunct al afacerilor externe, l-au încunoștiințat pe mediatorul O.N.U. că formularea unor propuneri în vederea reglementării problemei nu este de competența guvernului britanic. În capitala Angliei se apreciază că numai un acord direct între Atena și Ankara ar putea facilita găsirea unei soluții acceptabile pentru cele două comunități cipriote. Dar nu se poate uita că încordarea relațiilor dintre cele două țări este un efect, iar nu o cauză a evenimentelor din Cipru.

Criza cipriotă a izbucnit ca urmare a existenței unor acorduri internaționale anacronice, care cuprind germenii unui permanent conflict între cele două comunități. În momentul reizbucnirii crizei, Atena și Ankara au fost implicate din ce în ce mai mult în evoluția lui. Dar conflictul este în primul rînd intern și nu este de conceput aplanarea lui fără consultarea, în primă instanță, a reprezentanților populației cipriote. Totodată, se apreciază că Anglia, coautoare a acordurilor de la Londra și Zürich, nu se va putea eschiva de la tratative de natură să ducă la eventuala lor modificare. Faptul că Tuomioja a considerat necesare consultările cu oficialitățile britanice pledează în același sens.

Deși la Londra nu s-au făcut propuneri oficiale, ziarele engleze vorbesc totuși despre unele „sugestii" neoficiale din sursă britanică. Cercurile competente ar înclina, potrivit acestor ziare, spre o „cantonalizare" a Ciprului, după modelul elvețian. Diversele cantoane — în care ciprioții greci sau turci ar avea majoritatea — s-ar bucura de o largă autonomie internă, dar ar fi plasate sub autoritatea unui guvern central care ar fi competent numai în problemele apărării, politicii externe și finanțelor.

Nu este singura soluție de acest fel preconizată în ultimul timp. În diverse capitale occidentale s-a discutat despre eventuala strămutare a unei părți din populația cipriotă și s-au avansat și alte sugestii de modificare a statutului insulei. Ele prezintă neajunsul comun că au fost concepute ca soluții care ar urma să fie aplicate fără a ține seama de năzuințele ciprioților.

Într-un interviu acordat ziarului *Izvestia*, N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a declarat că guvernul sovietic se pronunță împotriva oricărui amestec străin în treburile Ciprului, împotriva încercărilor de a li se impune din afară ciprioților condițiile soluționării problemelor interne ale țării lor.

Perspectiva nedorită a unei imixtiuni rezultă și din interesul manifestat de N.A.T.O. față de conflictul din Cipru. Astfel s-a aflat că problema cipriotă a fost abordată în timpul vizitelor secretarului general al N.A.T.O., Stikker, la Ankara și Atena, precum și cu prilejul discuțiilor din Consiliul N.A.T.O. de la sfîrșitul săptămînii trecute. Faptul că în comunicatul publicat la încheierea întrevederilor de la Atena nu se menționează abordarea problemei cipriote nu este de deplin concludent. „Impresia dominantă printre observatori — transmite din Atena agenția *France Presse* — este că în ciuda afirmațiilor oficiale, afacerea cipriotă a fost abordată. În fapt, este imposibil, apreciază observatorii, ca problemele apărării acestei regiuni, care sînt în raport direct cu colaborarea greco-turcă, să poată fi studiate fără a fi evocată chestiunea cipriotă, factorul dominant în

Întîlnire la Paris între U Thant și S. Tuomioja ; în cursul întrevederii, mediatorul O.N.U. în Cipru l-a informat pe secretarul general asupra situației de pe insulă

relațiile dintre cele două țări". Declarațiile în sens contrar ale lui Stikker și afirmațiile din comunicatul final se explică prin atitudinea oficială adoptată de Grecia în problema cipriotă. După cum s-a arătat în repetate rînduri, guvernul grec nu recunoaște nici o competență blocului nord-atlantic pentru discutarea acestei chestiuni. La ședința Consiliului N.A.T.O. de la sfîrșitul săptămînii trecute, acest punct de vedere a fost reafirmat. Reprezentantul Turciei a cerut aplicarea articolului 4 al Tratatului de alianță dintre Grecia, Turcia și Anglia care prevede, în anumite condiții, posibilitatea unei intervenții militare a celor trei state în Cipru. Delegatul Greciei a susținut că articolul 4 nu specifică în mod absolut că intervenția trebuie să fie militară. El a mai atras atenția că dezbaterile din cadrul N.A.T.O. nu pot duce la nici un rezultat și că încercarea de folosire a acestui articol ar fi împotriva Cartei O.N.U.

O nouă inițiativă diplomatică a cărei valoare va putea fi apreciată abia mai tîrziu este călătoria senatorului american Fulbright în capitalele țărilor interesate în criza cipriotă. Nu este prima încercare americană de mediere. Subsecretarul de stat al S.U.A., George Ball, a dus și el tratative cu părțile în litigiu. Intervenția lui, care s-a produs într-un stadiu mai puțin avansat al conflictului, nu a dat rezultate.

Prezența forței internaționale a O.N.U. în Cipru a contribuit în cîteva cazuri la încetarea parțială a focului. După cum se atrage însă atenția și în raportul adresat Consiliului de Securitate de către secretarul general al O.N.U., a trecut o lună de la venirea trupelor O.N.U. pe insulă fără ca situația să se fi îmbunătățit. Se pune întrebarea dacă cele două luni care au mai rămas, așa cum s-a stabilit anterior, vor fi suficiente pentru găsirea unei soluții. De altfel, în raportul lui U Thant se cere membrilor Consiliului de Securitate să stabilească dacă este necesară menținerea acestei forțe și după terminarea perioadei de trei luni, inițial stabilite.

Mediatorul O.N.U. declara, la terminarea primei etape a convorbirilor cu părțile interesate, că este convins de faptul că situația din Cipru, „această problemă complicată", poate fi reglementată prin negocieri deși, deocamdată, el nu vede încă liniile generale ale reglementării.

Eugen PHOEBUS

Unităţile romîne care au participat la cucerirea victoriei de la 9 mai trec pe sub Arcul de Triumf din Capitală cu prilejul zilei de 23 August 1945

DE ZIUA VICTORIEI

Deşi de atunci s-au scurs 19 ani, este vie şi astăzi în amintirea noastră emoţia cu care a fost întîmpinată pe întreg pămîntul victoria istorică asupra Germaniei fasciste. La 9 mai 1945, maşina de război hitleristă, care, ani de-a rîndul, ameninţase omenirea în existenţa şi perspectivele ei, era definitiv zdrobită.

Victoria de la 9 mai 1945 este rezultatul luptei tenace a popoarelor iubitoare de libertate, a coaliţiei antihitleriste, a cărei forţă hotărîtoare a fost Uniunea Sovietică.

Primului stat socialist din lume i-a revenit povara principală a războiului împotriva Germaniei fasciste. Atacînd prin surprindere U.R.S.S., imperialiştii fascişti germani, îmbătaţi de victoriile uşoare din apusul Europei, urmăreau distrugerea orînduirii sociale şi de stat sovietice, pe care o considerau drept ultimul obstacol în calea spre cucerirea dominaţiei mondiale. Dar planurile fasciştilor şi militariştilor germani au suferit un eşec ruşinos.

Popoarele sovietice s-au ridicat ca un singur om la luptă împotriva cotropitorilor. Sub conducerea Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, întreaga ţară, de la Marea Barenţ la Marea Neagră, de la Leningrad la Vladivostok, s-a transformat într-o uriaşă tabără de luptă. Poporul sovietic şi forţele sale armate au dat lovituri după lovituri armatei fasciste germane, măcinînd-o şi ducînd-o la catastrofă.

Popoarele Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii, Franţei şi celorlalte ţări ale coaliţiei antifasciste şi-au conjugat forţele într-un front comun de luptă, lovind puternic în capacitatea militară a Germaniei fasciste.

În anii războiului, masele populare din ţările europene subjugate au intensificat lupta pentru independenţă şi libertăţi democratice, organizînd o puternică mişcare de rezistenţă antifascistă. În această acţiune, partidele comuniste şi muncitoreşti au avut un rol hotărîtor.

Eforturile uriaşe ale Uniunii Sovietice, ale celorlalte state participante la coaliţia antihitleristă, ale popoarelor iubitoare de libertate, încununate de victoria de la 9 mai 1945, au salvat civilizaţia umană de barbaria fascistă.

La victoria asupra Germaniei fasciste a contribuit şi poporul romîn cu toate forţele şi resursele sale. În anii întunecaţi ai regimului de dictatură fascistă, Partidul Comunist din Romînia a desfăşurat o acţiune tenace pentru închegarea într-un front comun de luptă a tuturor forţelor patriotice antifasciste, pentru scoaterea ţării din războiul hitlerist în care Romînia a fost împinsă — împotriva voinţei poporului — de către cercurile cele mai reacţionare ale claselor dominante. P.C.R. a iniţiat, organizat şi condus la 23 August 1944 insurecţia armată care a dus la răsturnarea dictaturii militare-fasciste, la scoaterea Romîniei din războiul purtat alături de Germania nazistă şi trecerea ţării noastre de partea coaliţiei antihitleriste.

Insurecţia armată, alăturarea Romîniei la coaliţia antihitleristă au însemnat o lovitură puternică dată Germaniei naziste, avînd asupra acesteia grave repercusiuni de ordin militar, economic şi politic. Germania a pierdut poziţia cheie a rezistenţei sale în sectorul sudic al teatrului de război sovieto-german, ceea ce nu putea să nu atragă după sine prăbuşirea întregului sistem de apărare hitlerist în Balcani. Referindu-se la aceasta, ziarul *Pravda* din 27 august 1944 scria: „Ieşirea Romîniei din axa fascistă este importantă nu numai pentru poporul romîn... Lovitura primită de întregul sistem al dominaţiei germane în Balcani poate fi cu greu subestimată".

Romînia s-a aflat în stare de război cu Germania hitleristă încă din momentul declanşării insurecţiei armate. Armata romînă a dat lovituri nimicitoare trupelor hitleriste dislocate pe teritoriul Romîniei. Curăţirea de forţele inamice în decurs de numai 8 zile (23—31 august 1944) a raioanelor centrale şi de sud, sud-est şi sud-vest ale ţării, zădărnicirea acţiunilor ofensive inamice dinspre Iugoslavia şi Ungaria şi din nordul Transilvaniei, menţinerea deschisă a trecătorilor Carpaţilor Meridionali au avut un rol de însemnătate strategică la aripa de sud a frontului sovieto-german, uşurînd înaintarea rapidă a armatei sovietice spre Bulgaria, Iugos-

lavia și Ungaria. În septembrie 1944, generalul Managarov, comandantul armatei a 53-a sovietice, făcea aprecierea că unitățile romîne, „...oprind năvala trupelor germane și ungare, au acoperit mișcarea trupelor roșii spre Cîmpia Ungariei...", îndeplinindu-și „cu cinste misiunea înaltă ce li s-a încredințat".

Masele populare din țara noastră și armata erau însuflețite de dorința de a elibera patria, de a contribui la zdrobirea celui de-al treilea Reich, văzînd în terminarea victorioasă a războiului antifascist o condiție principală pentru făurirea și consolidarea unei Romînii libere, independente și suverane, a unei vieți noi.

După nimicirea forțelor fasciste din interior și zădărnicirea acțiunilor ofensive inamice dinspre nord, vest și sud-vest, armata română, umăr la umăr cu armata sovietică, a luptat cu vitejie pentru eliberarea întregului teritoriu național. Descriind luptele aprige purtate în această perioadă în Podișul Transilvaniei, ziarul *Pravda* scria la 17 septembrie 1944: „...Agățîndu-se cu disperare de toate părțile tari naturale ale terenului, fasciștii se bat pentru fiecare sat, pentru fiecare înălțime. Li s-a poruncit să oprească cu orice mijloc de apărare înaintarea Armatelor Roșii, care luptă umăr la umăr cu trupele romîne... Dar toate acestea nu au putut opri înaintarea noastră.

Romînii au luptat alături de noi cu aceeași dîrzenie cucerind cu vitejie fiecare metru de pămînt, fiecare nod de cale ferată, fiecare sat...".

Prin izgonirea ocupanților din orașele Carei și Satu Mare, la 25 octombrie 1944 a fost desăvîrșită eliberarea teritoriului Romîniei. S-a pus capăt o dată pentru totdeauna dictatului de la Viena din 30 august 1940, prin care Germania hitleristă și Italia fascistă au sfîrtecat trupul țării încorporînd la Ungaria hortistă partea de nord a Transilvaniei.

După 25 octombrie, în continuarea luptei pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, armata romînă și-a adus contribuția la operația de la Debrețin, operația de la Budapesta, precum și la acțiunile legate de operația de la Praga și cea de la Viena.

În încleștarea cu dușmanul fascist, ostașii romîni au dat dovadă de înalt spirit de sacrificiu, înscriind o pagină de glorie în cartea istoriei naționale. Cauza dreaptă al cărei sens îl înțelegeau și căreia i se dăruiau cu toată ființa lor luptătorii, legătura dintre armată și popor — au fost izvoare care au generat un adevărat eroism de masă atît pe front cît și în spatele frontului. Calitățile morale și de luptă ale ofițerilor și soldaților romîni au trezit admirația celor care le-au cunoscut.

„Ca fost comandant al trupelor Frontului 2 ucrainean, scria de curînd mareșalul Uniunii Sovietice, R. I. Malinovski, ministrul Apărării al U.R.S.S., îmi amintesc cu multă satisfacție de glorioasele fapte de arme săvîrșite de ostașii romîni care, fără a-și cruța forțele și chiar viața, luptau plini de curaj și bărbăție, pentru obținerea victoriei asupra dușmanului urît de moarte. Prin faptele lor vitejești, ei au contribuit la apropierea zilei luminoase a victoriei".

Pe drumurile aspre ale războiului antihitlerist, prin sîngele vărsat în comun, s-a închegat prietenia dintre ostașii romîni și sovietici, dintre popoarele noastre.

Poporul romîn păstrează veșnic vie în amintirea sa pe eroicii luptători care și-au dat viața pentru eliberarea patriei noastre și înfrîngerea fascismului.

De la 23 August și pînă la victoria asupra Germaniei hitleriste, trupele romîne au pătruns peste 1 000 km în dispozitivul inamic, au eliberat 3 831 localități, dintre care 53 orașe, au luat aproximativ 118 000 prizonieri și au provocat inamicului pierderi serioase în efective umane, armament, tehnică de luptă și alte materiale de război.

Contribuția totală în efective luptătoare la operațiile militare din războiul antihitlerist (în afara insurecției armate la care au luat parte aproximativ 448 000 de oameni) s-a ridicat la peste 360 000 de oameni. Jertfele date de poporul romîn în războiul antihitlerist reprezintă aproape 170 000 de morți, răniți și dispăruți.

Contribuției militare a Romîniei i se adaugă și efortul economic, care însumează, după ultimele cercetări, circa 106,5 miliarde lei (valuta 1948) sau peste 767,5 milioane dolari la cursul aceluiași an. Răspunzînd cu elan patriotic chemării Partidului Comunist — „Totul pentru front, totul pentru victorie!", poporul nostru și-a pus întregul său potențial militar și economic în slujba războiului antihitlerist.

Aportul de ansamblu al Romîniei la înfrîngerea Germaniei hitleriste a fost relevat cu numeroase prilejuri pe plan internațional.

La Conferința de pace de la Paris, din 1946, subliniind aportul țării noastre la înfrîngerea Germaniei hitleriste, adjunctul ministrului afacerilor externe al U.R.S.S. a arătat: „La 23 August 1944, cînd nu erau încă evidente perspectivele desfășurării viitoare a evenimentelor militare și cînd soarta Germaniei era departe de a fi clară, politica externă a Romîniei a luat o întorsătură hotărîtoare... Prin aceasta Romînia a acordat ajutor Națiunilor Unite, și în primul rînd Uniunii Sovietice, care mai mult decît celelalte țări a suportat atacurile militare din partea Germaniei și a sateliților ei...".

Ocupîndu-se de participarea Romîniei la războiul antihitlerist, postul de radio Londra, la 7 ianuarie 1945, afirma într-un comentariu: „Dintre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste, Romînia se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași care participă la bătălia de distrugere a nazismului".

Abnegația cu care și-au îndeplinit datoria patriotică sutele de mii de luptători romîni pe cîmpurile de bătălie ale războiului antifascist este și ea așezată la temelia Romîniei socialiste de astăzi, făurită prin munca și talentul poporului nostru, călăuzit cu înțelepciune de Partidul Muncitoresc Romîn. Succesele obținute în cei douăzeci de ani de la eliberare reprezintă contribuția Republicii Populare Romîne la întărirea puterii și unității familiei țărilor socialiste frățești, a tuturor forțelor luptătoare pentru progres, pentru pace.

Călăuzindu-se în politica externă după principiile coexistenței pașnice a țărilor cu sisteme social-politice diferite, țara noastră militează consecvent pentru destinderea internațională, pentru zădărnicirea acțiunilor cercurilor reacționare, pentru înfăptuirea dezarmării, pentru întărirea păcii și colaborării între popoare.

Popoarele lumii întîmpină a 19-a aniversare a victoriei asupra Germaniei fasciste cu hotărîrea de a nu admite declanșarea unei noi conflagrații mondiale, care, în condițiile actuale ale dezvoltării tehnicii militare, ale existenței armelor nucleare, ar atrage după sine calamități și suferințe incomparabile cu cele din trecutele războaie. Raportul existent astăzi pe arena mondială este favorabil uriașelor forțe politice și sociale, în continuă creștere, care militează neobosit pentru a salvgarda și întări pacea — năzuința arzătoare a întregii omeniri.

General-colonel în rezervă
Radu NICULESCU COCIU

Mai 1945, la Berlin în zilele Victoriei

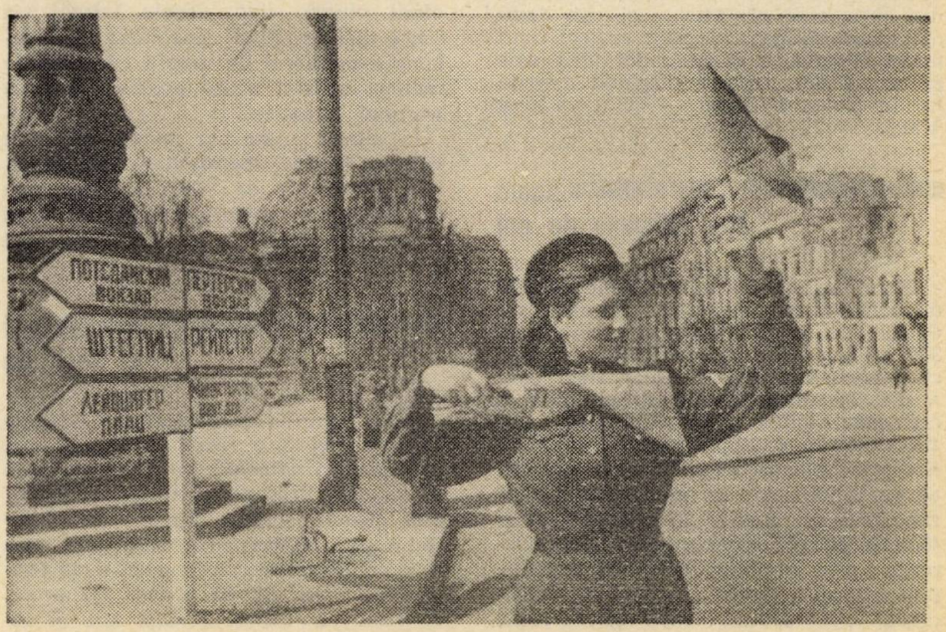

KARLOVY VARY

istoria mereu nouă a unei regiuni

În anul 1359, Karel al IV-lea, împărat al Romei și rege al Cehiei, vîna în pădurile din vestul regatului ceh. Gonind un cerb rănit, regele și suita s-au îndepărtat mult de orice așezare omenească. Cu ultimele sale puteri, cerbul se îndreptă spre o vale adîncă, se cățără pe o stîncă și de-acolo, de teama ciinilor care-i veneau pe urme, se aruncă în viltoarea unui izvor de munte. Ciinii se repeziră după el, dar — cu urlete de durere — se retraseră înapoi. Cînd regele și suita sa, coborînd pînă la ciudatul izvor, au încercat să-și potolească setea, ei au constatat că apa era fierbinte.

Ulterior, s-a descoperit că această apă are o acțiune terapeutică ; cu timpul s-au construit aici băi care s-au numit, în amintirea întîmplării de mai sus, Karlovy Vary (cuvîntul „Vary" este un derivat de la „variti" — a fierbe).

Karel al IV-lea, fondator al Universității din Praga — cea mai mare din Europa centrală și numai cu un an mai tînără decît Sorbona —, constructor al monumentalei catedrale a Sf. Vit din hradul praghez și al cetății Karlstejn, din apropierea capitalei, rege sub domnia căruia Praga a devenit centrul unui mare imperiu, a făcut astfel țării sale și un alt dar, care a răspîndit numele lui în lumea întreagă — băile Karlovy Vary.

Acum 300 milioane de ani

De atunci au trecut mai bine de 600 de ani. Dar cele 80 de izvoare minerale de la Karlovy Vary au o vechime de 300 milioane de ani. În terțiar, o dată cu încovoierea straturilor de roci, care a dus la ridicarea din fundul mării a crestelor Alpilor și la deplasarea continentelor de gheață, o mișcare gigantică a cuprins și străvechiul masiv de granit al podișului ceh ; se produce o uriașă ruptură : se înalță Munții Metaliferi (Krušné Hory) ; scoarța pămîntului plesnește ; prin crăpături își croiește drum, din adîncul planetei, magma incandescentă, care inundă văile și formează noi creste. Natura se apără ; peste uriașele păduri dispărute se înalță noi și noi generații vegetale, dar pămîntul se afundă și, în cele din urmă, totul va fi acoperit de lacuri uriașe. Activitatea vulcanică slăbește, lava astupă crăpăturile scoarței.

Teritoriul acesta, care a trecut prin schimbări atît de dramatice, este astăzi una dintre cele mai bogate regiuni în materii prime din Cehoslovacia. Pădurile, inundate cîndva, s-au transformat în miliarde de tone de cărbune de calitate, oferind astăzi Cehoslovaciei locul al doilea în lume în extracția de cărbune brun pe cap de locuitor. El constituie baza dezvoltării unei puternice industrii chimice și metalurgice, de ceramică și sticlă.

De cîteva secole, din Krušné Hory se extrag metale. Minele de argint de la Iachymov (15 km depărtare de Karlovy Vary) au dat numele monedelor cunoscute în întreaga lume : după denumirea germană Joachimstal, monedele s-au numit Joachimstaler, pe scurt — Taler.

După epuizarea argintului, minele au oferit plumb, zinc ; secole întregi s-a irosit aici — fiind considerat fără valoare — minereul de uraniu cu urme de radium, utilizat astăzi pentru obținerea energiei atomice.

În sfîrșit, urme ale apusei activități vulcanice sînt reprezentate de izvoarele dătătoare de sănătate. Din cele 900 de izvoare minerale de pe teritoriul cehoslovac, jumătate se află tocmai aici — în Cehia de vest.

Legendă și realitate

După părerea geologilor, la Karlovy Vary a rămas o fisură de cîțiva zeci de kilometri adîncime, care coboară pînă la magmă. Prin ea se ridică la suprafață gaze fierbinți, apele de infiltrație se întîlnesc cu aceste gaze cam la o adîncime de 3 kilometri, unde temperatura este de 80 grade. De aceea, bioxidul de carbon aruncă apa și sărurile minerale spre suprafață cu o asemenea forță, încît Vřidlo, izvorul principal din Karlovy Vary, țîșnește pînă la o înălțime de 12 metri : în fiecare minut ies din pămînt 2 000 litri de apă, la o temperatură de 74 grade. Anual, cele 80 de izvoare minerale din Karlovy Vary aduc la suprafață 10 000 tone de săruri.

Sodiul, potasiul, calciul, magneziul — sînt elemente ce se întîlnesc în mod obișnuit în apele minerale din întreaga lume. Proporția dintre diferitele elemente și în special adaosul foarte mic de săruri rare dau „forța" apei din Karlovy Vary. Din 80 de izvoare termale între 45 și 74 de grade, 17 se folosesc în scopuri curative. Prin combinarea izvoarelor și dozarea curei, dezvoltată într-o practică de sute de ani, se încearcă vindecarea celor mai diverse boli.

Dar tratamentul n-a fost întotdeauna ca acum. În trecut, elementul predominant era cantitatea tratamentului, nu calitatea lui.

Despre felul în care se făcea tratament prin secolul al XVI-lea scrie edificator dr. Vaclav Payer, în prima publicație dedicată băilor Karlovy Vary. Oaspeții petreceau zile întregi în căzi de lemn ,în care curgea necontenit apă fierbinte din Vřidlo. Pe lîngă aceasta, ei beau zilnic zeci de litri de apă din același izvor. Mîncau orice și pe îndestulate. Stînd în cadă luau masa — dieta nu era încă cunoscută pe atunci — primeau vizite, chefuiau sau moțăiau. Se spune că recordul în consumul de apă l-a obținut un oarecare abate : el a băut în prima zi 45 litri de apă, a doua zi 41 litri și în zilele următoare 37 litri. Tratamentul ținea pînă în momentul cînd pielea — saturată de apă — crăpa și prin rănile deschise „boala ieșea din corp" — de multe ori împreună cu ultima suflare.

Abia în anul 1769, doctorul David Becher recomandă să se bea apă direct din izvor ; el cunoștea în mod evident efectul bioxidului de carbon care se degaja. Dar consumul se făcea tot în cantități uriașe. Mai tîrziu, predomină părerea că nu trebuie să se bea decît

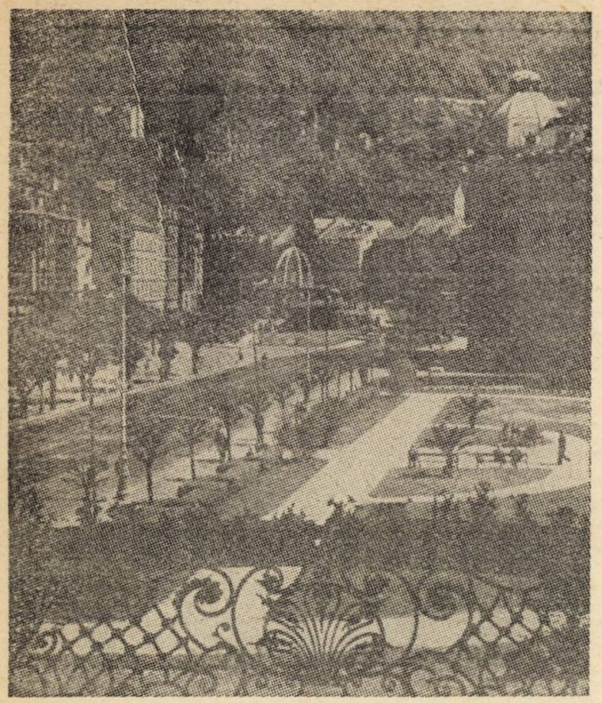

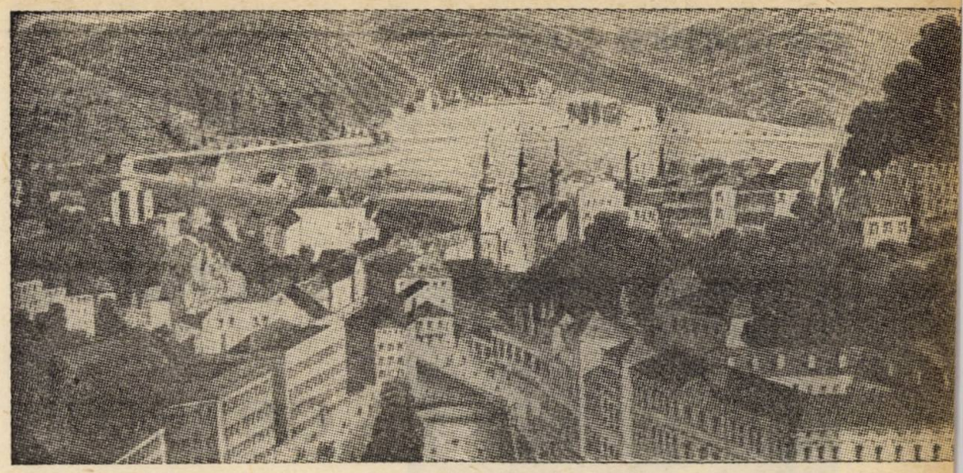

Fotografiile :
stînga Mină carboniferă de suprafață
mijloc Vedere din Karlovy Vary
dreapta Karlovy Vary, acum 110 ani

1,5 pînă la 3 litri zilnic și că nici șederea în băi nu trebuie exagerată. În prezent, durata este de 5 minute.

Medicina oficială, care adoptase inițial un punct de vedere negativ față de tratamentul natural de la Karlovy Vary, a trebuit să capituleze în a doua jumătate a secolului XIX în fața succeselor incontestabile obținute. De atunci, tratamentul balnear se dezvoltă pe baze științifice. Tratamentul este mai puțin dureros și mai eficient. El este concentrat în cîteva clădiri înzestrate cu laboratoare și aparatură complexă, se desfășoară sub supraveghere medicală. Clădirile pentru cazarea pacienților se află în altă parte, căzile de lemn dispar. Se înalță construcții clădite cu gust și creînd în ansamblu o ambianță plăcută care — după părerea specialiștilor — joacă un mare rol în vindecarea bolilor.

Cîteva nume celebre

Incendiile care au atins de-a lungul veacurilor orașul Karlovy Vary au distrus construcții în stil gotic, renascentist, baroc. Au mai rămas cîteva statui și o biserică barocă. Dar orașul s-a ridicat de fiecare dată la o nouă strălucire. Pe la jumătatea secolului al XVIII-lea se aflau aici doar 140 case de tratament; astăzi sînt cîteva sute.

Stilul? Există aici o imitație a Burg-Theater-ului și a Palatului de cristal din Viena, imitații după biserici ortodoxe și reședințe de vară antice, imitații de case țărănești englezești (cottage), de cetăți gotice germane, de căsuțe de munte elvețiene, — răspîndite pitoresc pe văi și coaste de dealuri. Impresia cea mai puternică o produce însă stilul *empire* în care sînt construite hotelurile și sanatoriile.

Poate că tocmai pitorescul regiunii a atras întotdeauna spre Karlovy Vary diferite personalități ale culturii mondiale. În cărțile de oaspeți ale băilor găsim numele lui Pușkin, madame de Staël, Schiller, Turgheniev, Chopin, Mickiewicz, Smetana, Dvorak. La cei 74 de ani ai săi, Goethe și-a trăit aici romanul de dragoste cu adolescenta Ulrike; Beethoven și Bach s-au inspirat pentru creația lor; Paganini a entuziasmat prin arta sa auditoriul.

Un rol însemnat joacă astăzi Karlovy Vary în viața Cehoslovaciei socialiste. Festivalul „Vara culturală la Karlovy Vary" reunește anual în această localitate cele mai bune colective teatrale și formații muzicale. Un capitol deosebit al noii istorii a orașului Karlovy Vary a fost scris de Festivalurile cinematografice cunoscute în întreaga lume (anul acesta, în iulie, va avea loc al 14-lea). Din anul 1950, Karlovy Vary devine în fiecare vară, timp de două săptămîni, un centru al artei cinematografice mondiale.

Sute de artiști de cinema, dintre cei mai buni, regizori, scenariști și critici din întreaga lume fac aici schimb de experiență, iar cărțile de oaspeți cuprind nume noi: Ciuhrai, Sophia Loren, Visconti, Jean Marais, Daniela Rocca; nume mai cunoscute decît erau pe vremuri numele regilor, și aceasta datorită artei cu cea mai mare răspîndire în mase — cinematograful.

Sticla regilor și argila albă

Karlovy Vary și-a cîștigat un renume mondial nu numai prin apele sale termale. Sticla provenită din fabricile Moser împodobește masa reginei Angliei, a Papei de la Roma, a șahului persan, a președintelui Franței. Sute de sticlari și șlefuitori creează aici valori apreciate aproape ca și aurul. Pe lîngă tipurile tradiționale, sticlarii de aici creează noi modele care încîntă prin forma lor, prin culoare și concepție artistică.

Veacuri de-a rîndul, în împrejurimile orașului Karlovy Vary se ardeau obiecte din argilă albă, căutate pentru calitatea lor. Dar abia la începutul secolului trecut, cînd s-a stabilit că de fapt nu este vorba de o simplă argilă obișnuită ci despre cel mai pur caolin din întreaga lume, a început să crească faima porțelanului de Karlovy Vary. În oraș și în împrejurimi există astăzi 17 fabrici cunoscute în întreaga lume.

La expoziția de la Bruxelles din 1958, porțelanul de Karlovy Vary a primit „Marele premiu" fiind recunoscut ca unul din cele mai bune din lume. În Elveția, același porțelan se bucură de o înaltă apreciere.

■

Putem oare compara Cehoslovacia de azi cu cea dinainte de război? Minele și fabricile din regiunea de la poalele Munților Metaliferi, de la Karlovy Vary pînă la Usti nad Labem, aparțin în prezent poporului. Anul trecut, în R. S. Cehoslovacă s-au extras 72,5 milioane tone cărbune brun — de patru ori mai mult decît în perioada antebelică. O treime din această cantitate revine minelor din regiunea Karlovy Vary, două treimi aparțin unui alt bazin aflat sub Munții Metaliferi, la 60 de kilometri mai la vest, în împrejurimile orașelor Most și Duchov.

S-a restabilit faima minelor din Munții Metaliferi, producția numeroaselor sticlării a crescut cu 50 la sută. Întreaga regiune este una dintre cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial din R. S. Cehoslovacă.

Iar băile? Faima lor crește continuu. Capacitatea băilor s-a ridicat: în anul 1963, la Karlovy Vary au venit la tratament 50 000 de pacienți. Se planifică extinderea capacității băilor la 120 000 de pacienți anual.

Numărul vizitatorilor din țară și de peste hotare crește și în celelalte băi din Cehia de vest. La Mariánské Lázne s-au tratat anul trecut 30 000 de persoane, la Frantiskoe Lazne — 20 000, în celelalte băi mai mici — 35 000 de pacienți în total.

Iată cîteva însemnări dintr-o regiune străveche cu o istorie veșnic nouă.

Zdenek KNEZEK
corespondentul agenției
CTK la București

convorbire cu

PHILIPPE DE SEYNES

secretar general adjunct al O.N.U.

Între 2—7 mai, țara noastră a avut ca oaspete pe domnul Philippe De Seynes, secretar general adjunct al Organizației Națiunilor Unite, șeful Departamentului pentru problemele economice și sociale al O.N.U. Invitat al ministrului afacerilor externe al R. P. Romîne, Corneliu Mănescu, domnul Philippe De Seynes s-a aflat pentru prima oară în Romînia. Programul domniei sale a cuprins o serie de întrevederi cu persoane oficiale, precum și vizite la diferite întreprinderi și instituții științifice.

Cunoscîndu-i competența în problemele economice și sociale ale O.N.U., de care se ocupă din anul 1955 — ca și îndelunga sa activitate în calitate de expert și consilier în problemele financiare și economice ale Franței, membru al delegației țării sale la O.N.U. între 1949—1954 —, LUMEA i-a solicitat o convorbire. O redăm în cele ce urmează .

Exprimîndu-ne dorința de a-i afla opiniile privind rolul și importanța relațiilor economice, culturale și științifice pe plan mondial și dezvoltarea înregistrată în acest domeniu în ultimii ani, dl De Seynes ne-a spus :

— Este mai mult decît evident că astăzi există un interes crescînd pentru dezvoltarea relațiilor economice, științifice și culturale între diferitele țări ale lumii și cred că toate țările, indiferent de orînduirea căreia aparțin, înțeleg astăzi dezvoltarea lor proprie în contextul dezvoltării întregii lumi. A devenit foarte greu și inutil să încerci a progresa rămînînd în izolare economică, în timp ce comerțul mondial oferă posibilități de accelerare continuă a dezvoltării.

În mod pregnant, acest lucru îl constatăm în Romînia. Cifre elocvente dovedesc creșterea comerțului internațional al Romîniei în cursul primilor ani ai șesenalului, ca și ritmul rapid al sporirii producției industriale și venitului național. Constatări similare pot fi făcute în multe țări, ceea ce și justifică faptul că se fac eforturi pentru a facilita relațiile economice internaționale, pe baza avantajului reciproc, pe o bază de stabilitate și într-un cadru organizatoric corespunzător. Această situație se reflectă în mod elocvent în lucrările Conferinței internaționale pentru comerț și dezvoltare de la Geneva, la care Romînia participă activ. Este, desigur, cea mai mare întîlnire de acest fel convocată vreodată, nu numai prin numărul participanților, dar și prin documentația publicată și varietatea subiectelor abordate. La Geneva nu este vorba de comerț în sine, ci de comerț în legătură cu dezvoltarea economică a țărilor.

A devenit de asemenea evidentă importanța pentru dezvoltarea societății a intensificării relațiilor pe planul științei și al culturii. În țările socialiste, acordîndu-se un loc de frunte problemelor științei și culturii în toate activitățile, s-a putut ajunge la realizarea unui progres rapid. Eu personal am avut prilejul, de pildă, cu ocazia vizitării Institutului de Inframicrobiologie, condus de profesorul Ștefan S. Nicolau, care a lucrat mult timp în Franța la Institutul „Pasteur", să constat progresele realizate de dv. în acest domeniu. Cu atît mai mult cu cît știința microbilor era considerată ca o specialitate a Franței, a fost pentru mine revelator și extrem de impresionant să văd realizările dv.

Pentru știință este cu deosebire folositor de a colabora pe plan internațional. Nu este de dorit ca țările să-și epuizeze din resurse și să depună eforturi pentru a descoperi după 10 ani ceea ce a fost deja descoperit de alții. Ar trebui asigurată o comunicare cît mai rapidă posibilă a tuturor cunoștințelor științifice, astfel ca fiecare să știe ce se face în altă parte și astfel să se poată organiza o largă colaborare internațională. Este de dorit ca diferitele eforturi ce urmăresc același țel în domeniul cercetărilor științifice să găsească un sprijin în alte părți, să fie complementare.

A devenit un lucru recunoscut și la Națiunile Unite că pentru dezvoltarea științei și coordonarea eforturilor considerabile pe care le necesită cercetările științifice, este necesar să se ajungă la forme de cooperare și de asociere internațională. Prin O.N.U. am adus deocamdată o mică contribuție acestei probleme, reunind anul trecut o conferință pentru aplicarea științei și tehnicii în țările în curs de dezvoltare. Ca urmare se va constitui la O.N.U. un comitet științific care va face recomandări Consiliului Economic și Social în vederea adoptării unui program de acțiune privind aportul științei și tehnicii moderne la dezvoltarea economică a țărilor subdezvoltate. Printre cei 18 membri ai acestui comitet se numără și un reprezentant al oamenilor de știință din Romînia.

Întrucît domeniul comerțului internațional reține în cel mai înalt grad atenția în zilele cînd are loc reuniunea de la Geneva, am cerut interlocutorului nostru să aprecieze rezultatele ce pot fi așteptate din marea confruntare a unor puncte de vedere atît de diferite.

— Cred că esențial este, a răspuns dl De Seynes, să înțelegem că întîlnirea de la Geneva nu este un eveniment izolat. Numai prin ea însăși, această conferință nu poate duce la transformarea rapidă și profundă a condițiilor în care se desfășoară comerțul mondial. Noi știm cît de greu este să învingi anumite dificultăți în domeniul comerțului internațional, să modifici anumite politici, să schimbi anumite reguli comerciale care nu au acționat totdeauna în favoarea țărilor slab dezvoltate. Trebuie să înțelegem că ne aflăm în fața unei probleme de durată și de perseverență.

Esențial este faptul că de aci înainte Națiunile Unite s-au sesizat de această problemă în ansamblul ei și se fac eforturi de a se ajunge la rezultate cu maximum de eficacitate. De pe acum se întrevăd unele rezultate sigure, pozitive, la această conferință, și anume o schimbare a mecanismului instituțional, care va permite Națiunilor Unite să continue opera începută prin această conferință în domeniul comerțului și al dezvoltării, de a concerta eforturile sale, an de an, trimestru de trimestru și poate chiar lună de lună, pentru adoptarea unei politici comerciale și a unor reguli ale comerțului internațional care să favorizeze sau să ușureze dezvoltarea economică a țărilor slab dezvoltate. Deci, cred eu, în acest domeniu, instituțional, conferința va avea rezultatele cele mai imediate. Cred, de asemenea, că la Geneva s-au degajat anumite idei privind politica comercială și că O.N.U. va putea să influențeze comerțul internațional în spiritul și cu obiectivele Națiunilor Unite. Se resimte astăzi necesitatea ca Națiunile Unite să intre în scenă cu toată vigoarea spre a încerca să găsească soluții reclamate de toate țările și universal folositoare.

Prevăd oare programele O.N.U. de anul acesta și alte întîlniri sau acțiuni în domeniul cooperării economice?

Răspunsul secretarului general adjunct al O.N.U. ne semnalează: reuniunea Consiliului Economic și Social al O.N.U. din iulie și Adunarea Generală O.N.U. care, după toate probabilitățile, va avea loc în noiembrie. Aceste reuniuni vor avea o importanță deosebită, deoarece numai acolo se vor putea lua primele hotărîri decurgînd din lucrările Conferinței pentru comerț și dezvoltare. Consiliul Economic și Social și Adunarea Generală vor trebui să tragă din Conferința de la Geneva concluziile practice și să adopte recomandările corespunzătoare conform Cartei O.N.U. Prin urmare, cele două reuniuni vor avea o importanță mult mai mare decît reuniunile similare din anii trecuți.

Ce ne puteți spune despre vasta activitate de studiu și documentare a departamentului condus de dv.?

— Anul acesta a trebuit să ne reorientăm din cauza Conferinței pentru comerț și dezvoltare chiar în cadrul Secretariatului O.N.U. și cred că documentația care a fost publicată a permis clarificarea multor probleme într-un domeniu în care s-a lucrat prea puțin pînă în prezent. Departamentul nostru pregătește acum un document care va trata problemele planificării economice, ceea ce cred că, de asemenea, va prezenta un anumit interes. Se va publica, deși nu în timp util pentru sesiunea Consiliului Economic și Social, un material privind mișcarea internațională a capitalurilor, încercînd să aducem anumite precizări pentru definirea termenului de „ajutor internațional". A apărut deja Anuarul Statistic pentru 1963 al O.N.U. și trebuie să apară în curînd Anuarul Demografic. De altfel, anul viitor vom avea o conferință asupra demografiei la Belgrad. Ultima conferință în acest domeniu, din 1955, a avut loc la Roma.

Deși scurtă, vizita a permis oaspetelui nostru, din întrevederile și locurile văzute, constatări despre care ține să ne vorbească:

— Sînt deosebit de fericit că am venit în Romînia și m-am convins că politica țării dv. este într-adevăr o politică de cooperare deplină cu toate țările lumii, oricare ar fi regimul lor politic sau economic; aceasta este voința care se afirmă în mod constant din partea Romîniei la reuniunile internaționale și se manifestă prin numeroase acțiuni concrete.

A fost pentru mine un prilej fericit de a putea răspunde invitației amabile a ministrului dv. de externe și de a constata în toate întrevederile avute cu personalități politice romînești dorința de colaborare și sentimentul viu al necesității cooperării internaționale în toate domeniile. De altfel, inițiativele dv. la diverse întîlniri internaționale sînt cunoscute. Subliniez îndeosebi rezoluția asupra problemelor tineretului care, după părerea mea, este foarte interesantă. Cînd vedem dezvoltarea și importanța care se acordă tineretului în Romînia, această inițiativă apare logică.

În ce privește întreprinderile văzute, remarc Uzina *1 Mai*, de la Ploiești, în special pentru instalațiile de foraj în domeniul petrolului, care par a fi dintre cele mai moderne și avansate din lume, permițînd efectuarea unor foraje pînă la 7 000 de metri adîncime, instalații care pînă acum se fabricau numai în Statele Unite. Lucrul acesta m-a interesat foarte mult. De asemenea m-a interesat să văd condițiile sociale în care se muncește acolo. Am vizitat apoi Uzinele *23 August* și am constatat și aici progresele realizate pe plan tehnic.

Sînt impresionat de amploarea construcțiilor noi din București. Problema aceasta a locuințelor este o problemă care ne interesează mult și pe noi la Națiunile Unite, constituind, într-adevăr, una din cele mai importante probleme ale societății moderne, din cauza afluxului de populație spre orașe. Recent am creat la O.N.U. un comitet pentru urbanistică și locuințe din care face parte și un arhitect romîn, prof. G. Gusti. Problema este extrem de importantă și au avut loc schimburi de vederi, simțindu-se și aici necesitatea răspîndirii largi a documentației și experienței.

În încheierea convorbirii, dl De Seynes relevă din nou rolul O.N.U. în apropierea dintre națiuni:

— Am fost totdeauna convins de importanța Națiunilor Unite și de aceea am și acceptat postul pe care-l ocup și la ora actuală. La început eram conștient că Națiunile Unite nu pot încă în suficientă măsură să influențeze asupra soluționării diferitelor probleme. În decursul acestor 9 ani însă, am văzut sporind această influență, și acum, cu prilejul convocării Conferinței pentru comerț și dezvoltare, s-a văzut că activitatea O.N.U. poate duce la ameliorări sensibile. Mulți au fost sceptici că Națiunile Unite vor putea organiza această conferință și acum, cînd ea e în plină desfășurare, s-a văzut că, alături de statele mari, importanța și ponderea națiunilor mici a crescut mult. Nu sîntem încă ajunși la țintă, dar cred că am realizat un progres real în domeniul îmbunătățirii relațiilor economice internaționale.

De aici, voi pleca la New York — pentru o săptămînă sau două — și apoi mă voi întoarce la Geneva.

Îmi voi aminti totdeauna cu plăcere de vizita mea în Romînia.

C. RĂDUCANU

CITY
centrul financiar al Londrei

Există nu una, ci cîteva Londre. Dimensiunile lor în kilometri pătrați variază de la ordinul unităților la ordinul miilor și ele se învelesc una pe cealaltă, în straturi succesive, ca foile unei cepe. În centru, e „Cetatea" — celebrul și minusculul *City*, cu o suprafață de abia doi kilometri pătrați și jumătate. În jur, douăzeci și opt de burguri *(burroughs)* alcătuiesc la un loc comitatul Londrei, cu cei 303 kilometri pătrați ai săi. Și mai întinsă e Londra postală (683 kilometri pătrați), debordată, la rîndul ei, de Londra oficială (1863 kilometri pătrați). Dar autoritatea poliției londoneze se exercită pe o arie cu încă șapte kilometri pătrați mai mare, în timp ce „Compania de transporturi în comun a Londrei" cuprinde, în ochiurile rețelei sale, peste cinci mii kilometri pătrați.

Dacă marota englezilor tipici îl preocupă pe călător, el va da prioritate *City*-ului. Aici se lovește la fiecare colț de anacronismul vestimentar gambetă-jachetă-umbrelă, toate trei negre, toate trei omnisezonale, toate trei indiferente la starea timpului. Și poate că, la vederea lor, călătorul se va simți ispitit să exclame:

— Ah! Iată-mă, în sfîrșit, în Anglia!

Greșeală! Nu se află în Anglia, ci în City. De fapt, pălăria rotundă și tare, redingota severă, de croială desuetă și umbrela cu faldurile strînse în chingi și balansată pe antebrat chiar pe zilele cele mai senine (există și din astea!) sînt tot atît de specifice ca și livreaua șoferului, fireturile portarului sau fracul chelnerului. Specifice nu pentru o țară, ci pentru o profesie. În cazul de față, pentru cea de *clerk* (funcționar) în „Cetate".

Bizară aglomerațiune, acest *City*! Populația lui lucrătoare e de cinci sute de mii de persoane, care îl invadează dimineața și îl abandonează seara. Pentru un răstimp mai lung sau mai scurt, li se adaugă cotidian un milion de oameni, care vin aci cu treburi. Dar locuitori permanenți nu există. În *City* nu doarme nimeni, nici măcar noaptea, care aparține paznicilor. Căci în inima Londrei nu e loc pentru domicilii, ci numai pentru sedii.

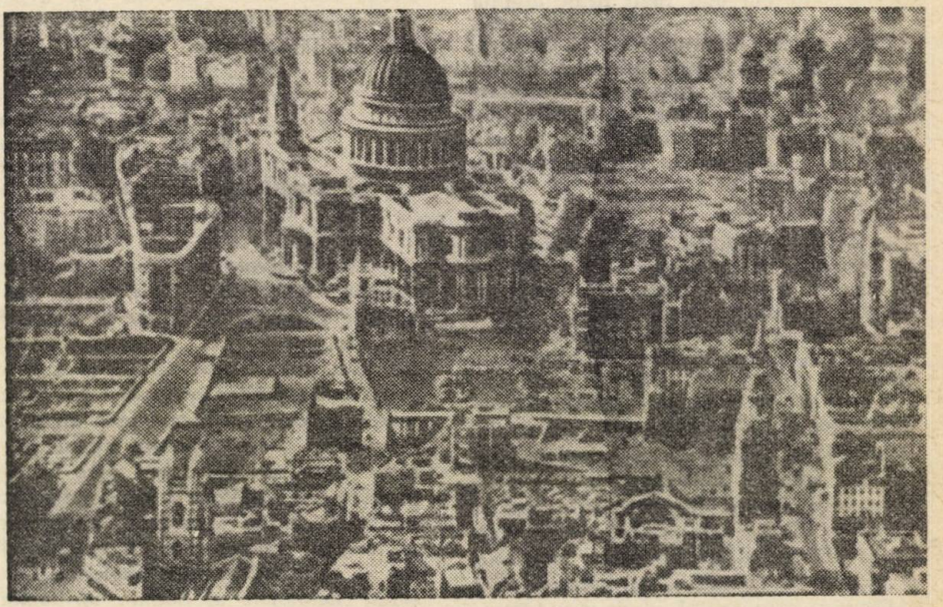

Vedere din centrul Londrei. În mijloc, catedrala St. Paul

Aspect cotidian din City-ul londonez

E o inimă financiară, ale cărei ventricole — Banca Angliei și Bursa — pompează singele metalic al aurului și pe cel fosnitor al hîrtiilor de valoare spre cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. E de ajuns o extrasistolă, o mică palpitație — și la Melbourne se fac și se desfac averi, la New York se stîrnește panică, la Capetown se nasc speranțe, la Hongkong se dă faliment, la Montreal se înregistrează sinucideri.

Cardiologi impasibili, mulți dintre purtătorii de gambetă și umbrelă lucrează la Banca Angliei. „Bătrîna cucoană de pe strada Threadneedle", cum i se spune familiar și ireverențios, a renunțat la orice cochetărie de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, cînd, după o pătanie dezagreabilă, s-a pitit în spatele unui masiv și inestetic parapet de piatră. Iritat de niște legiuiri pe care le găsea prea favorabile catolicilor, lordul Gordon, în fruntea a patruzeci de mii de protestanți fanatici, a năvălit în budoarul venerabilei doamne, violentînd-o. De atunci, ea a rămas cu frica — sau cel puțin așa pretinde — motiv pentru care își aduce, în fiecare seară, un detașament de pază, alcătuit din cincisprezece chipeși ostași ai regimentelor de gardă. Dar între tinerii cu cușme lungi și bătrîna cu seifuri pline nu se petrece nimic licențios. Ea îi ține în holul de la parterul pavilionului principal, obligîndu-i să ocolească cu grijă coloanele corintice sau vitrinele cu monede ale tuturor timpurilor și să calce precauți pe pardoseala mozaicată, înfățișînd tranzacții ale zarafilor din antichitate.

Să fi fost o iluzie acustică? Nimerindu-mă odată în pustietatea nocturnă a *City*-ului, mi s-a părut că de fiecare zid se reverberează ecoul pașilor sacadați ai celor care, cu arma pe umăr, ocrotesc tezaurul britanic.

Taurii și ursii

„Cetatea", căreia i se mai spune și „cea mai financiară milă pătrată din lume", dispune — cel puțin nominal — de două burse. Una, *Royal Exchange*, se înalță chiar în fața Băncii Angliei (subiect de meditație: cea dintîi bursă este cu peste o sută de ani mai în vîrstă decît cea dintîi bancă). Clădirea actuală reprezintă a treia versiune a sediului ei și datează de la mijlocul secolului trecut, făcînd o agreabilă excepție de la moda neogoticului care bîntuia pe atunci. Bursa nu e o invenție cu patent britanic, cum stăruie mulți să creadă. Cînd a creat-o, în 1568, Thomas Gresham, favorit al reginei Elisabeta, a avut un model care funcționa cu eficacitate dincolo de canalul Mînecii: bursa din Anvers.

Dar *Royal Exchange* a fost urmărit de ghinion. A ars în 1666, a ars în 1938. Și „s-a ars" atunci cînd s-a ivit concurența celei de a doua burse — *Stock Exchange*. După un lung și necavaleresc turnir cu un adversar care avea mai multe resurse și mai puține scrupule, *Royal Exchange*-ul s-a recunoscut învins și a ieșit la pensie. Azi este pașnica gazdă a Muzeului londonez de antichități, al cărui conservator mi-a arătat, cu o deosebită mîndrie, cea mai recentă achiziție a sa, un cap al zeului Mithras. Descoperirea, făcută întîmplător, la cîteva zeci de metri distanță de Muzeu, de instalatorii unui nou cablu telefonic, ridica o problemă: cum ajunsese aci imaginea în piatră a acestui spirit al luminii din cultul mazdeean? Un an mai tîrziu, cu prilejul unei noi vizite, am aflat dezlegarea enigmei. Un templu, ridicat de adoratorii divinității persane din rîndurile ocupanților romani ai insulelor britanice, se ascundea de optsprezece veacuri, neștiut de nimeni, dedesubtul templelor de azi ale banului.

În apropiere, pe strada Throgmorton, victoriosul *Stock Exchange* întoarce arogant spatele rivalului său nefericit. Exact trei decenii (1854—1884) i-au fost necesare pentru a-și dura, completa, dezvolta, renova și înzorzona somptuoasa reședință, față de care cea mai caritabilă atitudine este de a o trece sub tăcere. În schimb, cele ce se întîmplă în interiorul ei merită atenție.

Dacă după cîteva zile petrecute la Londra, calmul britanic continuă să fie un mit, nimic nu poate sluji mai bine la demolarea lui decît un scurt contact cu bursa. De la galeria rezervată publicului, încerci senzații asemănătoare cu cele ale lui Egon Erwin Kisch, cînd s-a oprit pe buza fierbinte a craterului vulcanic de la Paricutin. Cu deosebirea că aci fumul țîșnește nu din măruntaiele muncite de o indigestie geologică ale Terrei, ci din sute de pipe, trabuce și țigări, iar lava abstractă care colcăie sub picioarele tale amenință să se reverse nu pe niște povîrnișuri muntoase, ci peste consiliile de administrație ale societăților anonime, înghițind în drumul ei economiile de o viață întreagă ale micilor acționari. Impresia e cu atît mai zdrobitoare.

În incinta Bursei, populată și ea de jachete (gambetele și umbrelele au rămas la garderobă), domnește cea mai neenglezească agitație: agenți neenglezește congestionați aleargă de colo pînă colo cu neenglezească grabă, vociferînd neenglezesc de violent, în cadrul unui fel de meci ciudat care-i opune pe toți tuturor. Unii sînt *stock-jobbers*, alții sînt *stock-breakers*. Primii tratează numai între ei, stabilind cursurile, ceilalți sînt misiții care intermediază pentru marele public. Toate sistemele de semnalizare sînt folosite, de la gestul cel mai discret (o înclinare din cap e suficientă pentru a încheia o afacere de milioane), pînă la perorația cea mai patetică. Asemenea unei academii care veghează geloasă la limitarea numărului de membri, *Stock Exchange*-ul nu acceptă un nou agent decît după moartea sau retragerea unuia vechi și atunci numai cu plata unor taxe și cotizații echivalente cu venitul anual al unei familii înstărite.

Ca în toate bursele lumii, se joacă și aci *à la hausse* și *à la baisse*. Din motive pe care nimeni nu a izbutit să mi le explice, speculanții care mizează pe creșterea cursurilor se numesc „tauri", cei care se înavuțesc din crahuri sînt porecliți „urși". Între coarnele străpungătoare ale unora și ghearele sfîșietoare ale celorlalți se desfășoară procesul acela complicat și ilogic pînă la absurd, conform căruia soarta unei exploatări petroliere din Borneo sau a unei mine de cupru din Peru se decide nu în funcție de cantitatea și valoarea producției, ci de capricioasele interese ale unei burse aflate la zeci de mii de kilometri distanță.

Si monumentum requiris...

În *City* sînt și cîteva biserici. Prezența lor, într-un cartier în care garnisirea buzunarelor are o incontestată precedență asupra mîntuirii sufletelor, pare să ilustreze scurta rugăciune a lui sir Jacob Astley, în ajunul bătăliei de la Edgehill (1642):

— Dumnezeul meu, tu știi mai bine ca oricine cît de ocupat voi fi azi. De aceea, Doamne, tu ține-mă minte pe mine, chiar dacă eu te voi uita pe tine.

Poate că tocmai un astfel de memento pentru stăpînul ceresc este și catedrala St. Paul. Din nefericire, însă, numai Dumnezeu, de sus, o poate contempla în toată splendoarea ei. Înghesuită între o sumedenie de clădiri cenușii cu firme comerciale, nobila statură a acestui admirabil monument al Renașterii engleze nu este accesibilă privirilor, în ansamblul său, din nici un punct al „Cetății".

Și e mare păcat. Un păcat săvîrșit dacă nu împotriva Domnului, în orice caz împotriva frumosului. Pentru că „biserica a cărei parohie e întreg imperiul britanic" — cum se spunea pe vremuri — e capodopera lui Cristopher Wren, Eramantele Angliei. Zidurile sale, din piatră de Portland, patinată de fum și umezeală, sînt încoronate de un dom amplu, mai îndrăznet decît contemporanul său, Domul Invalizilor, pe care Mansart îl construia la Paris, tot la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Deși lucrată în două stiluri — corintic la bază și compozit în porțiunea superioară — rezultanta e un tot armonic, care nu strepezește ochiul ca alte metisări arhitectonice.

Interiorul este și el un amestec — pe o temă gotică, variații de Renaștere clasică. E locul de veci a numeroase personaje ilustre, cu precădere militari. Ducele de Wellington, de pildă, se odihnește aci veghiat de propria și imensa lui statuie ecvestră, nu departe de un alt învingător al lui Napoleon, amiralul Nelson. Sarcofagul lui a avut o soartă neobișnuită. Sculptat de Benedetto Rovezzano pentru cardinalul Wolsey, această mobilă funerară a fost pe placul lui Henric al VIII-lea, care l-a surghiunit pe cardinal și i-a confiscat sarcofagul. Dar des căsătoritul rege a fost îngropat la Windsor și artisticul sicriu a rămas neocupat timp de trei sute de ani. Numai eroul de la Trafal-

gar a fost socotit vrednic de el, poate ca o compensație pentru faptul că rămășițele lui pămîntești fuseseră aduse în Anglia într-o butie de rom (goală, evident).

Printre mormintele atîtor lorzi-mareșali sau baroni-generali, întîlnești, aproape cu un suspin de ușurare, pe cel al lui Alexander Fleming. Ca și căpeteniile de oști, vecini ai săi întru somnul etern, descoperitorul penicilinei și-a putut face bilanțul activității tot în vieți omenești. Numai că nu ucise, ci salvate.

În transeptul de nord, deasupra locului unde e îngropat constructorul catedralei, o tăbliță glăsuiește: „Si monumentum requiris, circumspice". Și, într-adevăr, dacă vrei să-i vezi monumentul, n-ai decît să te uiți în jur. Omagiul adus de tăbliță e meritat, dar postum. Cît a trăit, Wren a fost ținta unor furibunde atacuri din partea cercurilor influente de la curte, care i-au impus modificări ale planului, l-au bombardat cu critici și acuzații, i-au suprimat salariul pentru a-l sili să termine mai repede lucrările și, în cele din urmă, l-au concediat ca pe un lacheu.

Tăblița de acum e o copie. Cea veche a fost sfărîmată de una din bombele hitleriste care, în aprilie 1941, au lovit în plin catedrala. Fiind unul din cele zece monumente mai înalte ale lumii, ea a servit ca punct de reper londonez avioanelor cu cruci încîrligate pe aripi. Dacă clădirea ei nu a fost nimicită cu desăvîrșire în cursul celui de al doilea război mondial, aceasta se datorește spiritului de sacrificiu cu care au apărat-o zi și noapte detașamentele de voluntari, alcătuite din simplii cetățeni ai Londrei. Stingînd incendiile care în cîteva rînduri amenințau să o distrugă, mîinile lor bătătorite de muncă au păstrat neatinse podoabele lucrate de mîinile la fel de bătătorite ale zidarilor Thomas și Edward Strong, ale dulgherilor Grinling Gibbons și Jonathan Maine, sau ale fierarilor Francis Bird și Caius Cibber, meșterii care, fringînd rezistența rocii, lemnului și metalului, au dat viață fanteziei creatoare a lui Wren.

Pe ruta Marilor Focuri

Două incendii se înscriu în istoria Londrei, sub numele — cu inițiale majuscule — de Marele Foc: unul în 1666, celălalt în 1940. Ambele au strîns în brațele lor arzătoare „Cetatea". Primul a izbucnit accidental într-o brutărie de pe ulița Pudding Lane și a devorat în cinci zile 460 de străzi și peste 13 000 de case, adică patru cincimi din orașul de atunci. Îl comemorează flacăra veșnică țîșnind din urna aurită de pe vîrful unei coloane dorice, ridicată spre periferia *City*-ului, în apropierea Tamisei și intitulată laconic „Monumentul". Dispneea provocată de urcarea celor 345 de trepte e compensată de priveliștea unică pe care ți-o oferă asupra întregii capitale această „candelă de piatră", cum a numit-o părintele spiritual al lui Robinson, Daniel Defoe. O priveliște cam bruiată, e drept, din pricina zăbrelelor care înconjoară galeria superioară, pentru a împiedica pe aspiranții la sinucidere (recrutați printre cei cu inima zdrobită de infidelitățile Bursei vecine) să facă de acolo saltul spre neființă. Căci înălțimea e respectabilă — 61,50 de metri — și corespunde, zice-se, distanței exacte dintre baza „Monumentului" și locul unde a izbucnit incendiul. O inscripție a dăinuit pe coloană un secol și jumătate, aruncînd pe umerii catolicilor vina pentru această calamitate. Neroniana acuzație a fost veștejită de Pope în distihul:

Columna Londrei spre cerul luminos
Brutal își naltă denunțul mincinos.

Cel de al doilea Mare Foc a mușcat și el, cu dinții lui de pălălaie, din trupul *City*-ului. Pe autorii lui nu-i va reabilita nici un poet, pentru că aici nu mai e vorba de o supoziție gratuită și calomnioasă, ci de o certitudine: incendiul a fost provocat de bombele lansate de „băieții" lui Goering în decembrie 1940. Arsura nu a cruțat nici chipul ridat de secole al *Guildhall*-ului, sediul Primăriei, care... Dar mai întîi o precizare: a nu se confunda Primăria „Cetății" cu Consiliul municipal al Londrei, recent adus în actualitate de alegerile în care laburiștii au dobîndit majoritatea. Consiliul municipal e o simplă administrație, ale cărei sarcini se limitează la asigurarea bunului mers al cîtorva sute de școli, spitale, muzee și biblioteci, la curățirea celor 3 800 de kilometri de străzi, la reglementarea transportului în comun al celor două milioane de pasageri cotidieni ai metroului și al celor șapte milioane de călători ai autobuzelor, la furnizarea a șase miliarde de kilowați-oră pe an pentru nevoile electrice ale capitalei — pe scurt, la banalele îndatoriri ale gospodăriei unui oraș cu o populație de aproape nouă milioane de locuitori. Atît și nimic mai mult!

Dar prestigiul — PRESTIGIUL! — aparține Primăriei, iar aceasta aparține „Cetății". Lordul-Primar împărățește peste numai 4 900 de suflete (trupurile respective sînt ale proprietarilor de întreprinderi cu sediul în *City*), în schimb cît de mărețe îi sînt atribuțiile! În reședința lui oficială — *Mansion House* — care se află în același perimetru, în imediata apropiere a Băncii Angliei, și pe care Dickens o asemuia cu un *palazzo* italian, se dau cîteva din cele mai căutate baluri anuale ale Londrei; perechile valsează aci într-o „sală egipteană", care, în afară de nume, nu are nimic comun cu țara faraonilor. Iar la *Guildhall*, de fiecare 9 noiembrie, Lordul-Primar prezidează — în robă și perucă — un banchet în cadrul căruia tradiționala supă de broască țestoasă este oferită cu imparțialitate atît miniștrilor, cît și fruntașilor opoziției.

„Sala cea mare", unde are loc festinul, a fost odinioară teatrul unor evenimente mai puțin sărbătorești. Aci a fost judecată și condamnată la decapitare lady Jane Grey, după ce apucase să fie regină a Angliei timp de nouă zile. Aceeași soartă a avut-o medicul personal al Elisabetei I-a, Lopez, acuzat că ar fi vrut să-și otrăvească suverana, căreia excesul de apetit îi provocase o trecătoare indigestie.

Dar zestrea principală a *Guildhall*-ului e biblioteca lui. După Marele Foc din 1940 i-au rămas numai 135 000 de volume. Din fericire însă cîteva din comorile cele mai de preț au supraviețuit. Și poate mai mult chiar decît la vederea primei *charte*, promulgată în 1067 de Wilhelm Cuceritorul, gheara emoției îți încleștează inima atunci cînd descifrezi, în josul unui act de cumpărare al unei case în cartierul Blackfriars, semnătura lui Shakespeare. Și e firesc să fie așa: la urma urmelor, dintre cei doi William, primul a cucerit o singură țară, cel de al doilea — lumea întreagă.

Nicolae MINEI

O veche construcție din Londra — Podul Tower de peste Tamisa

NAVE ÎN „COSMOSUL LICHID"

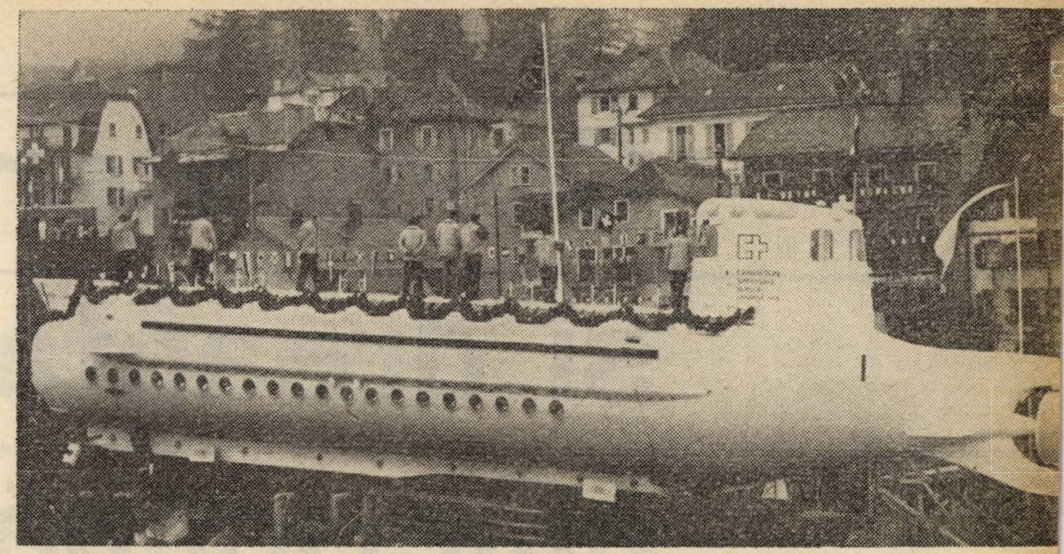

Mezoscaful în momentul lansării la apă

Deși uniformă prin imensitate, simplă prin peisaj, marea a solicitat, deopotrivă, inspirația poetului și pasiunea științifică, fiind un necontenit teren de încercare a curajului și inventivității umane.

Suprafețele oceanelor și mărilor devenind cunoscute, pe om au început să-l preocupe tainele adîncurilor. Asaltul asupra necunoscutului marin ridică însă probleme extrem de dificile.

Apa este de 800 de ori mai densă decît aerul. La fiecare 10 m, presiunea suportată de corpul omenesc afundat în apă crește cu o atmosferă, ceea ce, pentru un om de corpolență mijlocie, echivalează cu 17 000 kg. Dacă raportăm această creștere la adîncimea marilor fose ale Pacificului, ajungem la presiuni de peste 12 000 atmosfere. Schimbarea presiunii cauzează și alte neajunsuri organismului omenesc, ca intoxicația cu oxigen, care poate provoca pierderea cunoștinței și chiar moartea. De asemenea, absorbirea intensă a azotului de către țesuturi produce tulburarea funcțiilor cerebrale — așa-numita „beție a adîncului".

Dar cum necunoscutul și piedicile nu l-au descurajat pe om niciodată, și în cazul de față soluțiile nu au întîrziat să apară.

Fie că este vorba de echipamentul scafandrilor, de simple măști sau de moderne batiscafe, toate au devenit mijloace din ce în ce mai răspîndite și mai eficace de cucerire a „cosmosului lichid".

Și cum, în ultimul timp, batiscafele s-au arătat a fi cele mai sigure nave ale adîncurilor, ne vom opri puțin asupra lor.

În anul 1911, apele strîmtorii Gibraltar au fost „cîmpul de experiență" al primei „nave" încercată de constructorul mexican, inginerul Hans Hartman. Deși forma hidrostatului (cum a fost numit) era contraindicată — cilindrică în loc de sferică — iar construcția s-a dovedit primitivă, el a putut totuși să ajungă pînă la 458 m adîncime, un adevărat record pentru timpul acela. Acest aparat, mult perfecționat, a fost folosit cu succes în cercetările arheologice din zona de litoral a Mediteranei.

De o deosebită apreciere s-a bucurat hidrostatul construit de un inginer sovietic, cu ajutorul căruia, în 1923, a fost găsită o navă engleză scufundată în adîncurile Mării Negre.

Dificultățile de construcție ale acestor prime „nave ale adîncului" au fost îndelung analizate de profesorul american William Beeke, care și-a dat seama de inconvenientul pe care îl creează forma lor cilindrică. Ca urmare, împreună cu inginerul Barton, el a construit o batisferă cu diametrul de 1,45 m, ai cărei pereți aveau grosimea de 3,2 cm. Prima coborîre a avut loc în zona insulelor Bermude, la 6 iunie 1930, pînă la o adîncime de 240 m. Dar acesta nu a fost decît începutul. Peste cîteva zile, cei doi ingineri au coborît la 300, și apoi la 425 m. O altă încercare, făcută în 1932, a stabilit un nou record — 660 m, iar la 15 august 1934 ei au atins adîncimea de 923 m, ceea ce părea de-a dreptul un „miracol".

În 1948, cu ajutorul unei noi cabine — așa-numitul bentoscop — Barton a izbutit să atingă, nu departe de Los Angeles, 1 360 m.

În același timp, s-au adus o serie de perfecționări și batiscafului sovietic construit în 1936, care a fost amenajat pentru cercetări oceanografice. Un altul, complet nou, a fost construit în 1944. Mai amintim construirea în 1951, în Japonia, a hidrostatului „Kuro-Sivo", putînd lua la bord 4 persoane, hidrostatele construite de inginerul Galazzi în Italia sau cele construite în Franța.

Dar acest mod de cercetare a adîncurilor a început să nu mai mulțumească pe oamenii de știință: atît batisferele cît și hidrostatele nu erau independente; de aceea, deplasarea lor sub apă era mult stînjenită de tubul de aerisire. Astfel, s-a ivit necesitatea de a se construi o navă de adînc cu mai multă mobilitate și care să ofere mai multă siguranță în ceea ce privește aerisirea. Cel care și-a propus să înlăture aceste neajunsuri a fost celebrul constructor August Piccard. Utilizînd aceleași principii care au stat la baza construirii balonului stratosferic, Piccard a construit, cu ajutorul Fondului național belgian de cercetări științifice, primul „balon" submarin, F.N.R.S. 2. Mult perfecționat cu ocazia construirii unui nou tip — F.N.R.S. 3, acesta a coborît în 1948, condus de un pilot automat, pînă la o adîncime de 1 380 m. În august 1953, avînd la bord doi ofițeri, Willm și Honot, F.N.R.S. 3 s-a scufundat la 2 000 m, pentru ca în anul 1954 să ajungă la 4 050 m.

Între timp, August Piccard și fiul său, Jacques, au construit batiscaful „Trieste", a cărui lungime depășea 15 m, avînd diametrul de 3,50 m. În anul 1953, „Trieste", cu cei doi făuritori ai lui, a coborît la adîncimea de 3 150 m. Cumpărat de către americani în 1959, „Trieste" și-a îmbunătățit recordul cu ocazia explorării fosei insulelor Mariane. În sfîrșit, la 23 ianuarie 1960, el a atins adîncimea de aproape 11 000 m. Pentru prima oară, omul a putut privi de aproape tainele „continentului albastru", misterioasa lume submarină.

Concomitent cu aceste cercetări, oamenii de știință și-au continuat investigațiile pentru găsirea de noi posibilități în vederea explorării bogățiilor subacvatice, precum și pentru protejarea organismului omenesc în mediul marin neprielnic. Pe această linie se înscriu îndeosebi experiențele francezului Cousteau, care a reușit, vara trecută, să instaleze la 10 și 25 m adîncime în Marea Roșie două căsuțe laborator, în care a trăit timp de peste o lună de zile împreună cu colaboratorii săi.

Vizitatorii Expoziției naționale elvețiene au ocazia să vadă la lucru, în lacul Leman, primul submarin turistic — „mezoscaful A. Piccard". Cu o capacitate de 40 de locuri și putînd să se afunde pînă la aproximativ 2 000 de metri, acest vehicul modern al adîncurilor marine va putea purta curînd primul grup de turiști spre lumea necunoscută a oceanelor.

Alexandru ROȘU
candidat în științe geografice

Goldwater și dreapta americană

Pînă în toiul verii cînd convențiile celor două partide, democrat și republican, vor desemna pe candidații la președinția S.U.A., viața politică americană este arena unor aprige lupte de culise, manevre și dueluri oratorice între pretendenți, care se desfășoară după toate regulile și bineînțeles trucurile probelor sportive eliminatorii.

În această semi-finală electorală au loc în diferite state așa-numitele *primaries* — un fel de „test" al popularității pe scară locală care reflectă de fapt măsura în care un pretendent sau altul se bucură de favorurile mașinăriei politice locale și ale boss-ilor electorali. Pînă acum s-au ținut asemenea *primaries* în statele New Hampshire și Illinois, Massachusetts, Pennsylvania și Texas în cadrul partidului republican; la democrați Lyndon Johnson și-a asigurat calificarea în finală și-și desfășoară campania electorală din locul socotit a fi cel mai favorabil: Casa Albă. Singura problemă nerezolvată în partidul democrat este candidatul la vicepreședinție, ceea ce i-a făcut pe iubitorii de calambururi să spună că „1964 este un an de alegeri vicepreziденțiale".

Semnificația celor cinci *primaries* republicane a constat tocmai în prilejul ce l-au oferit de a verifica ceea ce s-a numit *„Goldwater boom"*, formula publicitară sub care a fost lansat în cursă pretendentul forțelor de dreapta. Formula îi aparține însuși senatorului din Arizona, care cumulînd și funcția de patron al unui sistem de magazine universale, a procedat ca și firma sa atunci cînd lansează un produs nou: pretinde că... îl cere piața. El a declarat cu o perfectă lipsă de pudoare că a acceptat „să-și arunce pălăria în ring", adică să intre în cursa republicană, deoarece ar exista în țară „un curent, un val Goldwater". Acest „curent" el îl prezenta ca o reacție față de politica urmată în ultima perioadă de fostul președinte Kennedy, atît în problema internă majoră a drepturilor negrilor, cît și în problemele externe legate de atenuarea războiului rece și a încordării internaționale.

New Hampshire — stat cu tradiții conservatoare consacrate — i s-a părut ambițiosului senator ca cel mai potrivit pentru a demonstra existența acestui *boom*. S-a instalat aici cu luni înainte și a început să răscolească metodic casă cu casă, să insceneze momente fotogenice pentru a cuceri zilnic atenția presei, să țină discursuri la radio și să dea interviuri la televiziune, plătite cu minutul de emisie. La capătul acestui gigantic efort, în fruntea listei a fost ales Cabot Lodge, care se află la Saigon ca ambasador al S.U.A., iar Goldwater a ieșit — cum spun americanii — cel mai bun pe locul doi. Chiar și un ziar sobru ca *New York Times* constata malițios: „În cursa republicană din acest an, regula pare să fie: cu cît alergi mai tare, cu atît avansezi mai puțin".

Barry Goldwater nu s-a lăsat covîrșit de acest eșec și s-a apucat cu o energie neobosită de campania din Illinois, unde știa oricum că nu va mai avea de-a face cu concurența neloială a unui adversar absent: Cabot Lodge nu figura pe listă. În aceste condiții, senatorul de Arizona a ieșit primul. El a obținut însă numai 63 la sută din voturile republicane, deoarece senatoarea Margaret Chase Smith, care nu contează în cursă, oferea o alternativă. Se subliniază totodată că în același stat, Illinois, la alegerile pentru desemnarea unui nou guvernator, omul lui Goldwater, William Scott, a fost învins în mod categoric de către Charles Percy, un „liberal".

În Massachusetts, Cabot Lodge a ieșit din nou primul, urmat la distanță de Goldwater, Nixon, Rockefeller, iar în Pennsylvania pe locul întîi s-a situat guvernatorul acestui stat, William Scranton, care nici nu și-a anunțat participarea la cursa republicană, urmat în ordine de Lodge, Goldwater, Nixon, Rockefeller. În Texas, roata norocului s-a oprit la Goldwater care a obținut 99 000 voturi republicane în timp ce la democrați guvernatorul Connaly a întrunit peste un milion de voturi, ceea ce dă o idee asupra raportului de forțe pe plan electoral.

În orice caz, americanii, care au o idee foarte precisă de ceea ce înseamnă *„boom"*, s-au convins că nu este vorba despre așa ceva în cazul lui Goldwater.

Viitoarele *primaries* din Oregon, California etc. nu pot aduce schimbări substanțiale în cursa republicană. Experții electorali apreciază că niciunul din pretendenții republicani — Goldwater, Rockefeller, Lodge sau Nixon — nu reușesc „să pună țara pe jăratic".

Lupta politică a senatorului Barry Goldwater prezintă importanță nu atît sub aspectul imediat electoral. Goldwater merită atenție, în primul rînd, întrucît el reprezintă pentru prima dată un punct de raliere pentru numeroasele organizații de dreapta din S.U.A., iar campania electorală constituie un efort concentric pentru unirea lor sub o conducere *centrală*.

Trebuie amintit că de la senatorul McCarthy, dreapta americană n-a mai avut o figură politică reprezentativă. Unul dintre cei mai activi publiciști mccarthiști, George Sokolski, analizînd cauzele înfrîngerii lui McCarthy, arată că acesta „a neglijat să-și construiască o mașinărie politică proprie cu rădăcini în masă, fiind de aceea dependent de grupările politice existente, care l-au părăsit în momentul crizei". Aceasta a devenit de atunci una din preocupările principale în cercurile de dreapta americane. Studii recente arată că există în prezent peste 1000 grupuri locale cu o ideologie reacționară, care dispun de o întreagă rețea de organizații, unele operînd pe scară națională, ca Birch Society, Cruciada Creștină Anticomunistă, Minuteman etc., pe lîngă vechi organizații ca Legiunea Americană, Fiicele Revoluției Americane și altele. Ele dispun de publicații periodice ca *American Mercury*, *National Review* etc. Tot aici trebuie socotiți Cetățenii Albi, organizație rasistă influentă în statele sudice.

În lucrarea *The American Right Wing* apărută în 1962, autorii Ralph Ellsworth și Sarah Harris apreciază că multe din aceste organizații locale se reduc de fapt la familia și prietenii devotați ai vreunui milionar cu ambiții politice, care ține să-și aducă contribuția la campania împotriva comunismului. În schimb, organizațiile care operează pe scară națională dispun de secții locale cu membri, cotizație, publicație proprie și organizează bineînțeles o convenție anuală într-una din localitățile balneare la modă. Potrivit ziarului *New York Times*, organizațiile de dreapta primesc anual circa 10 milioane dolari, ca subvenții, de la mari industriași.

Deși fiecare din aceste organizații își alege o deviză cît mai trăznită pentru a „șoca" publicul și a-și atrage favorurile presei, radioului și televiziunii, ele au o serie de trăsături și obiective comune, care au devenit arsenalul politico-ideologic al dreptei americane.

Opoziția față de un guvern federal puternic *(big government)* constituie un punct programatic specific dreptei americane, reflectînd pe de o parte ostilitatea față de orice amestec al Washingtonului în treburile corporațiilor, pe de altă parte tendința rasiștilor de a menține segregația prin guvernele din sud, aflate sub controlul lor.

Lupta împotriva uniunilor sindicale *(big labor)* și a tot ce sugerează acțiuni în domeniul prevederilor sociale constituie o altă latură programatică a dreptei.

Deși tună și fulgeră împotriva lui *big government* și *big labor*, dreapta nu are nici o obiecție împotriva lui *big business*, care este de fapt pe deasupra amîndorura.

Anticomunismul cel mai sălbatic se împletește la aceste organizații cu atacul împotriva oricărei poziții democratice și liberale în societatea americană. Comunismul este dușmanul nr. 1, iar liberalismul dușmanul nr. 2 — declară liderii dreptei. Stările de spirit înapoiate, ignoranța, superstițiile, bigotismul — toate sînt exploatate la maximum în scopul atîțării isteriei anticomuniste. Fluoridarea apei sau inocularea copiilor cu vaccin anti-polio Salk au fost descrise de acești obscurantiști ca niște „comploturi sovietice menite a cuceri America".

Principalul obiectiv al atacurilor dreptei rămîne însă politica externă a S.U.A. În timp ce, ca urmare a schimbărilor care au avut loc în lume și a slăbirii pozițiilor imperialismului, în cercurile conducătoare din Washington a început în ultima perioadă a administrației Kennedy să se manifeste aprecieri mai realiste asupra raportului de forțe pe plan mondial și tendința de a acționa pentru a evita mersul în direcția unei catastrofe racheto-nucleare, dreapta americană se opune cu înverșunare acestor aprecieri și tendințe, le critică violent ca fiind rodul unei politici „moi" față de comunism, se cramponează de metodele agresive și cere menținerea războiului sau amenințării cu războiul ca instrument al politicii externe americane. În cartea sa *Why not victory?* (De ce nu victorie?) Barry Goldwater ajunge la concluzia că „deși războiul este ultimul instrument de folosit în atingerea obiectivului național, el trebuie să fie totuși luat în considerare".

Ideologia dreptei pornește de la binecunoscutul și răsuflatul mit potrivit căruia toate mișcările revoluționare din lume — naționale sau sociale — sînt generate nu de condițiile social-economice din țara respectivă, ci de ceea ce numesc în mod nebulos „conspirația comunismului internațional". Prezentînd lucrurile ca și cum aderența la comunism ar fi o sarcină politică *impusă din afară*, ideologii reacționari încearcă să justifice politica americană de intervenție în afacerile interne ale statelor și să imprime acestei politici o aureolă messianică. Concluzia lor, pe cît de simplistă pe atît de absurdă, este că întreaga această dinamică a revoluției sociale și naționale ar putea fi controlată de... politica Statelor Unite și că deci această politică trebuie să fie „tare".

Nu este mai puțin adevărat că repetarea pînă la abuz a acestor aberații fantastice și propagarea lor zilnică — prin presă, radio, televiziune, de la pupitru și de pe amvon — nu rămîne chiar fără nici un efect asupra publicului, ceea ce politicienii știu prea bine. În acest fel, dreapta exercită o puternică presiune asupra politicii externe americane. Într-un discurs ținut recent la universitatea din Chapel Hill, senatorul William Fulbright, vorbind tocmai despre acest fenomen și despre consecințele lui negative asupra politicii S.U.A., a cerut să se pună capăt „spiritului de cruciadă al războiului rece" ca și „preocupării morbide față de pericolul expansiunii comuniste din străinătate și față de subversiunea și lipsa de lealitate pe plan intern."

În lucrarea *The American Right Wing*, autorii subliniază că în timp ce înainte grupurile de dreapta erau neorganizate, risipite, adeseori activînd în direcții contrare sau disputîndu-și membrii și subsidiile financiare, în prezent există un efort de unire și de sincronizare politică a activității lor. Politicianul care manevrează în mod vizibil pentru a deveni conducătorul dreptei este senatorul Goldwater. Între sloganurile sale reacționare trebuie menționată lozinca „victoriei asupra comunismului", amenințarea cu retragerea S.U.A. din O.N.U. ca și cu ruperea relațiilor diplomatice cu Uniunea Sovietică, opoziția față de Tratatul de la Moscova privind încetarea experiențelor nucleare etc. „Noi — declară ritos Goldwater — trebuie să anunțăm în termeni fără echivoc că sîntem *împotriva* dezarmării". Făcîndu-se exponentul „turbaților", el incită mereu la „invadarea armată a Cubei".

Politician versat, senatorul de Arizona își dă însă seama că nu va putea obține nici sprijinul boss-ilor electorali republicani, nici voturile necesare dacă se prezintă ca exponent fățiș al dreptei. De altfel, în tendința de a obține o poziție mai influentă în societatea americană, ideologii reacțiunii au început să se preocupe sistematic de eliminarea balastului elementelor extremiste. William Buckley pledează necesitatea ca *„respectable Right"* (forțele de dreapta respectabile care ar putea aspira la guvernare) să se disocieze de *„crazy Right"* (extremiștii de dreapta) ca de pildă Nazi Party al lui Lincoln Rockewell care poartă uniformă național-socialistă cu cruce încîrligată, iar revista *National Review* a interzis redactorilor să colaboreze la *American Mercury*, din cauza accentelor antisemite ale acesteia.

Goldwater și-a pus eticheta *conservator*, în nădejdea că în acest fel produsul său va pătrunde mai ușor în casele oamenilor. Dar Walter Lippmann, care se consideră el însuși conservator, îl caracterizează ca „reacționar radical", deoarece „filozofia lui politică nu are rădăcini în tradiția conservatoare, ci în capitalismul crud și primitiv al școlii din Manchester."

Într-o analiză mai amplă a tacticii lui Goldwater, Lippmann arată că senatorul de Arizona urmărește să demonstreze că ceilalți pretendenți, tip Rockefeller sau Lodge, sînt de fapt „democrați" prin poziția lor apropiată dacă nu identică cu a lui Johnson în marile probleme americane. Singurul care are o poziție diferită și opusă administrației democrate este Goldwater. Rezultă că el ar fi singurul pretendent cu adevărat republican. În esență, această tactică constituie un atac împotriva *centrului* iar Lippmann consideră că „obiectivul său principal este... de a captura controlul asupra mașinăriei partidului republican". Aceasta, după părerea autorului, restrînge și mai mult baza electorală a lui Goldwater, deoarece grosul voturilor americane se află la centru, și duce partidul republican la o criză. Deocamdată, deci înainte de a ajunge în fața urnelor, Goldwater trebuie să desfășoare „o luptă îndîrjită cu unii republicani".

Lupta politică a senatorului Goldwater scoate la iveală atît șansele slabe pe care le are exponentul dreptei în fața corpului electoral cît și efortul forțelor de dreapta de a-și muta activitatea de la marginea vieții politice americane spre centrul ei.

Silviu BRUCAN

în marea nordului

Gazele naturale se numără printre cele mai însemnate bogății naturale și lupta pentru ele capătă un ritm tot mai rapid, o dată cu lupta pentru putere în lume. În momentul de față, cercetările cele mai importante, mai costisitoare și mai melodramatice au loc în Marea Nordului. Cu convingerea că Marea Nordului ascunde cele mai mari rezerve de gaze naturale din întreaga lume, societăți petroliere dintre cele mai importante, Esso, Shell, Texaco și British Petroleum, luptă să-și asigure o parte din aceste rezerve și proiectează lucrări de prospectare și sondaje experimentale în valoare de 100 milioane dolari în cursul următorilor trei ani. Miza este atît de mare (vînzări de gaze naturale în valoare de miliarde de dolari către țările Pieței comune), încît săptămîna trecută problema drepturilor de proprietate asupra zăcămintelor a provocat o dezbatere serioasă în Parlamentul olandez și a constituit obiectul unor discuții aprinse în Bundestagul R.F.G. „Este ca și atunci cînd tai o plăcintă — a explicat președintele societății Royal Dutch Petroleum, John H. Loudon — fiecare vrea bucata cea mai bună".

Amatorii de gaze naturale au căutat bucata cea mai bună încă din 1960, cînd societățile Esso și Shell au descoperit un zăcămînt uriaș de gaze (potrivit unor aprecieri 1 000 miliarde metri cubi) pe litoralul danez, în provincia Groningen, în apropiere de granița cu R.F.G. Studiind hărțile, ei au ajuns la concluzia că zăcămintele se întindeau pînă departe sub mare ; anul trecut au început sondajele. Testele seismografice au dus la aceeași concluzie ; și cu toate că sub mare nu s-au găsit încă gaze, geologii sînt convinși în momentul de față că Marea Nordului ascunde zeci de mii de miliarde de metri cubi, cu mult mai mult decît conțin zăcămintele din Texas, considerate pînă acum cele mai bogate din lume.

Sondajele au început în dreptul litoralului olandez, dar cele mai mari pungi de gaze s-ar afla, se pare, în apele din dreptul Germaniei. Ministerul Economiei R.F.G. a înregistrat pînă acum peste 25 de cereri pentru permisiunea de a executa sondaje în apele germane, inclusiv cererea consorțiului germano-american al Mării Nordului care include societățile Socony Mobil, Indiana Standard și Esso. Acest consorțiu este pregătit să cheltuiască 25 de milioane de dolari în cursul anilor 1964 și 1965 și va începe în curînd foraje în apropierea insulei Borkum.

Unele impedimente decurg din faptul că acest consorțiu a obținut deja permisiunea de a executa foraje din partea landurilor Saxonia Inferioară, Schleswig-Hollstein, Hamburg și Bremen, al căror drept de a acorda asemenea concesiuni este acum contestat cu înverșunare de către guvernul federal. O problemă și mai spinoasă este aceea a modului în care vor fi împărțite drepturile de exploatare între R.F.G. și Olanda, la care se adaugă Danemarca, Norvegia și Marea Britanie, învecinate de asemenea cu Marea Nordului. Sînt puține speranțe ca aceste cinci țări să trateze problema în mod obiectiv. „Se pare că unele țări care în trecut au avut numai neplăceri de pe mare, scria un ziar, doresc acum să obțină profituri mari de pe urma mării". Întrucît și în celelalte capitale s-au înregistrat reacții similare, sînt semne că vara va fi fierbinte și agitată pe malurile nisipoase ale Mării Nordului.

(Din Time)

Frankfurter Rundschau

ITALIA ȘI N.A.T.O.

PROIECTATA alegere a unui director al „grupului permanent" de la Washington, adică a unui director al celui mai mare organism de conducere militară al N.A.T.O., a eșuat din cauza rezistenței italienilor. Ulterior, comisia militară a N.A.T.O., cu sediul la Washington, a hotărît, în consecință, să transmită problema Consiliului permanent al N.A.T.O. de la Paris. Instanța politică a alianței urmează să discute acum problema numirii unui general în funcția de director al unui nou grup de planificare ce urma a fi înființat pentru a funcționa ca verigă de legătură între „grupul permanent" și comisia militară. Pentru elucidarea problemei, secretarul general al N.A.T.O. va convoca în curînd Consiliul N.A.T.O.

Țările N.A.T.O. care nu fac parte din „grupul permanent" trebuiau să aleagă pînă la sfîrșitul lunii martie un general care să fie luat în considerare pentru ocuparea noului post. R.F.G. afirmase că ar fi indicat pentru acest post generalul de brigadă Ferber. De fapt, acestuia i se prezisese cele mai mari șanse pentru alegerile ce urmau să aibă loc... R.F.G. dispune de cea mai puternică forță militară clasică din N.A.T.O. De cînd generalul Heusinger a părăsit postul său de președinte al Comisiei militare permanente, R.F.G. nu mai este reprezentată în cadrul alianței în conformitate cu ponderea ei politică și militară. Recunoașterea disproporției între contribuția militară și economică a germanilor la N.A.T.O. pe de o parte, și modul în care ei sînt reprezentați în organele de conducere, pe de altă parte, sporise înțelegerea majorității aliaților pentru deziderațul Bonnului ca directorul să fie un german. Firește că opoziția Italiei fusese inclusă în calcule.

Dat fiind însă că hotărîrile N.A.T.O. trebuie luate pe bază de unanimitate, rezistența italienilor a echivalat cu respingerea candidaturii germane. Prin obiecțiunea lor că sînt necesare anumite clarificări înainte de a se putea lua o hotărîre, italienii urmăresc înainte de toate țelul de a cîștiga ei înșiși mai multă influență în N.A.T.O. Propunerea Italiei ca generalul di Martino să fie numit succesor al generalului Heusinger în Comisia militară nu a fost acceptată. Această funcție importantă a fost preluată la 1 martie de generalul belgian de Cumont.

De aceea, italienii și-au anunțat pretenția de a fi luați în seamă atunci cînd va fi vorba despre ocuparea postului de director. Se afirmă că ei au luat în considerare împărțirea atribuțiilor acestei funcții între un general german și unul italian. O asemenea structură de comandă ar fi fost însă lipsită de sens din punct de vedere militar și irațională din punct de vedere politic. Italienilor li se atribuie acum dorința de a pregăti, prin veto-ul provizoriu opus ocupării postului de director de către un german, atmosfera necesară pretenției lor ca postul secretarului general al N.A.T.O., Stikker, ce va fi eliberat în vara acestui an, să fie atribuit unui italian. Este adevărat că, într-un cadru mai restrîns s-a discutat mai demult numele contelui italian Colonna ca succesor posibil al lui Stikker, dar candidatura sa este disputată. Obiecțiunea împotriva sa, ridicată de numeroși aliați, nu se îndreaptă împotriva lui Colonna ca italian, ca diplomat și om, ci împotriva creșterii puterii birocrației în N.A.T.O. De aceea, americanii înclină mai degrabă să propună în funcția de nou secretar general al N.A.T.O. pe actualul ambasador al Italiei la Washington. Prin urmare, discuțiile se desfășoară în jurul a doi italieni. Dat fiind însă că și englezii manifestă un interes mai mare pentru ocuparea acestui post, iar pe de altă parte s-ar putea ca țările mai mici din N.A.T.O. să prefere un politician canadian, iar un candidat al țărilor scandinave ar avea și el șanse bune, politica italiană întrevede numeroase obstacole în calea candidaților italieni.

De aceea, la refuzul Italiei privind postul de director a contribuit și ideea că, dacă ea își va da asentimentul, va fi inițiată o reformă „rece" a N.A.T.O. care nu va aduce avantaje decît R.F.G., în timp ce, în perspectivă, Italia ar putea să rămînă cu mîinile goale. Crearea unui post de director echivalează cu o deschidere a „grupului permanent". În „grupul permanent" sînt reprezentate numai cele trei mari puteri, Statele Unite, Anglia și Franța. După concepția Italiei, postul de director dă posibilitatea acelei națiuni care îl va ocupa să participe în mod practic direct la adoptarea hotărîrilor strategice ale alianței. În afară de aceasta, în conformitate cu raportul de forțe firesc, s-ar putea încetățeni obiceiul ca R.F.G. să dețină permanent postul de director, după cum cele trei mari puteri își mențin permanent apartenența la „grupul permanent". După doi pînă la trei ani, declară italienii, nimeni nu va mai putea să pretindă germanilor o renunțare la influența cîștigată prin postul de director... Termenul din 1969 va sugera tuturor statelor partenere să negocieze, în decursul tratativelor pentru prelungirea tratatului N.A.T.O., care expiră în acel an, problema sporirii propriei lor influențe; de aceea, Italia vede în momentul de față singura ei șansă de a-și îmbunătăți, prin manevre politice, poziția politică în N.A.T.O., deși contribuția ei militară la această organizație nu este pe măsura pretenției ei.

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR
BOSTON

LABURIȘTII DESPRE RELAȚIILE ANGLO-AMERICANE

CE SE VA ÎNTÎMPLA dacă în toamna aceasta partidul laburist va cîștiga puterea în Marea Britanie? Ce efect ar avea o victorie laburistă asupra relațiilor dintre Anglia și Statele Unite, ca și asupra atitudinii Angliei în problema armelor nucleare?

Ținînd seama de faptul că în luna octombrie vor avea loc alegeri parlamentare, mulți americani și, în general, nu-

Miting la Tokio. Manifestanții cer desființarea bazelor militare străine din Japonia

meroşi străini ar dori să ştie care poate fi răspunsul la aceste întrebări.

Unele dintre obiectivele partidului laburist au fost expuse de omul care ar urma, în eventualitatea victoriei laburiste, să devină ministrul de externe al Angliei — Patrick Gordon Walker. Într-un interviu acordat în exclusivitate ziarului *Christian Science Monitor*, el şi-a expus planurile pentru consolidarea relaţiilor dintre partenerii anglo-americani şi pentru afirmarea rolului acestor relaţii în centrul alianţei occidentale.

În ce priveşte relaţiile cu Statele Unite, un guvern laburist va căuta să acţioneze în concordanţă cu Washingtonul fără a se lăsa stînjenit de influenţa aripii de stînga, de obicei opusă rolului de conducător al Americii. Gordon Walker şi colegii săi consideră că vor reuşi să convingă aripa de stînga a partidului să accepte Statele Unite ca un aliat indispensabil pentru securitatea Marii Britanii.

În convorbirea pe care a avut-o la Londra cu reprezentantul ziarului nostru, expertul de politică externă al partidului laburist a expus punctul de vedere cu privire la noua atitudine pe care speră să o afirme în relaţiile dintre aliaţii Marii Britanii. Iată care ar fi principalele trăsături ale acestei noi orientări :

E vorba de reînnoirea sprijinului multinaţional acordat monopolului american asupra mijlocului de descurajare nuclear al Occidentului. În acest sens, se va căuta stabilirea unui acord care să asigure aliaţilor, într-o anumită măsură, controlul asupra strategiei nucleare în timp de pace.

Planul laburist consideră că Marea Britanie nu va avea în viitor o armă de descurajare nucleară proprie dar că va fi totuşi în măsură să influenţeze hotărîrile militare ale alianţei mai mult decît pînă acum. Partidul laburist speră să obţină aceasta prin includerea Angliei într-un grup de patru puteri care să conducă problemele nucleare ale alianţei.

Laburiştii prevăd, de asemenea, ca Marea Britanie să-şi aducă o contribuţie mai însemnată la forţele convenţionale ale alianţei. Aceasta corespunde speranţelor americane şi în felul acesta se speră că Marea Britanie va cîştiga o influenţă mai activă la Washington.

Politica laburistă urmăreşte atragerea Germaniei occidentale şi Franţei în relaţii mai strînse cu Anglia şi Statele Unite. Partidul laburist se va strădui să oprească orice tendinţe ale celor doi mari aliaţi occidentali de a constitui între ei o axă exclusivă.

Un eventual guvern laburist se va strădui să împiedice arma nucleară franceză de a acţiona ca un magnet pentru Germania occidentală, care doreşte cu tot mai multă energie stabilirea unei egalităţi nucleare între aliaţi.

Gordon Walker consideră că Anglia îşi poate recîştiga în parte influenţa internaţională pierdută după cel de al doilea război mondial dacă va reuşi să atingă ţelurile expuse mai sus.

Viitoarea politică externă laburistă necesită însă şi reajustarea multora dintre ideile Americii şi dintre prejudecăţile nutrite în S.U.A. în ce priveşte atitudinea partidului laburist faţă de Statele Unite. Gordon Walker declară că unul din obiectivele sale este de a contribui la menţinerea într-o largă măsură a rolului conducător al S.U.A. în lumea occidentală, şi aceasta într-un moment cînd un mare sector al opiniei publice europene aşteaptă ca acest rol conducător să fie tot mai mult atenuat.

Multe din obiectivele politicii externe laburiste sînt complexe şi nepotrivite cu exigenţele electorale. Însă ele pot fi explicate cu uşurinţă şi unui profan. De pildă, problema sprijinirii monopolului nuclear american. Gordon Walker îşi dă desigur seama că preşedintele Franţei, de Gaulle, este în momentul de faţă hotărît să creeze o forţă nucleară independentă a Franţei. Însă experienţa Angliei în încercările de a-şi crea o asemenea forţă i-a convins pe liderii laburişti că Franţa va abandona în cele din urmă aceste eforturi. Cheltuielile legate de ele, care s-au dovedit prea mari pentru Anglia, vor apăsa şi mai greu încă — spun ei — asupra resurselor franceze, mai mici decît cele britanice.

Liderii laburişti declară că este sigur că va veni vremea cînd Franţa va căuta o ieşire demnă din dilema economică pe care o impune actuala politică nucleară. Contribuind la crearea unui cadru cvadripartit pentru controlul asupra strategiei nucleare, Anglia va ajuta să se creeze condiţiile pentru revenirea Franţei în diferitele organisme conducătoare ale alianţei occidentale.

Între timp, Gordon Walker propune să se „stoarcă pînă la ultima picătură" avantajele pe care le comportă independenţa nucleară actuală a Angliei, folosind-o ca o pîrghie în tratativele pentru constituirea unui sistem de control comun asupra strategiei nucleare.

Aranjamentul propus de laburişti nu ar slăbi în nici un fel preponderenţa forţei nucleare americane în cadrul alianţei, şi nici nu ar afecta vetoul american asupra folosirii armelor nucleare.

Strategii laburişti consideră că această orientare în problema respectivă se va putea dovedi constructivă. De aceea, ei nu manifestă interes pentru planul mai limitat american de creare a unei flote nucleare multilaterale.

Chiar dacă ei nu închid cu totul uşile în faţa acestui plan, se vor strădui din răsputeri să-i împiedice realizarea pînă cînd un plan mai larg de control nuclear mixt va fi fost discutat în amănunţime în cadrul alianţei.

Flota nucleară — argumentează ei — constituie numai o parte prea mică din planul de înarmare nucleară şi nu va putea asigura într-o măsură suficient de largă unitatea aliaţilor.

Se apreciază de asemenea că, pentru Anglia, înlocuirea „mijlocului de descurajare independent" cu un rol într-un sistem de control va aduce economii în cheltuielile militare ale ţării. Aceste economii — potrivit conducerii laburiste — ar putea fi folosite pentru a acoperi cheltuielile necesitate de forţele convenţionale sporite.

Carlyle MORGAN

Le Monde

PARIS

POLITICA EXTERNĂ A FRANŢEI

CEI CARE aşteptau ca discursul ţinut de Couve de Murville în faţa Adunării Naţionale să aducă revelaţii sau măcar simple precizări asupra intenţiilor guvernului în problemele politicii externe vor fi dezamăgiţi. Dacă, la ora actuală, regimul nutreşte vreo nouă mare intenţie, el nu o va aduce la cunoştinţa reprezentanţilor poporului. Aceştia vor trebui să se mulţumească să afle că, în legătură cu Ciprul, Franţa apreciază că „totul, şi în primul rînd bunul simţ, ar trebui să îndrepte două ţări care ne sînt aliate spre înţelegere şi cooperare". În privinţa Vietnamului, ar fi „naiv să se creadă că îşi va putea regăsi pacea şi cîştiga independenţa altfel decît pe calea neutralităţii". Dar de la dorinţă la realitate este o distanţă apreciabilă.

În rest, intervenţia conducătorului diplomaţiei franceze se rezumă la două idei principale, care constituie, de altfel, leit-motivele propagandei oficiale. Regimul celei de-a V-a republici a asigurat Franţei „locul" şi „rolul" ei în lumea contemporană ; conştientă de evoluţia „ineluctabilă", „inevitabilă", „ireversibilă" a relaţiilor internaţionale, Franţa indică Europei (occidentale — **n.t.**) o cale pe care, din nenorocire, aceasta din urmă întîrzie încă să o urmeze, din lipsă de voinţă sau de ambiţie. Aceasta înseamnă că ministrul de externe şi omul în numele căruia vorbeşte el sînt mai siguri decît oricînd că au dreptate şi cer şi altora să se hotărască, în sfîrşit, să recunoască acest lucru.

Trebuie să convenim cu dl Couve de Murville asupra faptului că Franţa, sau mai precis acela care, de 20 de ani, afirmă că personifică legitimitatea ei fundamentală, şi-a redobîndit libertatea de acţiune. Pentru a lua hotăriri, şeful statului francez nu-i consultă pe aliaţi, după cum nu consultă poporul suveran sau pe aleşii săi. Dar această libertate trebuie folosită în mod coerent, continuu şi eficace. Domnului Duhamel (deputat al partidului Rassemblement democratique) nu i-a fost greu să înşire cărţi de joc care au fost succesiv „împărţite, aruncate, amestecate" : directoratul în trei, planul Fouchet şi acest tratat franco-vest-german, completat la ratificarea sa de către Bundestag cu un preambul ce îl lipseşte de semnificaţia pe care Parisul dorise să i-o atribuie. Dar este din ce în ce mai evident că se consideră această independenţă ca un scop în sine, ceea ce dă impresia că se acţionează sub imperiul amorului propriu şi nu în vederea unui „mare ţel".

Cei care critică această atitudine se văd imediat zdrobiţi sub acuzarea de panatlantism, de capitulare, poate interesată, în faţa dorinţelor S.U.A. În reali-

tate, opoziția crede cu tot atîta convingere ca și guvernul în necesitatea de a stabili noi raporturi între Europa (occidentală — **n.t.**) și Statele Unite, raporturile actuale fiind prea adesea ca de la protejat la protector. Dar această transformare nu poate interveni decît dacă Franța va acționa într-adevăr în interesul Europei și dacă, în loc să caute să-i impună acesteia din urmă voința sa, ea va contribui la elaborarea unei voințe comune.

Se va spune că aici intervin, în primul rînd, probleme de formă. Dar generalul de Gaulle, atît de atent la protocol, nu poate subestima importanța unor asemenea probleme. Impresia generală este că nimeni nu i-ar contesta supremația vest-europeană dacă el nu ar revendica-o cu atîta superioritate și dacă nu ar evoca, în termeni denotînd disprețul, dependența pe care, după el, unii au acceptat-o. În orice caz, nimeni nu ar fi mai potrivit decît el, în cazul cînd ar face-o cu suplețe, pentru a negocia cu Washingtonul revizuirea neapărat necesară a alianței atlantice. Dar el a reușit să creeze o situație în care alții, mai tîrziu și în condiții mai puțin favorabile, vor trebui să-și asume această misiune. După ce au cunoscut neplăcerea și iritarea, partenerii noștri par să aștepte această vreme cu multă seninătate.

Newsweek

NEW YORK

DREPTURILE CETĂȚENEȘTI

DEZBATEREA din Senat cu privire la drepturile cetățenești a devenit un fel de rit al fertilității. Va exista un sfîrșit, dar nu înainte de executarea tuturor figurilor de dans rituale. In prezent, moașele speră că sarcina lor se va încheia la începutul lunii iunie.

Toți cei interesați, inclusiv conducătorii opoziției sudiste, recunosc acum că Senatul va adopta un proiect de lege — ceva foarte apropiat de versiunea aprobată deja de Cameră, deși nu identic cu ea. Senatorul Hubert Humphrey, promotorul proiectului de lege, a renunțat la speranța de a convinge Senatul să-i dea o versiune identică cu cea din Camera Reprezentanților.

Astfel, proiectul de lege din Senat va trebui să fie retrimis Camerei spre aprobare finală. Aceasta înseamnă că Howard Smith, președintele Comitetului senatorial pentru prezentarea propunerilor legislative, va avea o nouă posibilitate să-și exercite talentul de a bloca lucrările. Dar se crede că pînă și el ar putea să-și dea seama de caracterul nebunesc al unei noi amînări. Atît conducătorii Camerei cît și cei ai Senatului sînt de părere că va fi inutil ca legislația să fie trimisă unui comitet de conferință pentru împăcarea divergențelor în cadrul unei examinări paragraf cu paragraf. Camera, consideră ei, va decide acceptarea proiectului de lege al Senatului în întregime.

Pentru a ține deschisă calea în vederea acestei rezolvări rapide, conducătorii Senatului păstrează o strînsă legătură cu omologii lor din Camera Reprezentanților. Într-adevăr, membrii coaliției bipartizane care au obținut victoria proiectului de lege cu privire la drepturile cetățenești în Camera Reprezentanților sînt, față de Senat, spectatori interesați și influenți. Ei au anunțat că nu vor accepta un proiect de lege al cărui caracter de compromis să-l facă de nerecunoscut sau ineficient. Ei au reușit să obțină adoptarea de către Cameră a unui proiect de lege puternic și nu se vor mulțumi cu nimic mai puțin din partea aliaților lor din Senat.

Humphrey a făcut primul compromis acceptînd un amendament care garantează procese cu jurii în acțiunile judiciare intentate pentru dispreț față de tribunal, în care pedeapsa depășește 45 de zile închisoare sau 300 de dolari amendă. Întrucît disprețul față de tribunal este vehiculul pentru toate sancțiunile prevăzute de proiectul de lege, acesta a reprezentat o concesie substanțială, deși o concesie pe care purtătorii de cuvînt ai principalelor organizații de apărare a drepturilor cetățenești erau dispuși s-o accepte. Lucru mai important, poate, aceasta a reprezentat o abatere a lui Humphrey de la linia sa, opusă devierilor de orice fel de la proiectul de lege al Camerei Reprezentanților.

Concesia a deschis calea pentru examinarea unei serii de amendamente prezentate de senatorul republican Everett Dirksen, al cărui rol nu este încă pe deplin clar. Părerea generală în rîndul colegilor săi este că el încearcă să modereze proiectul de lege al Camerei Reprezentanților doar în suficientă măsură pentru a atrage voturile necesare în vederea închiderii dezbaterii. Totuși, unii conducători ai campaniei pentru drepturile cetățenești sînt de părere că amendamentele sale ar slăbi în mod inutil proiectul de lege. Propriile lui declarații tind să fie atît de retoric fanteziste încît mai mult provoacă confuzie decît clarifică lucrurile.

Kenneth CRAWFORD

Iată principalele prevederi ale proiectului de lege cu privire la drepturile cetățenești, aprobat de Camera Reprezentanților și aflat în prezent în fața Senatului.

I. — DREPTUL DE VOT. Acest capitol — cuprinzînd alegerile federale — interzice ca viitorii alegători negri să fie supuși — pentru a dovedi că sînt știutori de carte — la o verificare a cunoștințelor mai severă decît aceea la care sînt supuși albii sau ca ei să fie descalificați pentru greșeli neînsemnate. Ministrul justiției ar putea intenta acțiuni judiciare pentru dreptul de vot și, pentru a urgenta lucrurile, ar putea cere unui tribunal al S.U.A., format din trei judecători, să examineze aceste acțiuni.

II. — LOCALURILE PUBLICE. Printre cele mai controversate din proiectul de lege, acest capitol ar interzice discriminarea în întreprinderi comerciale ca hoteluri, moteluri (hoteluri pentru automobiliști), restaurante, expresuri, teatre, arene sportive și stații de benzină, dacă ele sînt angajate în comerțul dintre statele federale. (Fac excepție cluburile particulare și pensiunile mici). Pot intenta proces persoana care a fost refuzată să fie servită sau ministrul justiției.

III. — SERVICIILE DE INTERES PUBLIC. Capitolul interzice discriminarea în biblioteci, parcuri, bazine de înot, terenurile de golf și alte servicii de interes public. Guvernul S.U.A. poate intenta proces dacă acțiunea judiciară ar fi prea costisitoare sau prea riscantă pentru reclamant.

IV. — ÎNVĂȚĂMÎNTUL PUBLIC. Guvernul ar fi împuternicit să intenteze procese pentru desegregarea în școli și să aloce fonduri pentru a ajuta comunitățile să treacă la integrare.

V. — COMISIA PENTRU DREPTURILE CETĂȚENEȘTI. Acest capitol ar prelungi la patru ani mandatul mereu amenințat al comisiei de anchetă în problema drepturilor cetățenești.

VI. — PROGRAMELE FEDERALE. Acest capitol ar împuternici guvernul să suprime fondurile federale pentru programele statelor, dacă organele care administrează programele practică discriminarea. Printre programele cuprinse sînt construcția de școli și spitale, programele agricole, pregătirea profesională, bunăstarea.

VII. — FOLOSIREA BRAȚELOR DE MUNCĂ. Acest capitol — unul din cele mai controversate — interzice discriminarea de către patroni, sindicate sau agenții de plasare. Prevederile capitolului s-ar aplica la întreprinderi sau sindicate cu 100 sau mai mulți salariați sau membri la un an după intrarea în vigoare a legii, aplicîndu-se la acelea cu 25 sau mai mulți salariați în al patrulea an. O comisie pentru posibilități egale de muncă, formată din cinci membri reprezentînd ambele părți, ar putea încerca la început o acțiune de convingere, iar apoi ar putea să intenteze o acțiune judiciară dacă acțiunea de convingere eșuează. Dar numai tribunalele — nu comisia — ar putea să hotărască dacă există în mod real discriminare.

VIII. — STATISTICA VOTULUI. Ca un îndreptar pentru Ministerul Justiției, pentru Comisia pentru Drepturile Cetățenești și pentru întreaga țară, Ministerul Comerțului ar efectua studii cu privire la statistica înscrierii pe listele electorale în regiuni stabilite de comisie.

IX. — APELURILE ÎN PROCESELE CU PRIVIRE LA DREPTURILE CETĂȚENEȘTI. Acest capitol este menit să facă lumină într-o zonă cețoasă a actualei legi, referitoare la cazurile în care acuzatul într-un proces penal caută ca procesul să fie transferat de la tribunalul statului la tribunalul federal pe motiv că într-un proces în fața tribunalului statului i se pot refuza drepturile cetățenești. Noua lege ar acorda în mod specific acuzatului dreptul de a face apel dacă un tribunal federal ar retrimite cazul spre judecare în fața tribunalului statului.

X. — SERVICIUL PENTRU RELAȚIILE CU COMUNITATEA. Acesta ar fi un nou organ federal cu un director și cu un personal redus, creat pentru a ajuta comunitățile locale și personale individuale să ajungă la reglementarea de bună voie a conflictelor implicînd acuzații de discriminare. Organul ar avea un caracter strict diplomatic, fără puterea de a da decizii executorii și fiind obligat prin lege ca dosarele lui să fie secrete.

(Din Newsweek)

L'EXPRESS

PARIS

ÎN REPUBLICA SUD-AFRICANĂ

EXISTĂ un mijloc eficace pentru a determina guvernul sud-african să cedeze: blocada navală. Africa de Sud se va înnăbuși cu tot aurul său (70 la sută din producția mondială), diamantele sale (90 la sută din producția mondială), uraniul său (50 la sută din producția mondială), piețile și citricele sale, dacă o forță internațională va interzice navelor petroliere să intre în porturile Republicii Sud-Africane, dacă ea va împiedica vasele să încarce și să descarce mărfuri în aceste porturi. (Toate procentele de mai sus se referă la producția mondială capitalistă — *n.t.*).

În numele cărui principiu să fie instituită această blocadă? Cele 65 de guverne care au votat la O.N.U. pentru boicotarea Africii de Sud îl cunosc. Îl cunosc și docherii de la Sydney, de la Copenhaga și Glasgow, care refuză să încarce arme avînd ca destinație porturile sud-africane. Îl cunosc, de asemenea, și consiliile municipale ale celor 14 orașe britanice (printre care Liverpool, Newcastle și Hull), care au votat instituirea blocadei pentru mărfurile sud-africane.

Ei cunosc acest principiu cu toate că știrile din Africa de Sud devin rare. Poliția lucrează foarte bine: există aproape 68 000 de deținuți politici în închisori.

Într-un singur an, 384 497 de africani au fost condamnați la deportări sau la muncă forțată.

Serviciul de siguranță poate să închidă pe orice suspect, fără să aibă probe, timp de 90 zile, și să-l aresteze din nou pentru 90 de zile la ieșirea din închisoare.

Sute de albi, suspectați de păreri subversive, sînt prizonieri la domiciliu cu interzicerea absolută de a comunica în vreun fel cu lumea exterioară. Ei supraviețuiesc grație caritătii vreunei rude.

Nouă lideri africani, printre care Nelson Mandela, conducătorul Congresului Național African, sînt amenințați să fie condamnați la moarte: procesul lor durează de luni de zile.

Presa sud-africană nu vorbește nici de arestări, nici de represiuni, nici de revolte și nici de sabotaje.

Dar, pe căi ocolite, dovezi și scrisori ajung pînă la ziarele europene. Iată o dovadă: „Vizitîndu-mi socrii, lîngă Johanesburg, am constatat că unul dintre servitorii lor trebuia să lucreze gratuit, 6 luni pe an, pentru un fermier din regiune. Părinții tînărului erau dijmași pe această fermă înainte ca el să se fi născut. Conform legii sud-africane, fermierul dispunea de un «drept de proprietate» asupra tînărului 6 luni pe an".

Și iată o altă dovadă: „Un european, un cunoscut de-al meu, a fost denunțat administrației din Capetown că ar avea un strămoș de culoare. Mama lui și cei patru frați ai săi (tatăl său este mort) au fost chemați în fața unui funcționar care a constatat că omul avea tenul mai închis decît ceilalți membri ai familiei.

Pentru a salva cel puțin 4 din cei 5 fii ai săi, mama lor «a recunoscut» că a avut un copil în afara căsătoriei. De la această dată, cel de-al 5-lea fiu, considerat metis, va locui într-un alt cartier, într-o altă lume, după alte legi".

Aceasta se numește „apartheid" (segregație). Practicată de 15 ani, ea urmărește să împartă Africa de Sud în patru lumi: a europenilor (3 milioane), a africanilor (11 milioane), a metișilor și a indienilor (2 milioane).

Cu argumente luate din Biblie se demonstrează că europenii sînt o rasă aleasă și că africanii nu au suflet. „Ei trebuie să învețe încă din copilărie, declară primul ministru, că nu sînt egalii noștri".

Pentru mai multă siguranță, legea învățămîntului pentru triburile bantu prevede pentru ei un program special: li se insuflă ideea că știința albilor este inaccesibilă spiritului lor și li se dau doar cunoștințele necesare „pentru a îndeplini instrucțiuni orale sau scrise și pentru a purta o discuție simplă cu europenii în legătură cu munca lor".

Guvernul cheltuiește anual 600 de franci pentru un școlar alb, față de 34 de franci pentru un școlar african.

În teorie, doctrina apartheidului pare seducătoare: ea urmărește să apere civilizația africană de corupția omului alb (și invers). Ea acordă deci africanilor teritoriile lor rezervate, denumite „bantustane", în care este păstrată societatea tribală, liberă să-și aleagă șefii și să se administreze după bunul său plac, sub supravegherea, este adevărat, a administrației albilor.

Primele alegeri de șefi de trib, pe baza sufragiului universal, au avut loc la sfîrșitul anului trecut. A fost un mare succes pentru guvern. Este adevărat că administrația a avut grijă să elimine pe candidații opoziției. Candidații mai puțin siguri n-aveau dreptul să reunească mai mult de zece persoane dintr-o dată și nici să țină discursuri împotriva politicii oficiale.

Candidații favorabili administrației se bucurau în schimb de dreptul de întrunire, iar campania lor electorală le-a fost ușurată. Scrutinul nu era secret. Rezultatul a fost excelent.

Aceasta s-a întîmplat în Transkei, în luna noiembrie a anului trecut. În această regiune un milion și jumătate de africani, în majoritate păstori, locuiesc pe pămînturi aride, supuse eroziunii. Nu există nici industrie, nici resurse minerale. Restul teritoriului rezervat africanilor nu este nici el mai bun.

Bineînțeles, albii știu ce fac. Ei și-au rezervat șapte optimi din teritoriul țării. Pe ultima optime „natura" poate să-și urmeze cursul. Ca urmare a subnutriției și bolilor provocate de foame (75 la sută din africani nu dispun de minimum de subzistență), un african din doi moare la vîrsta de 17 ani. „Explozia demografică" nu este un pericol imediat.

În plus, natura ingrată a „rezervațiilor" îi împinge pe africani să caute de lucru pe teritoriul albilor, unde sînt admiși cu titlu provizoriu. 3 500 000 dintre ei lucrează pe aceste teritorii. Întreprinderi miniere, de construcții și de transport îi recrutează.

Salariul lor, fixat de lege, n-a variat din 1939: natura africanului este imuabilă. De ce ar crește nevoile lui? Acest salariu reprezintă în medie 10 la sută din salariul unui alb.

În mine un african cîștigă de 17 ori mai puțin decît un european. Este adevărat că el este hrănit, distrat și cazat (în dormitoare) de către companiile miniere, și că nu-și poate aduce familia cu el. De asemenea, cei 2,40 de franci obținuți pe ziua de lucru de opt ore trebuie să-i ajungă din plin. La sfîrșitul contractului, încheiat pe o perioadă de 6—9 luni, din salariul acumulat i se reține „datoriile" pe care le-a contractat la cantină. Nu-i mai rămîn decît maximum 100 de franci. Deoarece în „rezervații" nu există nimic de cumpărat, de ce ar avea nevoie de mai mulți bani?

Bineînțeles, nu toți muncitorii africani sînt mineri. Există o mare masă flotantă care părăsește toamna „rezervațiile" și care obține în orașele albilor un pașaport de 96 pagini cuprinzînd cam 12 permise (certificat de angajare, semnat în fiecare lună de patron; foaie de impozit, permis de

Aspect preelectoral din Chile: poliția împiedicînd formarea de grupuri pe străzi.

circulație etc.), dintre care unul sau altul nu este, prin forța lucrurilor, în regulă.

De asemenea, primăvara, cînd în agricultură este nevoie de brațe de muncă, vînătoarea de „delicvenți" devine interesantă. Fie an bun, fie an rău, poliția arestează pe teritoriul albilor un milion de africani. Peste o treime dintre ei au făcut vreo contravenție sau nu au hîrtiile în regulă. Acești oameni, condamnați la închisoare, sînt închiriați de administrația penitenciară; ei vor furniza agriculturii cîteva sute de mii de muncitori, la tariful de 45 centime pe zi.

Fermierii, cu camioanele lor prevăzute cu gratii, vin să ia de la închisoare această mînă de lucru atrăgătoare, care de cele mai multe ori este cazată în hangare. Deseori ei sînt răniți la picioare pentru a fi împiedicați să dezerteze.

În ziua cînd „negrul nu va mai putea fi ținut la locul lui", cum spun albii, prosperitatea sud-africană va suferi — cel puțin în industria minieră. Dar numai dacă în această situație Africa de Sud nu va ridica prețul aurului și al diamantelor (unde ea deține un quasi-monopol) și chiar pe cel al oțelului, cel mai ieftin din lume.

Sau numai dacă O.N.U. nu va decide înainte să instituie o blocadă navală. În felul acesta ar obliga restul lumii să se priveze de aur și de diamante industriale și, în schimb, ar priva Africa de Sud de petrol, de mașini și de majoritatea utilajului industrial.

Cine va rezista mai mult în această luptă?

Michel BOSQUET

THE [illegible] TIMES

LONDRA

RUNDA KENNEDY

NIMIC nu arată mai clar decît tratativele tarifare cît de anapoda merg unele lucruri. Cînd a văzut lumina zilei legea S.U.A. pentru Expansiunea Comerțului, obiectivul ei de a reduce tarifele vamale cu 50 la sută la toate produsele industriale a stîrnit un cor mondial de aprobări. Ea promitea că așa-zisa rundă Kennedy, inspirată de defunctul președinte, va inaugura un capitol cu totul nou și constructiv, un „Sesam deschide-te" în problema liberalizării comerțului mondial. Acum, cînd la Geneva încep tratativele oficiale, perspectivele sînt sumbre.

În urmă cu un an, 60 de țări membre ale Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) au reușit ca, după un puternic conflict între S.U.A. și Comunitatea Economică Europeană, să înceapă pregătirile. Obiectivul era de a defini regulile de bază pentru reducerea tarifelor, astfel încît tratativele propriu-zise să poată începe în luna mai a acestui an. Antecedentele au fost deprimante. Nu există un acord de procedură. Există discrepanțe mari între poziția Pieței comune pe de o parte și cea a S.U.A., Marii Britanii și celorlalte țări din Zona europeană a liberului schimb, pe de altă parte. În lunile de lucru care s-au scurs, complexitățile tehnice ale negocierii, în loc să fie reduse la o formulă practică, s-au înmulțit atît de mult și au ajuns atît de nebuloase, încît puțini oameni le pot urmări. Este o problemă nu de competența miniștrilor ci de competența statisticienilor.

Ce s-a întîmplat? În primul rînd, este greu să se afirme că Piața comună nu creează dificultăți. Evident, este în orice caz extrem de greu pentru un bloc comercial ca Piața comună să negocieze ca un organ unic, și pentru cei dinafară să negocieze cu el, în special în probleme atît de complexe. Dar, în ciuda diferitelor declarații de bune intenții și a pretențiilor răsunătoare de „a privi în afară", realitatea rămîne că formulele propuse de Piața comună se dovedesc oarecum rigide. În domeniul industrial s-au făcut multe cercetări în privința structurilor tarifare și toată lumea înțelege mai bine problemele. În domeniul agricol, progresele abia dacă se conturează. Aici elementul supărător nu-l reprezintă dificultățile de ordin practic, oricît de mari ar fi ele, ci mai degrabă atitudinea de încredere în sine adoptată de Piața comună, siguranța calmă, dacă nu chiar oarbă, că are răspunsul just la toate problemele.

Miza Marii Britanii este clară. De pe urma negocierii ea are de cîștigat posibilități suplimentare de a vinde în străinătate și stimulentul de a fi mai eficientă în interiorul țării. Ceea ce este necesar acum, este o nouă dorință a tuturor părților de a face ca tratativele să progreseze. Piața comună trebuie să arate că crede ceea ce spune. Cheia o deține R.F.G. În ultimul timp, cancelarul Erhard și ministrul afacerilor externe, dr. Schroeder, au declarat cu emfază că, dacă lucrurile se înrăutățesc, nu va fi din vina Germaniei occidentale. Această temă a fost reluată în repetate rînduri de vest-germani și de unii din partenerii lor. La Geneva ei au prilejul să acționeze, să ia notă de dificultățile decurgînd din poziția Pieței comune și să asigure adoptarea unei atitudini mai flexibile. Poziția Franței a provocat tot timpul îndoială și neîncredere. Franța nu a manifestat nici un entuziasm pentru runda Kennedy. Probabil că nici măcar miniștrii și oficialitățile cele mai apropiate de generalul de Gaulle nu-i cunosc intențiile ascunse.

Aceasta nu înseamnă că totul trebuie să fie rezolvat într-o singură săptămînă. În mod inevitabil, negocierea va forma un pachet în cadrul căruia se va realiza un echilibru între diferitele lui părți.

St. Galler Tagblatt

UN INTERVIU SEMNIFICATIV

ÎNTR-UN INTERVIU acordat de președintele S.U.A. redactorului șef al revistei *Quick* din München, Johnson a făcut unele observații în legătură cu relațiile dintre R.F.G. și U.R.S.S. El a declarat că înțelege preocupările sovietice și că i-a spus lui Erhard de ce trebuie Bonnul să încerce tot posibilul pentru a ajunge la o mai bună înțelegere cu U.R.S.S. Ar trebui duse negocieri între U.R.S.S., Germania federală și Statele Unite. Împotriva comerțului vest-german cu țările răsăritene nu este nimic de obiectat, a afirmat președintele.

De fapt, prin conținutul lor, aceste declarații nu sînt noi. De mai mult timp se știa că Statele Unite se situează pe această linie. Ea corespunde tendințelor de destindere pe care Washingtonul le cultivă cu o deosebită grijă de la Kennedy. Propriile declarații ale lui Erhard în interviuri, convorbiri și cuvîntări arată că el se alătură tendințelor americane, iar străduințele ministrului său de externe de a îmbunătăți contactele cu țările răsăritene sînt conforme cu această linie. Nu întîmplător, în ultimul timp s-a discutat cu aprindere problema, în prezent încă neactuală, a unei întîlniri între cancelarul federal și șeful guvernului sovietic sau, ca un pas preliminar, a unei întîlniri între cei doi miniștri de afaceri externe.

Ceea ce displace guvernului federal în interviul lui Johnson este faptul că una din marile reviste vest-germane a fost aleasă pentru a fi purtătoarea de cuvînt a avertismentelor adresate guvernului federal. De asemenea, îi displace faptul că Johnson a dat publicității amănunte în legătură cu convorbirea avută cu Erhard la Washington, în timp ce Erhard s-a menținut pe un teren mai puțin concret deoarece se temea să nu ofere prilejul unor atacuri din partea cercurilor de dreapta din UCD și UCS (Adenauer, Strauss, von Guttenberg, Jaeger ș.a.) în legătură cu îmbunătățirea contactelor între U.R.S.S. și R.F.G. În fond, este vorba de o problemă foarte delicată și despre care nu se prea vorbește: alternativa alianței cu de Gaulle, pentru a împiedica apropierea franco-sovietică, sau ajungerea la un modus vivendi rațional cu Uniunea Sovietică, ceea ce ar corespunde dorințelor americane și britanice. Întrucît toate acestea sînt chestiuni care încă nu pot fi spuse cu toată claritatea, dar constituie totuși motive de disensiuni politice interne, guvernul federal consideră declarațiile lui Johnson drept un neajuns pentru tactica Bonnului, care vrea să plutească în ceață și evită perspectivele și contururile nete.

În orice caz, acum se discută din nou cu încordare despre metodele americane de a trata pe aliații lor europeni, despre căile și mijloacele pentru a se ajunge cu succes la relații mai bune cu Uniunea Sovietică.

KOSTAS BIRKAS: „ROMÎNIA"

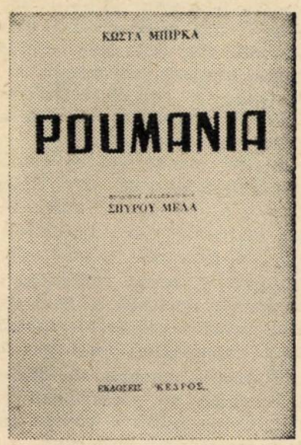

„Adversari și prieteni recunosc ceea ce se înfăptuiește azi în Romînia" — își avizează cititorii, încă din introducerea cărții sale intitulată „Romînia", scriitorul și publicistul grec Kostas Birkas.

Ampla lucrare în limba greacă asupra țării noastre, în bună parte o monografie, Kostas Birkas a dedicat-o celei de a XX-a aniversări a eliberării Romîniei.

Bazată pe o bogată documentare, cartea „Romînia", cu o prefață scrisă de acad. S. Mellas, prezintă istoria poporului romîn, dar mai ales prezentul Romîniei, geografia și economia ei, sistemul politic și social, cultura și învățămîntul, politica neabătută de pace a R. P. Romîne.

Eroismul oamenilor muncii, energia lor nestăvilită insuflată de conștiința libertății și sentimentul de stăpîni și ziditori ai vieții proprii, de încredere deplină în viitorul măreț pe care-l durează, sînt „un adevăr obiectiv și o realitate vie, cotidiană" — comentează Kostas Birkas.

În paginile consacrate economiei socialiste este reliefat rolul important al planificării în dezvoltarea multilaterală, armonioasă a industriei, stăruindu-se asupra faptului că fără progresul multilateral al industriei nu ar fi cu putință dinamismul economiei noi, echilibrate a Romîniei.

„Dacă în dezvoltarea economică, în general — scrie K. Birkas — Romînia a înregistrat un progres foarte important, ea a realizat în special în sectorul industriei o adevărată revoluție, un pas uriaș în înălțime și lățime" Birkas reproduce multe aprecieri ale d-lui Stavros Kostopoulos (fost ministru, vicepreședintele Partidului Liberal): „Au fost construite diferite noi industrii chimice și chiar petrochimice. În prezent funcționează în Romînia fabrici de amoniac, cauciuc sintetic, materiale plastice și numeroase alte industrii petrochimice care dispun de utilajul cel mai modern.

Există deosebit de importante industrii pentru producerea de tractoare agricole.

Tractoarele romînești sînt apreciate pentru tehnica desăvîrșită și pentru folosirea lor multiplă. Ele pot fi folosite de pildă la pămîntul tare din Grecia, Spania sau Irak precum și pentru desțelenirea pămînturilor, în Brazilia și Uruguay".

„Rezultatul dezvoltării largi și rapide a economiei Romîniei — subliniază Birkas — a fost ridicarea continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii".

„Țara întreagă e un imens șantier, iar Bucureștiul — oglindă a ritmului nemaiîntîlnit în care se construiește în Romînia — își schimbă înfățișarea de la o zi la alta".

„Am vizitat Bucureștiul în urmă cu 30 de ani. Ei bine, Bucureștiul pe care l-am cunoscut atunci este pe cale să dispară. Bucureștiul de astăzi este un oraș cu totul nou. Este un oraș care s-a schimbat radical și care se transformă zi de zi. Numeroase construcții impunătoare, în stil modern, clădiri atrăgătoare și vesele, cu o linie arhitecturală fină. Bulevarde, care sînt atît de largi încît seamănă a piațete și care aproape nu se deosebesc de adevăratele parcuri.

...Buftea, a fost altădată un sătuleț iar acum este pe cale de a deveni orașul cinematografiei din Romînia. Un orășel cu un frumos lac și imense platouri pentru studiourile cinematografice — prima bază a cinematografiei romînești.

Fiecare vizitator care se află în Romînia observă grija deosebită a noului regim pentru copii, dragostea și respectul cu care poporul înconjoară tînăra generație. Grija față de copii este o problemă de stat dintre cele mai importante.

Teatrul, cinematograful, televiziunea, în general arta în noua Romînie au înscris nu numai o amplă dezvoltare, ci o cotitură radicală.

Cartea în Romînia populară a devenit o „cerință generală" a întregului popor, o achiziție necesară și tovarășul fiecărui om al muncii, un simbol și îndrumătorul vieții pentru toată societatea.

În cele zece luni cît am stat în Romînia am văzut în București librării cu mii de cărți și sălile bibliotecilor pline de cititori, pe aceștia regăsindu-i și în parcurile orașului. În memoria mea s-a întipărit imaginea acestui fenomen nemaiîntîlnit și minunat al setei colective de cultură. În călătoria pe care am făcut-o pe Valea Prahovei de la București și pînă la Bicaz, am trecut prin aproape 30 de orașe și zeci de sătulețe. La intrarea în localități și gări, în locul altei reclame, exista un afiș uriaș cu o săgeată care indica: Spre Librăria Noastră.

Una din cuceririle oamenilor muncii și o caracteristică fundamentală a regimului socialist al Romîniei este organizarea Caselor de odihnă și sanatoriilor balneare, care exprimă idealul prevederilor sociale, sănătății și odihnei oamenilor. În Romînia există și funcționează în sezonul de vară, dar și anul întreg, aproximativ 150 de astfel de stațiuni mici și mari — locuri de odihnă și tratament, organizate și înzestrate cu mijloacele cele mai moderne".

La Bicaz, Lacul Roșu, Govora, Buzău sau București — primit cu simpatie — autorul a avut convorbiri prietenești, cunoscînd astfel „un popor plin de energie și încredere în viitorul lui". Oamenii văzuți în fabrici, șantiere, școli, teatre, stațiuni de odihnă, parcuri etc., cunosc demnitatea de a fi om — rod al democrației socialiste. Sînt noi ca mod de a munci, de a gîndi. Scriitorul părăsește apoi peisajul uman pentru a descrie natura încîntătoare a „țării surîzătoare a Dunării". „Zeii Olimpului s-ar fi mutat în Carpați dacă le-ar fi știut frumusețea", spune el.

Kostas Birkas evocă istoria relațiilor tradiționale de prietenie dintre popoarele grec și romîn.

Scriitorul se oprește asupra politicii externe a statului romîn: „În cadrul O.N.U. și al celorlalte organizații internaționale — relevă el — Romînia a dezvoltat și dezvoltă o activitate bogată, prezentînd o serie de propuneri pentru consolidarea păcii". Dintre acestea este amintită inițiativa privind crearea în Balcani a unei zone denuclearizate.

Prezentînd cartea sa cititorilor greci, autorul arată în introducere că lucrarea răspunde necesității și dorinței firești a poporului grec de a cunoaște poporul romîn prieten, „un popor cu care era noastră ne cere să colaborăm pe plan economic — scrie el — să ne cunoaștem reciproc pe plan cultural și să colaborăm pe plan politic pentru bunul comun și scump: pacea în Balcani, coexistența pașnică și progresul în întreaga lume".

Dana GHEORGHIU

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

Cooperarea economică internațională

Revista **Politica internațională**, care apare la Belgrad, examinează în paginile sale numeroase aspecte ale vieții politice mondiale, exprimînd punctul de vedere al Iugoslaviei față de aceste probleme. Un domeniu care în ultima vreme ocupă un loc central în revista iugoslavă este acela al cooperării economice internaționale. În întîmpinarea Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, apoi pe parcursul desfășurării lucrărilor marii reuniuni de la Geneva, revista a publicat numeroase articole, interviuri și documente dedicate problemei comerțului internațional.

În pregătirea conferinței, numărul 333 al revistei (20 februarie) publica un articol al șefului delegației iugoslave la Conferința de la Geneva, Vladimir Popovici, în care se arată că intensificarea comerțului mondial, înlăturarea piedicilor și barierelor artifi-

ciale din calea schimburilor internaționale reprezintă „o stringentă necesitate și cerință a lumii contemporane". Articolul subliniază faptul că toate țările, indiferent de sistemul lor social-economic și de gradul lor de dezvoltare economică, sînt interesate de lărgirea schimburilor comerciale mondiale. Același număr publica articolul lui T. Stanovnik intitulat „Comerț, ajutor și dezvoltare economică", consacrat ideii majore că între dezvoltarea economică a țărilor rămase în urmă din punct de vedere industrial și comerțul internațional există o legătură directă. Articolul subliniază că principalul ajutor care trebuie acordat țărilor în curs de dezvoltare nu sînt creditele — cu toate că și acestea au un rol însemnat — ci crearea unui cadru internațional menit să asigure țărilor respective posibilitatea de a vinde cantități mai mari din produsele lor și la prețuri echitabile. Adîncirea unora din aspectele acestei probleme centrale este urmărită în același număr de articolele „Sporirea exportului mărfurilor industriale — o cerință vitală pentru țările în curs de dezvoltare", „Reflecții asupra Conferinței economice mondiale", „Volumul și modul de finanțare a dezvoltării".

Următorul număr, 334 (5 martie), consacră aproape o treime din paginile sale problemelor comerțului internațional, publicînd articolele : „Măsuri și principii pentru promovarea comerțului țărilor în curs de dezvoltare", „Problemele comerțului Est-Vest", „G.A.T.T. și țările în curs de dezvoltare" ș. a.

Problema demonstrării „interdependenței intereselor și țelurilor" tuturor țărilor lumii în dezvoltarea comerțului internațional constituie esența articolului lui Milan Aleksici apărut în numărul 335 (20 martie), în ajunul Conferinței de la Geneva. El arată că toate țările, fără excepție, pentru a-și asigura dezvoltarea producției, trebuie să contribuie la înlăturarea acelor piedici și obstacole care frînează în momentul de față relațiile comerciale dintre diferitele state. Arătînd că „în domeniul dezvoltării economice se pun cele mai arzătoare probleme ale economiei moderne", autorul subliniază că în acest sens problema este deschisă „atît pentru țările în curs de dezvoltare cît și pentru statele avansate" pentru acestea din urmă într-o măsură „mai gravă chiar", dat fiind îngustarea relativă a piețelor în condițiile actuale pentru țările capitaliste dezvoltate industrial.

Cooperarea economică internațională preocupă revista și în numărul 336 (5 aprilie) care publică, în afara unui articol dedicat relațiilor comerciale dintre Iugoslavia și țările din sud-estul Asiei, o serie de documente legate de Conferința de la Geneva : mesajul președintelui Tito adresat Conferinței și proiectul iugoslav de declarație asupra principiilor cooperării economice internaționale. Sînt de reținut din această declarație o serie de principii generale, printre care acela după care „fiecare stat are dreptul suveran de a dispune de bogățiile sale naturale în interesul dezvoltării economice și al bunăstării poporului său propriu". Acest principiu găsește un larg ecou în rîndul statelor în curs de dezvoltare.

Interesul susținut arătat de revistă problemelor comerțului internațional se impune atenției cititorului care urmărește activitatea forurilor internaționale ce dezbat arzătoarea chestiune a transformării comerțului mondial într-un instrument al dezvoltării economice a tuturor țărilor lumii.

N. S.

DER SPIEGEL

HAMBURG

Problema-cheie a integrării agricole

Calea sinuoasă a tratativelor dintre membrii Pieței comune, complicațiile pe planul relațiilor extracomunitare și în special al relațiilor cu S.U.A. — iată o problematică des întîlnită în paginile revistei vest-germane **Der Spiegel**. În numărul său din 15 aprilie, revista publica un interviu cu vicepreședintele Uniunii agricultorilor vest-germani, Bernhard Bauknecht, în legătură cu fixarea prețului unic la cereale, problema-cheie a integrării agricole în cadrul Pieței comune.

Interviul pune în lumină contradicția dintre Piața comună și interesele producătorilor agricoli vest-germani. Potrivit planului Mansholt, R.F.G. ar trebui să-și reducă pînă în iulie 1964 prețul la grîu de la 442 mărci tona la 395 mărci, iar Franța, Olanda și Belgia, ale căror prețuri sînt mai scăzute, ar urma să le ridice pînă la același nivel. De bună seamă, refuzul guvernului vest-german de a-și reduce prețul la grîu înainte de mijlocul anului 1966 are la bază și rațiuni de politică externă. Dar se pare că înaintea alegerilor, fixate pentru 1965, nu aceste rațiuni au primat. În general se consideră că, în situația în care partidul creștin-democrat nu mai deține monopolul puterii, guvernul Erhard nu-și poate permite să ia hotărîri care să nemulțumească pe producătorii agricoli vest-germani, considerați în general ca sprijinitori tradiționali ai acestui partid.

Interlocutorul revistei **Der Spiegel** se opune categoric — cel puțin pînă în 1970 — reducerii prețului grîului vest-german. Potrivit planului Mansholt, arată Bauknecht, timp de trei ani agricultura vest-germană ar urma să primească anual compensații de 560 milioane mărci. Deocamdată Olanda și Franța nu și-au dat consimțămîntul de a contribui la fondul destinat compensațiilor. Vicepreședintele Uniunii agricultorilor face următorul calcul : R.F.G. urmează să contribuie anual cu 250 milioane mărci ; deci, din cele 560 milioane mărci prevăzute pentru compensarea pierderilor suferite de agricultura vest-germană, 250 milioane ar proveni tot din fondurile Republicii federale. În plus, președintele Uniunii agricultorilor vest-germani arată că trebuie să se țină seamă de pierderile pricinuite producătorilor prin reducerea tuturor prețurilor agricole, ca urmare a scăderii prețului la cereale. Experții evaluează aceste pierderi suplimentare la circa 620 milioane de mărci, care rămîn necompensate. Suma reprezentînd prejudiciul pe care integrarea îl aduce agriculturii vest-germane depășește astfel, după părerea lui Bauknecht și a experților citați de el, un miliard de mărci.

„În momentul de față, a declarat el redacției **Der Spiegel**, este în joc nivelul general al prețurilor agricole. Nivelul general ar scădea. Noi avem în Germania (de vest — n.n.) cheltuieli de producție mai ridicate decît în Olanda, Franța și Italia. Atîta timp cît nivelul acestor cheltuieli nu este armonizat, nu poate fi vorba de un nivel unitar al prețurilor". În plus, Bauknecht folosește prilejul pentru a formula observații destul de aspre la adresa partenerilor francezi, cărora le reproșează că nu respectă anumite prevederi ale C.E.E. privitoare la prețul grîului.

Ca și alți reprezentanți ai producătorilor agricoli din Germania occidentală, Bauknecht propune ca soluție o apropiere a prețurilor în cadrul Pieței comune pe calea ridicării prețurilor din alte țări la nivelul celor vest-germane.

Într-un comentariu ce completează interviul, săptămînalul **Der Spiegel** notează : „Această propunere, chiar făcînd abstracție de tendința ei inflaționistă, nu este lipsită de primejdii pentru alianța atlantică. Un preț european ridicat la cereale ar îndemna pe agricultorii francezi să-și mobilizeze considerabilele lor rezerve, în așa fel încît exporturile americane de grîu în țările Pieței comune să devină imposibile. Dezbaterea în problema prețului cerealelor devine astfel o povară pentru relațiile americano—vest-europene".

R. C.

Randolph Churchill și „stratificarea" presei britanice

În aproape fiecare număr al revistei Spectator, comentatorul Randolph S. Churchill consemnează felul în care presa britanică a reflectat în săptămîna respectivă problemele actualității. R. Churchill este cunoscut în Anglia nu numai ca fiu al fostului premier Winston Churchill, ci și ca unul din „spiritele rebele" ale partidului conservator, ca un ziarist ale cărui vederi sînt adesea în dezacord cu cele ale oficialităților partidului său. Unele din reflecțiile sale au desigur un scop polemic, determinate mai ales de divergențele din cadrul partidului conservator (Randolph Churchill este și autorul unei cărți care a provocat fierbere acum cîteva luni printre fruntașii acestui partid : era vorba despre „lupta pentru succesiunea lui Macmillan" și despre divergențele interne dinainte și după alegerea lui Douglas-Home ca prim ministru).

Alteori însă, observațiile prezintă interes pentru că, din spirit de frondă sau din orice alte motive, R. Churchill nu se sfiește să spună unor lucruri pe nume. El este de pildă unul din foarte puținii comentatori conservatori dispuși să recunoască ceea ce el însuși denumește „caracterul de clasă al presei britanice". „Aproape toate ziarele britanice vorbesc mereu — notează el — despre faptul că nu ar trebui să existe distincții de clasă în Anglia. Ziarele pretind chiar, mai ales atunci cînd aceasta se potrivește cu interesele lor, că nici n-ar exista în realitate asemenea distincții de clasă. Citindu-le, ai putea avea impresia că trăim într-o societate egalitară sau, cum s-ar zice, într-o societate democratică. Nimic nu este mai de natură să păstreze în fapt — chiar dacă nu recunoaște aceasta în vorbe — diferențierile de clasă, decît presa britanică. Ziare ca Times, Daily Telegraph, Guardian și săptămînalele mai pretențioase declară deschis că scriu numai pentru «oamenii din categoriile superioare». Times a mers pînă acolo încît a cheltuit mii de lire sterline pe reclame în care sublinia că se adresează unor «categorii superioare» — deși nu se știe prea bine ce înseamnă aceasta. Din felul în care era redactată reclama, se putea deduce că ar fi vorba de acele personalități care pot ajunge să-și înscrie numele în Who's Who (anuar al personalităților cu funcții oficiale sau care s-au făcut cunoscute în diferite domenii de activitate — n.n.). Pe o treaptă intermediară, ziare ca Daily Mail sau Daily Express afirmă că se adresează păturilor mijlocii, iar mai jos Daily Mirror sau Daily Sketch procedează ca și cum cititorii lor... abia dacă ar fi în stare să scrie sau să citească. Asemenea cotidiene sînt de altfel pline mai mult cu fotografii decît cu text. Adevărul este că se urmărește păstrarea și îngroșarea acestor diferențieri. În ziarele mai ieftine, de pildă, nu poți întîlni nici o reclamă pentru o carte. Editorii unor asemenea publicații nu-și îndeamnă de fel cititorii către preocupări culturale, către lectura sau cumpărarea de cărți și foarte rar se pot întîlni aici recenzii..."

M. I.

Profil

GHEORGHI TRAIKOV

A șasea sesiune a Adunării Populare a Republicii Populare Bulgaria l-a ales în unanimitate — la 23 aprilie — în funcția de președinte al Prezidiului ei pe Gheorghi Traikov.

Născut la 8 aprilie 1898 într-o familie de țărani săraci, G. Traikov cunoaște de timpuriu lipsurile și oprimarea. Începuturile activității sale politice sînt, în mod firesc, strîns legate de mișcările țărănești, iar întreaga sa luptă politică este indisolubil legată de activitatea Uniunii Populare Agrare Bulgare. Intrînd în anul 1919 în această organizație, Traikov își consacră toate forțele întăririi uniunii, transformării ei dintr-o organizație obștească într-un partid politic de clasă.

În anul 1920 Traikov este unul din activiștii de frunte ai acestei organizații, iar în anul 1921 este ales conducător al Comitetului regional Varna al Uniunii și i se încredințează conducerea ziarului Zemedelski Glas.

În timpul loviturii de stat monarho-fasciste din iunie 1923, Gheorghi Traikov conduce răscoala țăranilor din Ghebedje care s-au ridicat în apărarea guvernului democratic al lui Stamboliski.

După înăbușirea răscoalei, intră în ilegalitate și-și îndreaptă activitatea spre întărirea Uniunii Agrare a Tineretului (la a cărei întemeiere participase în anul 1922), fiind ales în anul 1924 secretar al acestei organizații.

În anii următori își consacră forțele luptei pentru unitatea de acțiune a Uniunii Populare Agrare cu Partidul Comunist Bulgar. Pentru activitatea sa politică Gheorghi Traikov a fost în repetate rînduri judecat și deținut în închisori fasciste sau deportat.

G. Traikov a fost unul dintre primii lideri ai Uniunii Populare Agrare Bulgare care a intrat în Frontul Patriei. În anul 1943, răspunzînd chemării Partidului Comunist Bulgar privind unirea tuturor forțelor progresiste și patriotice în Frontul Patriei, el desfășoară o intensă activitate pentru crearea de comitete locale ale acestei organizații. În anul 1944 este din nou arestat și închis într-un lagăr de concentrare.

După eliberarea țării de sub jugul fascist, la 9 septembrie 1944, este ales președinte al Comitetului regional Varna al Frontului Patriei și i se încredințează funcția de prefect al regiunii Varna. În mai 1945 devine președinte al conducerii Uniunii Populare Agrare Bulgare.

În anii 1946—1949 Gheorghi Traikov deține funcția de ministru al agriculturii, fiind numit în 1947 și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Din anul 1949 și pînă la alegerea lui ca președinte al Prezidiului Adunării Populare a R. P. Bulgaria, G. Traikov a fost prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

În calitate de secretar (din anul 1949) al U.P.A.B., Traikov a desfășurat o amplă activitate pentru unirea eforturilor mișcărilor și organizațiilor țărănești din diferite țări în vederea apărării păcii și colaborării între popoare. Importanța acestei activități a fost subliniată prin Premiul Internațional Lenin „Pentru întărirea păcii între popoare" care i-a fost conferit în anul 1962.

Pentru participare activă la lupta împotriva fascismului, la construirea Bulgariei noi, socialiste, la întărirea păcii și prieteniei între popoare, Gheorghi Traikov a fost distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, de două ori cu Ordinul „Gheorghi Dimitrov", cu „Steaua de Aur" și numeroase alte ordine și medalii ale R. P. Bulgaria.

La alegerea sa ca președinte al Prezidiului Adunării Populare a R. P. Bulgaria, Gheorghi Traikov a declarat în fața deputaților că își va consacra toate forțele „triumfului politicii Partidului Comunist Bulgar, cauzei măreție a socialismului, unității moral-politice a poporului bulgar, cauzei păcii și prieteniei între popoare".

N. I.

PRESA ACUM 50 DE ANI

În legătură cu conflictul dintre Statele Unite și Mexic :
— Argentina, Brazilia și Chile s-au oferit să medieze. — Ziarele britanice anunță că guvernul Angliei nu se va declara neutru. — În sînul guvernului american s-au ivit unele neînțelegeri : ministrul Marinei nu e de acord cu măsurile luate de ministrul de Război. — La Vera Cruz izbucnesc epidemii. — Nave militare ale S.U.A. bombardează Vera Cruz, unul din explozibile căzînd asupra locuinței consulului francez.

Din New York se anunță că pe șantierul Canalului Panama s-au produs unele surpări care au zădărnicit lucrările ultimelor luni.

La Budapesta s-a aflat că moștenitorul tronului austro-ungar, arhiducele Franz Ferdinand, va vizita în iunie Sarajevo și alte localități din Bosnia și Herțegovina, pentru a asista la manevre militare.

Ziarul englez The Daily Graphic **anunță că Demetru Dan, „globe-troter-ul romîn și artist dansator care face ocolul lumii", a ajuns la Londra după ce a parcurs o bună parte din Europa. Demetru se află în drum spre Japonia și Statele Unite. Ziarul publică o fotografie a lui Demetru îmbrăcat în costum național și menționează că „îmbrăcămintea sa pitorească a făcut o deosebită impresie pe străzile Londrei".**

Muncitorii socialiști americani organizează o întrunire în care cer boicotarea generală a familiei Rockefeller pe care o consideră vinovată de incidentele grave care au avut loc în minele din Colorado. Se înființează în acest scop o asociație din conducerea căreia face parte și scriitorul Upton Sinclair.

Se anunță organizarea la Paris în luna iunie a unui congres internațional al camerelor de comerț și al asociațiilor comerciale și industriale. Unul din punctele aflate pe ordinea de zi : „Folosasele unei acțiuni internaționale contra concurenței neloiale, în sensul legislațiilor existente".

Comitetul internațional al petrolului hotărăște ca al 28-lea Congres internațional al inginerilor și tehnicienilor în sondaje petroliere să aibă loc la București, în luna septembrie.

Ziarul Corriere d'Italia **relatează că între guvernele Franței, Italiei și Angliei au loc tratative în vederea unui acord definitiv în legătură cu acțiunile politice ale celor trei state în respectivele zone coloniale din nordul Africii.**

Fișier

Marea majoritate a tratatelor internaționale sînt încheiate pe un timp limitat. La expirarea acestui termen ele nu mai produc nici un fel de efecte. Sînt însă cazuri cînd tratatele internaționale își încetează existența înainte de expirarea termenului pentru care au fost încheiate. Formele sînt multiple. Printre acestea se numără : abrogarea, denunțarea, anularea.

Abrogarea

Este un act colectiv prin care statele își exprimă voința de a pune capăt efectelor juridice ale unui tratat sau altui act internațional încheiat de ele.

Noțiunea de abrogare arată că tratatul sau dispozițiunile cărora li se aplică pierd orice putere juridică.

Abrogarea este expresă, cînd un act nou declară categoric că cel anterior își încetează existența, și tacită (implicată), cînd dispozițiunile noului act, fără a afirma expres că actul precedent este abolit, conțin dispoziții incompatibile cu cele vechi.

Abrogarea este **totală**, cînd întreg actul a fost anulat, sau **parțială**, cînd se referă numai la anumite clauze.

După normele în vigoare ale dreptului internațional, abrogarea tratatelor multilaterale nu produce efecte decît față de statele care au consimțit la aceasta, față de celelalte state aceste tratate continuînd să rămînă în vigoare.

Denunțarea

Este declarația unilaterală prin care guvernul unui stat aduce la cunoștința altui stat încetarea efectelor tratatului existent între ele.

Tratatele au temeiuri de a fi denunțate în cazul cînd au fost încheiate prin încălcarea principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional (jus cogens), sau cînd condițiile pentru care au fost încheiate s-au modificat în mod substanțial. În acest caz se invocă **clausa rebus sic stantibus** (cît timp lucrurile stau așa).

Tratatele mai pot fi denunțate și în cazul cînd nu s-a respectat libertatea consimțămîntului la încheierea tratatului sau în cazul unei erori comise la încheierea lui.

Întrucît problema încheierii tratatelor și a stingerii efectelor lor este un atribut suveran al statelor, numai acestea sînt în drept de a fixa, prin legislație internă, organele în competența cărora intră denunțarea tratatelor internaționale.

În cazul tratatelor multilaterale, denunțarea constituie numai o retragere a statului care denunță, în timp ce la tratatele bilaterale ea pune capăt tratatului. În primul caz, notificarea de denunțare se adresează ministerului de externe al statului depozitar, iar pentru tratatele bilaterale celuilalt stat contractant.

Anularea

Este actul unilateral prin care un stat face cunoscut că repudiază obligațiile asumate printr-un tratat internațional.

Spre deosebire de denunțare, unde statele își recunosc obligațiile asumate pînă în acel moment, în cazul anulării statul nu se consideră obligat față de efectele produse de tratatul respectiv în toată perioada scursă de la încheierea lui.

Din punct de vedere juridic, este legitimă numai anularea tratatelor încheiate prin încălcarea principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional (tratatele bazate pe inegalitate), precum și a celor în care cealaltă parte nu-și respectă obligațiile asumate.

I. C.

Breviar

28 aprilie

I. Oancea, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al R.P. Romîne în Luxemburg, a fost primit în audiență de Marele duce Jean, care reprezintă pe Marea ducesă de Luxemburg, căruia i-a remis scrisorile de acreditare.

29 aprilie

La sediul Marii Adunări Naționale a avut loc, sub președinția acad. Mihail Ralea, ședința membrilor grupului național romîn din Uniunea interparlamentară.

30 aprilie

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Argentina la București, José Maria Garcia Alvarez de Toledo, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

★

Au fost semnate la București un acord comercial, un acord de plăți, precum și listele de mărfuri care vor constitui obiectul schimburilor între R.P. Romînă și Tunisia.

★

Dumitru Popescu, vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, conducătorul delegației oamenilor de artă și cultură din R.P. Romînă care vizitează Marea Britanie, și artistul poporului Radu Beligan, președintele Consiliului teatrelor, au fost primiți la Ministerul de Externe al Marii Britanii de Robert Mathew, subsecretar de stat parlamentar, și de R. L. Speaight, directorul secției de relații Est-Vest din Ministerul de Externe.

★

Comitetul Executiv al O.I.Z. a decernat premiile Organizației Internaționale a Ziariștilor lui Geo Bogza (R.P. Romînă), Alvarez del Vayo (Spania), Joa Antonia Mesple (Brazilia).

2 mai

Mircea Nicolaescu, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al Republicii Populare Romîne în Republica Arabă Yemen, a fost primit de președintele Abdallah as-Sallal, căruia i-a prezentat scrisorile de acreditare.

★

A sosit în București, la invitația Comitetului de Stat al Apelor, David Arthur Davies, secretar general al Organizației Mondiale de Meteorologie.

★

În saloanele primăriei Saint Gilles din Bruxelles a avut loc inaugurarea expoziției romînești de folclor și artizanat.

5 mai

În vederea dezvoltării colaborării bilaterale și a întăririi prieteniei dintre popoarele celor două țări, guvernul Republicii Populare Romîne și guvernul Republicii Unite Tanganica și Zanzibar au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă.

★

Pavilionul Romîniei la tradiționalul Tîrg internațional de mostre de la Casablanca a fost vizitat de Hassan al II-lea, regele Marocului, însoțit de prințul Mulay Abdulah, de Ahmed Balafrej, ministrul reprezentant personal al regelui, de Ahmed Bahnini, prim-ministru, de membri ai guvernului și de membri ai corpului diplomatic.

— Între 2—7 mai, Philippe De Seynes, secretar general adjunct al O.N.U., șeful Departamentului pentru problemele economice și sociale al O.N.U. a făcut o vizită în țara noastră, la invitația ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu.

Secretarul general adjunct al O.N.U. a fost primit de Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

În momentul de față, datorită în largă măsură Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare care are loc la Geneva, problema schimburilor comerciale între state este larg discutată pe plan internațional.

POȘTA REDACȚIEI

V. Dumitrașcu din Craiova ne-a cerut unele amănunte despre istoricul noțiunii de filibuster.

Practica „filibusterului" — această metodă americană de a ucide o idee cu vorba — a fost inventată, se pare, încă din antichitate. Iulius Cezar și Cato ar fi primii care au folosit-o pentru a împiedica adoptarea de către senatul roman a unor măsuri ce nu le conveneau.

Sigur este însă că în senatul american filibusterul are o istorie care datează de la începuturile Statelor Unite.

În 1790, în primul Congres al S.U.A., senatorul William Maclay se plîngea de tactica folosită de colegii săi împotriva unui proiect de lege prevăzînd mutarea Congresului de la New York la Philadelphia. „S-a făcut tot posibilul pentru a pierde timpul", scria Maclay.

În 1850, senatorul Henry Clay din Kentucky credea că are motive să afirme : „A amîna, a întîrzia, a împiedica, a zădărnici, iată care a fost politica minorității din Congres".

Cel mai faimos act de acuzare împotriva filibusterului aparține însă președintelui Woodrow Wilson (1912—1924) : „Un mic grup de oameni încăpățînați, care nu reprezintă altă opinie decît pe a lor, au făcut ca marele guvern al Statelor Unite să devină neputincios și demn de dispreț".

Cunoscutul comentator american Walter Lippmann, referindu-se la tactica filibusterului adoptată în prezent de congresmenii sudiști față de proiectul de lege privitor la drepturile civile ale negrilor, o califică drept „o încercare de a împedica guvernul federal să repare nedreptățile puse în afara legii de constituție cu o sută de ani în urmă". Filibusterul „nu poate fi justificat", declară Lippmann.

Și mai energic au condamnat această tactică senatorii democrați Mike Mansfield și Hubert Humphrey.

Aceste dezbateri, a declarat Mansfield referindu-se la tactica dilatorie a senatorilor adepți ai segregației rasiale, au devenit „o mascaradă, o rușine, o acțiune nedemnă", în timp ce Humphrey, care este liderul din Senat al partidului democrat, a spus că ceea ce se întîmplă în Congres constituie „un afront adus Senatului și o insultă pentru miile de vizitatori care au umplut galeriile Senatului".

De ce, cu toate aceste severe condamnări, nu s-a făcut totuși nimic pentru a se remedia situația ?

În 1917, Senatul american a adoptat așa-numita „regulă de închidere", pe baza căreia dezbaterile pot fi, în principiu, scurtate și problema în discuție poate fi pusă la vot dacă două treimi din numărul membrilor prezenți se pronunță în acest sens. Această regulă există încă, deși sub o formă modificată, dar nu este aplicată niciodată. Campionii filibusterismului susțin că nici o lege importantă nu a fost blocată vreodată din cauza lui și că, în schimb, multe proiecte de lege necorespunzătoare au putut fi în acest mod anihilate. Un motiv mai important este însă următorul : dreptul de a lua cuvîntul dă fiecărui senator puterea de a bloca orice proiect de lege, atît timp cît se poate ține pe picioare și nu își pierde glasul. Senatorii nu vor să renunțe la această putere. Camera Reprezentanților nu are asemenea probleme. Acolo, dezbaterile sînt de multă vreme strict limitate.

Revista **Lumea** s-a ocupat aproape în fiecare dintre ultimele ei numere de această problemă. Citind-o, am aflat cu satisfacție că în 1963 am avut în schimburile cu Franța o balanță activă, iar cu Austria am avut de asemenea o balanță susținută. Pentru o documentare completă a cititorilor revistei apreciez că ar fi util să se publice studii cît mai amănunțite în legătură cu schimburile comerciale ale țării noastre cu străinătatea.

AUREL AVRIGEANU
Termocentrala Paroșeni-reg. Hunedoara

Vom ține seama de interesul dv pentru această problemă, cu atît mai mult cu cît el este împărtășit și de alți cititori care ne-au scris în același sens.

TRANDAFIR GÎNGĂ — Putna, raionul Rădăuți. **Datele publicate la rubrica „Presa acum 50 de ani" sînt culese din colecțiile de ziare romînești existente la Biblioteca Academiei.**

N. IORDAN — Roșiorii de Vede și VIOREL MAXIM — Trușești, reg. Suceava. **Pentru a intra în corespondență cu tineri din alte țări consultați adresele pe care le publică cu regularitate revista Flacăra. Celelalte propuneri ale dv. au fost notate.**

C. SCRIPCĂ — Timișoara, P. VLĂDESCU — București și EMIL BÎCA — raionul Năsăud. **Problemele ridicate de dv nu sînt de resortul unei reviste de politică externă.**

MIHAI BLEJAN — Oradea. **Vom continua, așa cum doriți și dv., prezentarea unor momente semnificative din activitatea celor mai importanți oameni politici romîni din trecut.**

EMIL LADOȘAN — com. Silivașul de Cîmpie, raionul Ludus. ȘTEFAN TOADER — Ploiești, MIHAI GONGONE — Alexandria. **Întrebările formulate de dv își vor găsi răspuns în articole publicate în numerele viitoare ale revistei.**

Întrebări și răspunsuri

Printre serviciile de politică externă ale Angliei se numără unele organisme care se ocupă cu probleme legate de teritoriile ce se mai află sub dependența engleză, în diferite regiuni ale lumii. Care sînt aceste organisme ?

— Aparatul Comisarului general britanic din sud-estul Asiei și al Comisarului de la Saigon, care este de fapt Cartierul general al reprezentanțelor diplomatice engleze în Asia. Actualul comisar general este lordul Selkirk.

— Aparatul rezidentului politic din zona Golfului Persic (locul de reședință — Bahrein), principalul centru diplomatic britanic din Peninsula Arabică. Postul de rezident politic este ocupat de George Middleton.

— Biroul Politic de pe lîngă trupele din Orientul Mijlociu (locul de reședință — Aden), centru de coordonare a serviciului de informații englez, condus de consilierul politic Bushell, fost secretar general adjunct al C.E.N.T.O.

Ce este Ziua Dingaanului în Republica Sud-Africană ?

Acum 125 de ani, oastea zulușilor, locuitorii băștinași din Africa de Sud, în frunte cu conducătorul statului zulus, Dingaan, au barat calea cotropitorilor olandezi — burii. La 16 decembrie 1838 a avut loc bătălia hotărîtoare din care burii au ieșit învingători. Ziua Dingaanului a rămas o dată unică în istoria țării, pe care o serbează toți, indiferent de culoarea pielii. Cei care conduc Republica Sud-Africană serbează la această dată triumful „omului alb" asupra celui „negru", „triumful civilizației europene". În această zi, de obicei, ia cuvîntul șeful statului. Africanii văd însă în ziua Dingaanului cu totul alt simbol. Ei au proclamat această zi drept ziua solidarității tuturor celor care urăsc rasismul.

La 22 aprilie președintele Johnson a deschis Expoziția Internațională de la New York. Ce alte expoziții internaționale au mai fost deschise de președinți ai S.U.A. și cînd ?

Expoziția internațională de la Philadelphia (1876) de Ulysses S. Grant ; cea de la Chicago (1893) de Grover Cleveland ; cea de la St. Louis (1904) de Theodor Roosevelt și cea de la San Francisco (1915) de Woodrow Wilson.

Sub conducerea cărei organizații se desfășoară lupta forțelor de eliberare din Mozambic ?

Frontul de eliberare din Mozambic, cunoscut și sub denumirea de FRELIMO (Frente de Libertaçao de Moçambique) este o organizație politică creată la Dar es-Salaam în iunie 1962 prin fuziunea mai multor partide politice dintre care unele sînt în exil iar altele își desfășoară activitatea în ilegalitate pe teritoriul Mozambicului. Președintele organizației FRELIMO este Eduardo Mondlane.

Care sînt statele membre ale grupului de la Casablanca ?

Maroc, R.A.U., Guineea, Ghana, Mali și Algeria.

Ce țări în curs de dezvoltare fac parte din G.A.T.T. ?

Birmania, Brazilia, Camerunul, Republica Africa Centrală, Ceylonul, Chile, Ciprul, Ciadul, Congo (Brazzaville), Coasta de Fildeș, Dahomey, Republica Dominicană, Gabonul, Ghana, Haiti, India, Indonezia, Jamaica, Kenya, Kuweitul, Madagascarul, Malaya, Mauritania, Nicaragua, Nigerul, Nigeria, Uganda, Uruguayul, Pakistanul, Peru, Rhodesia de sud, Senegalul, Sierra Leone, Tanganika, Trinidad-Tobago, Volta Superioară.

---

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

FILM DISTINS LA FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
AL FILMULUI DE LA KARLOVY-VARY 1962

SCENARIUL: Peter Karvas
Albert Marencin
Jiri Krejcik, după piesa lui
Peter Karvas
REGIA : Jiri Krejcik
IMAGINEA : Rudolf Stahl
MUZICA : Zdenek Liska

ÎN ROLURILE PRINCIPALE: Josef Kroner, Hana Melickova, Karol Machata, Ladislav Chudik, Margit Bara, Ivan Mistrik, Hannjo Hasse, Emilia Vasaryova

LITURGHIA DE LA MIEZUL NOPȚII

O producție a studiourilor din Bratislava

2 lei

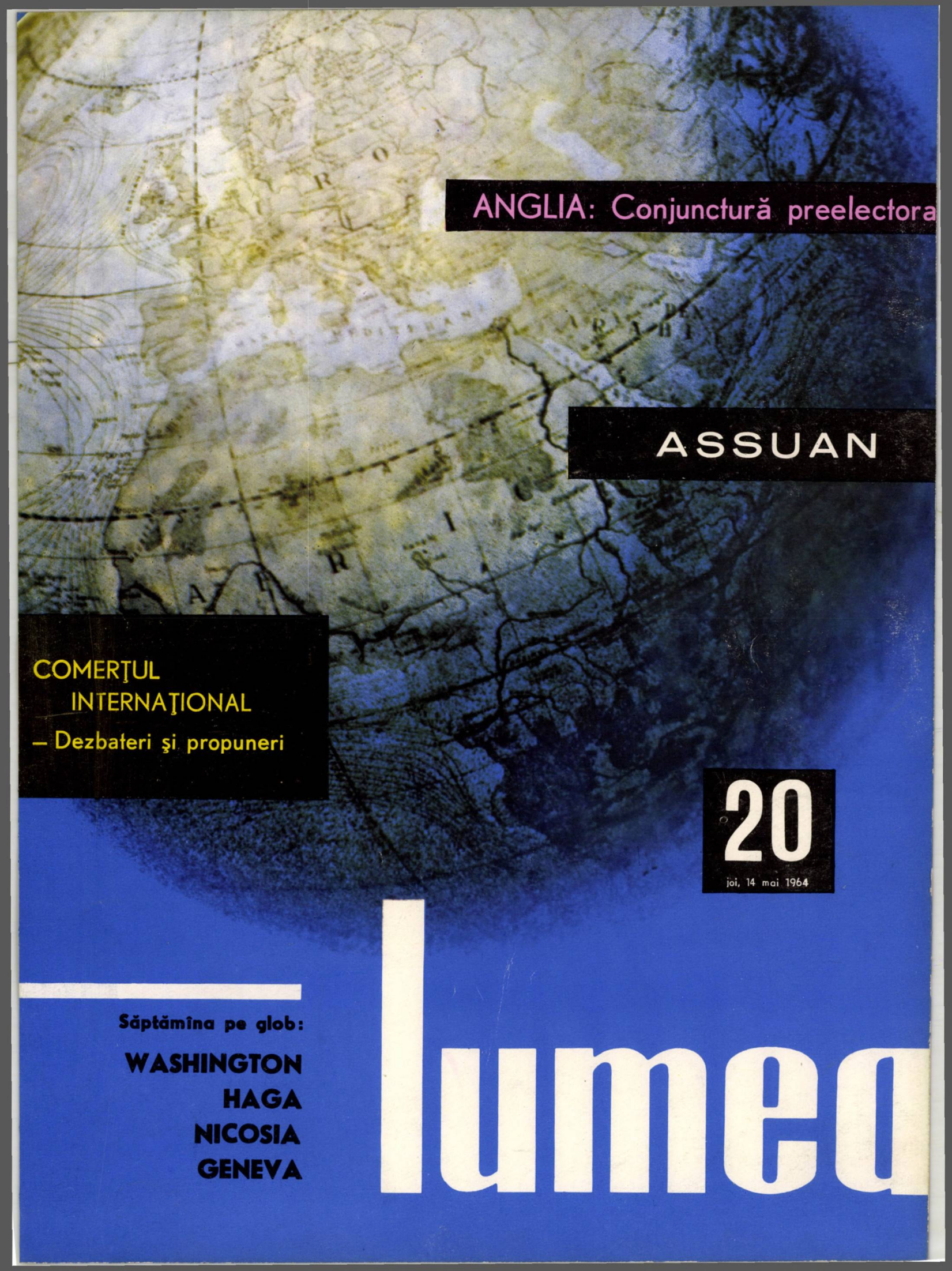

ANGLIA: Conjunctură preelectora

ASSUAN

COMERŢUL INTERNAŢIONAL
– Dezbateri şi propuneri

20
joi, 14 mai 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

WASHINGTON
HAGA
NICOSIA
GENEVA

La Bucureşti s-au desfăşurat lucrările primei consfătuiri a comisiilor naţionale U.N.E.S.C.O. din ţările balcanice.
Aspect de la şedinţa inaugurală prezidată de acad. Mihail Ralea.

Vedere din avion a şantierului de lîngă Assuan (reportajul în corpul revistei).

Anul II
nr. 20 (29)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

Lumea

joi
14 mai
1964

sumar

Săptămîna pe glob

p. 2 WASHINGTON — Sesiunea Camerei de Comerț, de **N. Pătrașcu**
3 GENEVA — Dezbateri în comisiile conferinței, de **Nicolae Dragu**
4 Declarația celor 42 la Conferința G.A.T.T., de **N. Stănescu**
6 CAIRO — Vizita lui N. S. Hrușciov.
7 HAGA — N.A.T.O., încotro? de **Felicia Antip**
9 NICOSIA — Evoluția evenimentelor, de **E. Cedru**
10 ADEN — Situație încordată, de **Rodica Georgescu**

Articole

p. 11 Consfătuirea Comisiilor naționale U.N.E.S.C.O. din țările balcanice, de conf. univ. **Valentin Lipatti**
12 SCRISOARE DIN LONDRA — Conjunctură preelectorală, de **Konni Zilliacus**
13 Barometrul alegerilor locale, de **John Gritten**
14 Noul baraj de la Assuan, de **Ștefan Popa**
20 Echitate, comerț și dezvoltare, de **L. Stroja**
24 Oceanul — o lume care își deschide porțile, de acad. prof. **Eugen Pora**

Convorbiri

p. 16 Cu conf. ing. **Nicolae Gheorghiu**, adjunct al ministrului minelor și energiei electrice
18 Cu delegate la a II-a Conferință Sindicală Internațională cu privire la problemele femeilor muncitoare
19 Cu **David Arthur Davies**, secretar general al O.M.M.

Foileton

p. 26 Inspirația, de **Eugen Pop**

Reportaje

p. 22 Aspecte noi în seculara Cracovie, de **Miron Florian**

Puncte de vedere din presa mondială

p. 27—30 Combat, New Republic, New York Herald Tribune, Le Monde, Borba, Newsweek

Profil

p. 31 Georges Pompidou

Problemele comerțului

continuă să se afle la ordinea zilei. Camera de Comerț a S.U.A. s-a pronunțat în favoarea sporirii schimburilor comerciale cu țările Europei răsăritene. La pag. 2 informăm despre modul în care s-a desfășurat reuniunea ei anuală. Publicăm de asemenea relatări despre lucrările Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare (pag. 3) și ale Conferinței G.A.T.T. (pag. 4). În articolul „Echitate, comerț și dezvoltare" sînt abordate alte aspecte ale problemei schimburilor.

Vizita

delegației de energeticieni romîni în Statele Unite a prilejuit un interesant schimb de experiență. În interviul acordat revistei *Lumea*, conf. ing. Nicolae Gheorghiu, adjunct al ministrului minelor și energiei electrice, vorbește despre cîteva aspecte ale acestei călătorii (pag. 16).

Anglia

se pregătește pentru alegerile generale care vor avea loc în toamnă. Deputatul laburist Konni Zilliacus expune punctul de vedere al partidului său în legătură cu perspectivele electorale (pag. 12). În corespondența noastră din Londra, semnată de John Gritten, se vorbește despre rezultatele ultimelor alegeri parțiale și semnificația lor (pag. 13).

Barajul de la Assuan

supranumit și „Piramida modernă" va aduce schimbări însemnate în viața economică a R.A.U. și a Sudanului. Reportajul nostru consacrat acestei realizări a tehnicii moderne (pag. 14) cuprinde cifre și date oglindind amploarea construcției și marea ei însemnătate.

La Haga

Consiliul Pactului nord-atlantic discută problema relațiilor Est-Vest și structura organizatorică a N.A.T.O. În articolul consacrat sesiunii (pag. 7) sînt trecute în revistă opinii despre N.AT.O. exprimate de unii dintre participanții la întrunire. La rubrica „Puncte de vedere" reproducem după *New York Herald Tribune* articolul lui Don Cook despre motivele actualelor divergențe din N.A.T.O.

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

WASHINGTON

Sesiunea Camerei de Comerț

Camera de Comerț a Statelor Unite are o mare pondere în viața economică americană. Întrucît reunește 3 800 de membri colectivi (camere de comerț locale și asociații), reprezentînd 29 000 de membri individuali (oameni de afaceri și firme), ea este considerată a fi principalul organism coordonator și purtătorul de cuvînt autorizat al comerțului și finanței americane. Președintele Johnson a ales tribuna recentei întruniri anuale a Camerei de Comerț pentru a solicita societăților industriale și financiare din Statele Unite să contribuie la eforturile depuse de guvern pentru rezolvarea problemelor economico-financiare ale țării.

La această întrunire, Camera de Comerț a Statelor Unite s-a pronunțat categoric în favoarea intensificării relațiilor comerciale între Statele Unite și țările socialiste. Într-o rezoluție calificată de revista *Time* drept „fără precedent" și adoptată în unanimitate de cei 3 800 de delegați prezenți, se cere guvernului să revizuiască lista mărfurilor interzise la export în țările Europei răsăritene pe considerentul că ar avea o importanță strategică. Rezoluția era pregătită de multă vreme. În luna septembrie a anului trecut, directorul Camerei de Comerț, avocatul Joel Barlo, a propus să se înceapă o acțiune pentru a determina sporirea vînzărilor americane către țările socialiste. Președintele de atunci al Camerei, Edwin Neilan, l-a sprijinit cu entuziasm. Dintre cei raliați în jurul lor, ziarele americane citau pe William Blackie, președintele societății „Caterpillar Tractor", pe Norman Ness, vicepreședintele societății „Anderson Clayton", și pe editorul ziarului *Christian Science Monitor*, Erwin Canham, fost președinte al Camerei de Comerț. Modul în care s-a desfășurat întrunirea anuală a demonstrat că inițiativa conducătorilor Camerei de Comerț corespundea punctului de vedere al marilor societăți americane. Norman Ness, care a prezentat proiectul de rezoluție, l-a susținut cu următoarele argumente: „Actualele limitări impuse comerțului cu Europa răsăriteană reduc vînzările firmelor americane cu milioane de dolari. Efectul acestor limitări a fost nu de a priva țările comuniste de bunuri, ci de a ceda aceste afaceri furnizorilor europeni." Ness a atras atenția că din Statele Unite au plecat către țările socialiste în anul 1962 mărfuri în valoare de 125 milioane de dolari, ceea ce după părerea lui reprezintă mult prea puțin dacă se ține seama că totalul importurilor acestor țări din lumea capitalistă a fost de 4 miliarde de dolari.

Alți oameni de afaceri au luat cuvîntul pentru a expune opinii similare. Astfel, Arnold Maremont, proprietarul unei fabrici de piese de schimb pentru automobile din Chicago, a declarat: „A nu face comerț cu aceste țări înseamnă a închide ochii și a nu vedea o piață importantă". Această idee, reluată de mai mulți participanți la întrunire, este sprijinită și de ziare americane de diverse orientări. „Într-un moment în care întregul Occident caută piețe de desfacere oriunde pot fi găsite, scrie, de pildă, *New York Herald Tribune*, Statele Unite și-ar crea o situație deosebit de dezavantajoasă dacă nu ar face comerț cu Europa răsăriteană. Mai mult decît atît, aceasta nu ar servi nici unui obiectiv strategic: blocul comunist poate face față fără nici un ajutor din afară, și în orice caz multe state occidentale doresc și sînt nerăbdătoare să le vîndă bunurile necesare."

În același timp, în numeroasele comentarii pozitive consacrate inițiativei Camerei de Comerț se subliniază importanța îmbunătățirii relațiilor de afaceri, ca un factor de destindere. Citățm din nou din *New York Herald Tribune*: „Camera de Comerț a Statelor Unite a reflectat un nou climat mondial... Acțiunea Camerei a reprezentat o recunoaștere a faptului că actuala destindere în relațiile Est-Vest înseamnă și afaceri mai bune... Camera de Comerț a abordat întreaga problemă cu realism și guvernul ar trebui să facă la fel".

„Oricare ar fi răspunsul guvernului la propunerea Camerei și — sperăm că el va fi pozitiv, scrie și *Christian Science Monitor* — este clar că suflă un vînt de schimbare... Rezoluția Camerei este un rezultat logic al efortului făcut în America pentru a gîndi într-un mod nou despre lumea în schimbare. Rezoluția ar trebui să ajute guvernul să se hotărască în acest sens."

De altfel, ziarele notează că guvernul american a primit cu oarecare satisfacție hotărîrea Camerei de Comerț. „Administrația Johnson, scrie revista *Time*, ar dori să atenueze legislația prohibitivă și de aceea speră că această rezoluție o va ajuta să obțină cîteva amendamente la legea controlului asupra exporturilor adoptată cu 15 ani în urmă." Se apreciază că o asemenea modificare a legii va întîmpina dificultăți în Congres atunci cînd va fi luată în discuție, adică după reglementarea problemei drepturilor civile. „Avînd în vedere că s-ar putea manifesta o opoziție puternică din partea extremei drepte, scrie ziarul *Times*, Administrația Johnson a avut grijă să caute sprijin în Congres. Audierile comisiei senatoriale pentru afaceri externe au fost folositoare și președintele comisiei, senatorul Fulbright, a declarat recent că o creștere modestă a comerțului Est-Vest ar putea servi ca instrument de destindere în lume... Există indicii puternice că Administrația S.U.A. urmează să-și schimbe politica comercială față de Uniunea Sovietică și față de Europa răsăriteană."

Unul dintre aceste indicii este considerat a fi modul în care președintele Johnson a apreciat, în interviul acordat revistei *Quick*, relațiile comerciale dintre Germania occidentală și țările socialiste. Afirmația sa: „Părerea mea personală este că nu există nimic de obiectat împotriva faptului că R.F.G. face comerț cu țări ale Europei răsăritene, întrucît atîta vreme cît se face comerț nu se trage cu arma", se referea, după părerea comentatorilor americani, și la Statele Unite. Aceasta, cu atît mai mult cu cît ea a fost urmată de alte declarații în același sens.

Vorbind despre apropiatele tratative dintre delegațiile guvernamentale ale R. P. Romîne și Statelor Unite, președintele Johnson a spus la o conferință de presă că ele reprezintă „un nou exemplu al eforturilor noastre de a spori contactele pașnice cu popoarele din Europa răsăriteană, în scopul realizării unei păci trainice".

După cum remarcă revista *Newsweek*, „extinderea comerțului cu țările socialiste este o idee care capătă din ce în ce mai multă greutate". Comentatorii americani trag de aici concluzia că orice inițiative ale Administrației pe această linie vor întruni o aprobare largă în Statele Unite.

N. PĂTRAȘCU

La Lausanne, pe malul lacului Leman s-a deschis expoziția națională a Elveției, în care pavilioanele, de o linie arhitecturală nouă, sînt puternic iluminate de reflectoare

GENEVA

Dezbateri în comisiile Conferinței

La Conferința Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, discuțiile au intrat într-o fază decisivă: aceea a discutării concrete a propunerilor prezentate.

Încă de la începutul Conferinței guvernele participante au făcut aprecieri asupra importanței pe care o acordă problemelor instituționale ale comerțului și dezvoltării, asigurării unor organisme internaționale care să traducă în viață principiile și politica comercială elaborate de Conferință, urmînd să examineze în continuare problemele comerțului și dezvoltării și să găsească soluțiile corespunzătoare. În legătură cu aceasta, cele mai multe delegații au subliniat că mecanismele existente nu sînt adecvate pentru a rezolva problemele comerțului mondial și a pune în practică o politică comercială nouă în interesul țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, ministrul afacerilor externe al Ghanei, K. Botsio, șeful delegației, arăta că „nu există în momentul de față nici o instituție internațională care să fi elaborat metode privind utilizarea comerțului internațional ca instrument al dezvoltării economice a țărilor în curs de dezvoltare", iar delegatul iugoslav Popovici arăta că „obiectivele și sarcinile atribuite Conferinței nu pot fi îndeplinite în cadrul instituțional existent".

În vederea rezolvării acestei probleme, au fost formulate pînă în prezent patru propuneri:

— propunerea U.R.S.S., Cehoslovaciei și Poloniei, privind crearea de către Conferință a unei organizații internaționale de comerț, ca organism independent, sub auspiciile O.N.U., cu o vastă competență în problemele comerțului;

— două propuneri ale țărilor în curs de dezvoltare: una prezentată de cinci țări afro-asiatice (Ghana, Nigeria, Birmania, Indonezia și Siria), — cealaltă de 19 țări latino-americane reprezentînd grupul de la Alta Gracia. Cele două propuneri recomandă transformarea Conferinței în instituție permanentă în cadrul O.N.U. (pe baza art. 22 al Chartei), crearea unui consiliu care să continuie activitatea Conferinței în perioada dintre sesiuni și a unui secretariat permanent și independent. Cele două propuneri preconizează ca aceste organisme să aibă atribuții vaste: urmărirea punerii în practică a principiilor și politicii comerciale elaborate de Conferință, examinarea continuă a problemelor comerțului și dezvoltării și formularea de recomandări către guverne, O.N.U. și alte organisme etc. Ele ar urma să facă rapoarte Adunării Generale O.N.U. Ca un aspect esențial, în propunerile celor două grupuri ale țărilor în curs de dezvoltare, Conferința, Consiliul și secretariatul permanent sînt concepute ca un aparat tranzitoriu pînă la crearea unei organizații internaționale de comerț.

În cadrul discuțiilor delegația română a sprijinit propunerile menționate mai înainte, subliniind eforturile depuse de cele două grupuri de țări și arătînd că ele cuprind idei prețioase pentru a desprinde o soluție realistă și eficace;

— propunerea Canadei, Japoniei, Olandei, Suediei, Angliei și S.U.A., care preconizează crearea unui centru de discuții pentru examinarea problemelor comerțului internațional, sub forma unor conferințe periodice, convocate de Consiliul Economic și Social, și crearea unei comisii a comerțului internațional în cadrul Consiliului Economic și Social (pe baza art. 68 al Chartei), în care să fie reprezentate în mod egal țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. Secretariatul O.N.U. ar urma să pună la dispoziția acestor organisme serviciile unui secretariat adecvat.

În legătură cu propunerea celor șase țări dezvoltate, ziarul *Le Monde* arăta că „este foarte restrictivă nu numai în raport cu planul sovietic de creare a unei noi organizații internaționale de comerț, dar și în raport cu planul latino-american (al celor 19 țări) ale cărui dispoziții interimare au fost primite favorabil de majoritatea țărilor dezvoltate".

În ceea ce privește reacțiile la acest plan (al celor 6) ziarul *Le Monde* arăta că „cele 75 de țări ale celei de a treia lumi, semnatare ale moțiunii care a permis convocarea Conferinței mondiale de comerț, consideră neechitabil acest proiect care acordă o parte prea mare țărilor industrializate în Comisia comerțului internațional..."

Reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare au supus unei vii critici pre-

REFLECTOR

Intre Republica Populară Romînă și Statele Unite ale Americii vor avea loc tratative asupra unor probleme ce interesează ambele guverne. Aceste tratative se vor referi, în primul rînd, la probleme economice, precum și la alte aspecte care privesc relațiile între cele două țări. În vederea acestor negocieri o delegație guvernamentală romînă, condusă de Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a plecat la Washington la 12 mai.

Din delegația romînă fac parte Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei, George Macovescu, adjunct al ministrului afacerilor externe, Mihail Petri, adjunct al ministrului comerțului exterior, Petre Băiăceanu, ministrul R. P. Romîne în Statele Unite. Delegația este însoțită de un grup de consilieri și experți.

Delegația americană este condusă de Averell Harriman, secretar de stat adjunct, și cuprinde pe William A. Crawford, ministrul S.U.A. la București, Jack N. Behrman, adjunct al secretarului departamentului comerțului, Philip H. Trezise, adjunct al asistentului secretarului de stat pentru problemele economice, Richard Davis, adjunct al asistentului secretarului de stat pentru problemele europene, Harold Vedeler, director în Departamentul de Stat și J. Braderman, reprezentant al Departamentului de Finanțe.

■

Revista Newsweek afirmă că, la Londra, premierul Italiei, Aldo Moro, a declarat primului ministru britanic Douglas-Home că va sprijini, după restabilirea ordinii în Cipru, ținerea la Roma a unei conferințe în problema cipriotă.

■

Ben Bella, președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare, face o vizită oficială la Praga la invitația lui Antonin Novotny, președintele R. S. Cehoslovace.

La invitația Parlamentului japonez, o delegație a Sovietului Suprem al U.R.S.S., în frunte cu Anastas Mikoian, face o vizită în Japonia.

■

În Adunarea Legislativă a „bantustanului" Transkei, protestele opoziției împotriva politicii de apartheid a guvernului R.S.A. sînt din ce în ce mai violente. Victor Poto, liderul partidului democrat (aflat în opoziție), a afirmat că segregația nu a fost niciodată acceptată de populație; el a mai acuzat guvernul condus de Verwoerd că în alegerile din Transkei ar fi favorizat partidul condus de Kaizer Matanzima, adept al politicii de apartheid.

■

După șahul Iranului, Reza Pahlevi, și regele Iordaniei, Hussein, un alt monarh din Orientul Mijlociu va vizita Franța; este vorba de regele Afganistanului, Mohamed Zahir, care, la invitația președintelui de Gaulle, va sosi la Paris la începutul lunii următoare.

■

Premierul Federației Malayeze Tengku Abdul Rahman a declarat că nu se va pronunța asupra oportunității unei întîlniri tripartite (cu participarea Indoneziei, Filipinelor și Federației Malayeze) decît după convorbirile pe care le va avea cu Salvador Lopez, pînă nu demult ministru de externe, acum reprezentant al Filipinelor la O.N.U. Salvador Lopez se află în prezent la Djakarta; el va sosi la Kuala Lumpur în cursul săptămînii viitoare.

■

La Mexico City, prințul moștenitor Akihito al Japoniei și președintele Mexicului Lopez Mateos au declarat că aceste două țări vor depune eforturi unite pentru menținerea păcii, pentru reducerea pericolului unui nou război.

vederea din această propunere conform căreia Comisia comerțului internațional ar urma să fie formată din țări dezvoltate și în curs de dezvoltare în număr egal, arătînd că aceasta n-ar corespunde structurii actuale a lumii, ar contraveni principiilor de reprezentare stabilite în cadrul O.N.U.-ului și ar constitui un precedent periculos.

Delegatul Mexicului arăta că, atunci cînd citești propunerea aceasta, ai impresia „unei haine sărace, făcută din petice, pitorească, dar nerezistentă".

În schimb, în discuțiile de pînă acum, majoritatea delegațiilor au sprijinit ideile pe care le cuprind propunerile țărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul grupului de lucru creat de comisia a 5-a în vederea studierii și elaborării „principiilor care să guverneze relațiile și politicile comerciale de natură a favoriza dezvoltarea", una din problemele importante ale Conferinței, s-au purtat pînă acum discuții în legătură cu ordinea de examinare a problemelor care vor face obiectul documentului ce se va elabora.

Pornind de la complexitatea problemei și de la importanța pe care o prezintă elaborarea și adoptarea unor principii care să asigure o nouă politică în relațiile economice și comerciale, sarcina grupului de lucru — format din 34 de țări, printre care și Romînia — nu este de loc ușoară. Din discuțiile de pînă acum se conturează concluzia că un astfel de document va fi elaborat.

După o primă lectură a celor 10 proiecte de principii depuse pînă acum, ca și a altor documente anterioare, elaborate în cadrul O.N.U., se constată că există în majoritatea acestora puncte de vedere comune asupra unor principii ca: respectarea suveranității naționale a fiecărui stat și neamestecul în afacerile interne, egalitatea și avantajul mutual, acordarea de avantaje speciale țărilor în curs de dezvoltare, acordarea de ajutor economic și tehnic acestor țări prin credite avantajoase, acordarea unui regim preferențial țărilor în curs de dezvoltare etc.

În zilele ce urmează, grupul de lucru va lua în discuție documentele depuse pentru a elabora un document unic ce se va prezenta Comisiei a 5-a.

Printre propunerile care fac obiectul discuțiilor Comisiei a 5-a în cadrul subpunctului referitor la problemele comerciale între țări aparținînd unor grupuri diferit dezvoltate economicește, se află și propunerea Romîniei, Indoneziei, Mexicului, R.A.U., Ungariei și Congo (Leopoldville) privind „importanța și eficacitatea acordurilor comerciale pe termen lung pentru stabilitatea și dezvoltarea schimburilor comerciale". Acest document indică avantajele încheierii unor asemenea acorduri pentru realizarea programelor economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Documentul are la origine una din propunerile pe care R.P. Romînă le-a înaintat secretariatului general O.N.U. pentru a fi discutate în cadrul actualei Conferințe.

În Comisia a 2-a (comerțul cu articole manufacturate și semifinite) s-a discutat documentul prezentat în comun de către delegațiile R. P. Romîne, Ghanei, Indoneziei, R.A.U., Tanganicăi și Zanzibarului, referitor la livrările pe credit de utilaje rambursabile prin cotepărți din producția obținută. În legătură cu acest document, delegatul Algeriei arăta că susține cu căldură propunerea Romîniei, în care elementul important constă în rambursarea acestui credit prin produse ale unității industriale furnizate. El a subliniat în același timp caracterul constructiv și realist al documentului, arătînd că reprezintă o formă nouă de diviziune internațională a muncii și anume tocmai acea formă necesară țărilor în curs de dezvoltare, dat fiind că ea creează posibilitatea punerii în valoare a resurselor naturale ale țărilor acestui grup.

De asemenea, delegatul Guineei arăta că aplicarea unei astfel de metode în relațiile dintre diferite țări este în interesul diversificării economiei țărilor în curs de dezvoltare și că acordurile bilaterale pe termen lung sînt singurele forme prin care se asigură în prezent un comerț reciproc avantajos. Alte delegații ca acelea ale R.A.U., Nigeriei, Nepalului, Cubei, Iugoslaviei, Indoneziei, Ghanei, Afganistanului etc. s-au declarat de acord cu documentul prezentat. În încheierea discuțiilor pe marginea acestui document, președintele Comisiei a menționat că acesta va fi cuprins în raportul Comisiei, care va reflecta discuțiile purtate și sprijinul de care s-a bucurat documentul din partea majorității delegațiilor.

În cadrul Comisiei a 3-a, în ziua de 11 mai au avut loc ultimele discuții asupra propunerii R.P.R. și Indoneziei privind livrările pe credit de echipament, rambursabile prin cote-părți din producția obținută ca formă de cooperare și de finanțare a dezvoltării. Propunerea a fost sprijinită de majoritatea delegațiilor participante și a fost adoptată — fără nici un vot împotrivă — ca hotărîre a Comisiei. De remarcat că este prima hotărîre de fond adoptată pînă acum în cadrul Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare.

Nicolae DRAGU

Geneva, 12 mai

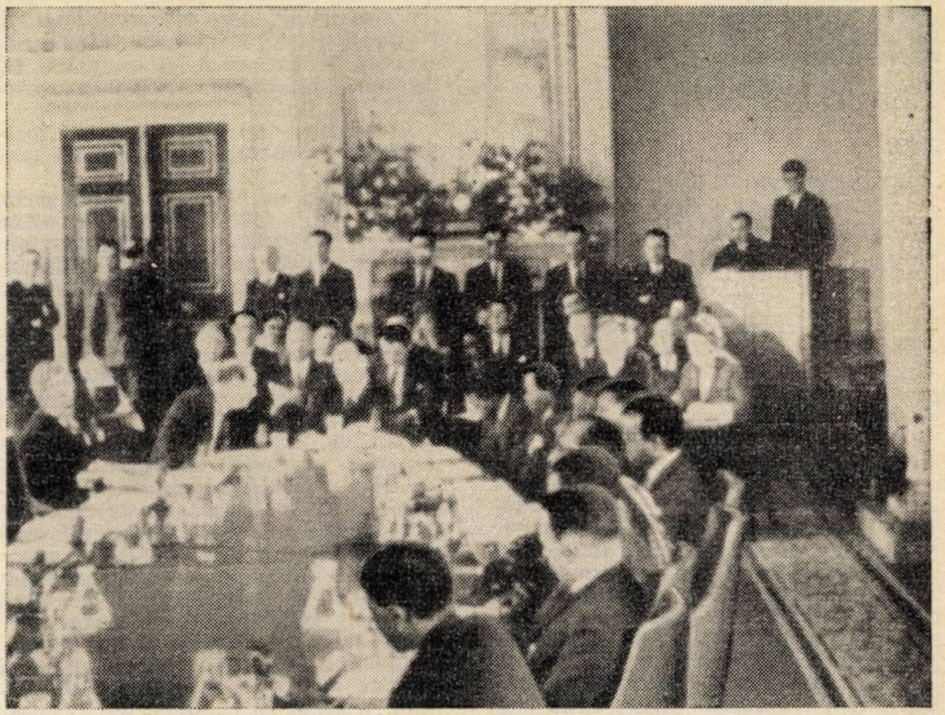

La Londra, conferința pentru acordarea independenței Rhodesiei de nord.

Declarația celor 42

Faza „spectaculoasă" a rundei Kennedy, în care s-au făcut declarații publice de principiu, s-a terminat. Este rîndul negocierilor concrete, în care tehnicienii și experții celor 75 de țări cuprinse în G.A.T.T. își confruntă zi de zi punctele de vedere.

Intrarea în această fază a fost marcată de adoptarea unei declarații comune a celor 42 de țări care au participat pînă acum la lucrări. O parte din presa occidentală, printre care și cotidianul parizian *Combat*, a publicat textul declarației sub titluri ca: „Acord general asupra unei declarații clare și lipsite de echivoc". Datorită caracterului extrem de abstract al formulărilor, declarația, citită în ședința plenară de către secretarul general al G.A.T.T., E. W. White, a fost, într-adevăr, votată în unanimitate, ceea ce ar putea să pară surprinzător avînd în vedere conflictele de interese dintre principalii parteneri ai rundei Kennedy. Dar declarația nu consemnează vreun acord. Ea nu face altceva decît să reflecte dezacordul real al părților negociatoare.

Prima parte, consacrată problemei disparităților tarifare, ia notă de divergențele de vederi existente. Astfel, propunerea Statelor Unite ca tarifele vamale să fie reduse în mod linear cu 50 la sută, a fost reținută ca „ipoteză de lucru" și nu ca „bază de discuții", cum se propusese.

În jurul formulării cuprinse în declarație s-au făcut speculații multiple în cercurile occidentale. Agenția *France Presse* relata, de pildă, că observatorii apreciază că „formula ipoteză de lucru lasă cea mai mare libertate pentru căutarea unor soluții compatibile cu toate interesele prezente. Cu alte cuvinte, o formulă care nu angajează pe nimeni". În schimb, formula „bază de discuții", propusă inițial, „ar fi legat în mod anticipat mîinile negociatorilor". Comentînd înlocuirea formulei, agenția aprecia că ea este o dovadă că „poziția Pieței comune a ieșit întărită".

Aprecierea agenției este justificată și de faptul că „acordul final asupra reducerilor tarifare, conform aplicării acestei ipoteze, depinde — după cum se spune în textul declarației — de soluționarea altor probleme ridicate de negocieri, cum sînt disparitățile tarifare, problemele agriculturii, excepțiile, problemele netarifare și, în general, respectarea reciprocității". Aceasta înseamnă că partea americană a acceptat în principiu ideea simultaneității rezolvării respectivelor probleme.

Totodată, Piața comună a cedat în fața insistențelor Statelor Unite în ceea ce privește modul de întocmire a listei excepțiilor: lista trebuie să fie întocmită plecînd de la ipoteza admiterii propunerii americane de reducere liniară a taxelor vamale cu 50 la sută.

Concluzia este că, deși în cursul tratativelor partea americană a negat insistent consistența problemei disparităților tarifare, mergînd pînă la a afirma, cum a făcut-o dl Blumenthal, reprezentantul S.U.A., că ea nu ar fi decît o „șicană pentru a jena negocierile", — acum în textul declarației disparitățile sînt recunoscute ca un fapt.

Presa franceză, făcindu-se ecoul intereselor industriașilor din Piața comună, insistă pentru lichidarea disparităților. Analiza făcută de către unele ziare merge mai departe. Se afirmă că inegalitatea dintre partenerii occidentali este atît de evidentă încît, chiar în cazul lichidării disparităților, nu ar fi asigurate condiții echitabile. Ziarul parizian *Le Monde* scrie în această privință: „Responsabilii patronatului ridică problema că întreprinderile noastre (adică ale Franței în special, ale Pieței comune în general — n.n.) sînt slab pregătite pentru a contracara concurența pe scara lumii atlantice... Superioritatea concurenților noștri de peste Atlantic este zdrobitoare". Cu toate acestea, relatînd despre punctul de vedere al industriașilor americani, ziarul *The New York Herald Tribune* scrie: „În preajma unei mari negocieri internaționale este obiceiul ca fiecare parte să exagereze propriile dificultăți: șefii întreprinderilor americane care au făcut declarații în fața Comitetului tarifar al Senatului au organizat un concert de lamentări".

Astfel, industriașii americani vor să obțină excepții de la scăderea taxelor cel puțin la următoarele mărfuri: produse chimice, mecanice, automobile, construcții electrice (inclusiv cabluri), produse siderurgice și textile... Asemenea excepții includ însă o mulțime de disparități evidențiate de experții Pieței comune. Numai în privința produselor chimice acești experți au relevat, de pildă, nu mai puțin de 409 disparități tarifare.

Dacă pentru observatorul neavizat data limită de 10 septembrie — cînd trebuie depuse listele de excepții — poate părea foarte îndepărtată, adevărul este că ea prezintă o însemnătate majoră. După cum a devenit clar în cursul tratativelor, fiecare țară va depune în cele din urmă lista preconizată, dar nimeni nu este grăbit să o facă: fiecare dorește să știe ce vrea partenerul să excludă de la reducerea tarifară, pentru a proceda la fel.

Partea a doua a declarației adoptate privește problema produselor agricole. Aici textul exprimă în mod direct divergențele: „Nu este încă posibil să se formuleze de comun acord regulile care vor conduce și metodele ce vor domina negocierile legate de agricultură. Dată fiind importanța acestei probleme pentru succesul negocierilor, regulile și procedura necesară vor fi stabilite la o dată cît mai apropiată".

Punctele de vedere ce se confruntă sînt într-adevăr esențiale. Statele Unite cer includerea produselor agricole în rîndul mărfurilor la care să fie scăzute taxele vamale, deoarece aceasta i-ar crea posibilitatea sporirii exporturilor spre Piața comună. Or, Franța nu acceptă o astfel de includere atîta vreme cît nu s-a unificat măcar prețul la cereale în interiorul Pieței comune vest-europene. După cum se știe, Germania occidentală se opune din răsputeri unificării prețului, preferind să importe cereale din afara C.E.E., la prețuri mai mici, și să mențină prețul intern la un nivel ridicat. Dar cotidianul creștin-democrat din Frankfurt — *Neue Presse* — subliniază că „negocierile Kennedy nu pot reuși fără o scădere a prețului la grîul german".

Pe de altă parte, oficialitățile Pieței comune cer ca în cursul rundei să se examineze în mod amplu nu numai problema disparităților tarifare la produsele agricole, dar și ansamblul mijloacelor folosite de diferitele țări în privința subvenționării agriculturii proprii și a exportului produselor agricole. Cercuri din Statele Unite au ripostat că negocierile în cadrul G.A.T.T. nu pot privi decît probleme tarifare. Subvențiile globale americane sînt printre cele mai mari, în sensul că ele sînt acordate nu numai pentru stimularea exportului de produse agricole, ci și pentru a nu se cultiva o parte din suprafața arabilă.

Nu există nici o îndoială că pozițiile sînt atît de diferite încît nu se poate conta pe o apropiere rapidă a punctelor de vedere. „În ce privește agricultura — scria ziarul *New York Times* — S.U.A. și Piața comună se află la un punct mort. De o parte și de alta nu se prevăd concesii înainte de fixarea unui preț unic la cereale în Europa".

Cea de-a treia parte a declarației este dedicată obstacolelor netarifare. Dacă, inițial, problema fusese ridicată numai de reprezentanții Pieței comune, acum ea a căpătat amploare din cauza alăturării Japoniei. Experții vest-europeni și japonezi au arătat că la intrarea în unele state mărfurile se loveso nu numai de obstacolele vamale (taxe ridicate), ci și de alte frîne puternice: practicile de supraestimare a valorii mărfurilor respective (pentru ca vama percepută să fie mai mare), reguli sanitare, interdicția de a transporta cu alte mijloace decît ale țării respective etc.

Textul adoptat nu prevede decît că este necesară adoptarea într-un interval cît mai scurt posibil a unei proceduri privind negocierile în chestiune, fără să precizeze în ce constă soluția propriu-zisă.

Făcîndu-se ecoul nemulțumirii exprimate de către țările în curs de dezvoltare participante la tratative, *partea a patra* prevede o serie de probleme legate de economia acestora. În declarație se scrie: „Nici un efort nu trebuie pre-

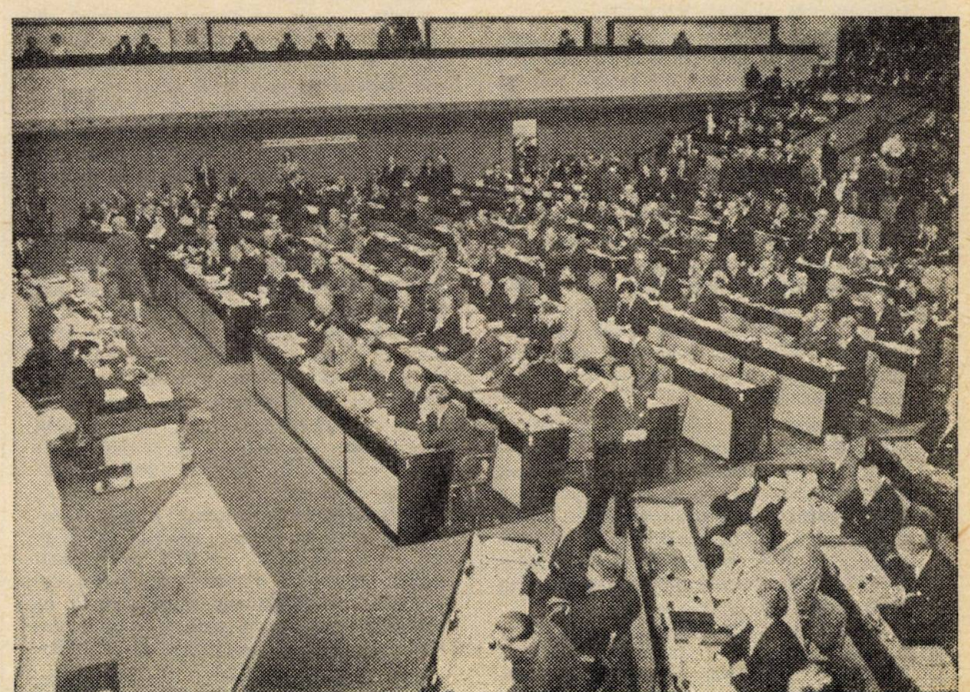

Sala de ședințe a conferinței G.A.T.T.

cupeţit în vederea reducerii obstacolelor care frînează exporturile ţărilor mai puţin dezvoltate. Toţi participanţii sînt gata să ia în consideraţie posibilitatea adoptării măsurilor posibile pentru a reduce cu mai mult de jumătate sau a suprima taxele asupra produselor ce prezintă un interes special pentru ţările mai puţin dezvoltate... S-a convenit că aportul ţărilor mai puţin dezvoltate la obiectivul general de liberalizare a comerţului ar trebui să fie examinat în funcţie de nevoile acestor ţări în materie de dezvoltare şi comerţ". Declaraţia precizează că trebuie avute în vedere şi problemele situaţiei financiare — balanţele de plăţi, rezervele de aur şi devize etc. — ale acestor ţări.

După cum se vede, declaraţia, în loc să fie punctul final al dezbaterilor, deschide abia un nou capitol al negocierilor. După cum apreciază specialiştii angajaţi în rezolvarea diferendelor, cele mai optimiste variante prevăd ca tratativele să se încheie în vara anului 1965. Acest lucru l-a făcut pe comentatorul ziarului elveţian *Neue Zürcher Zeitung* să scrie: „Viziunea unei comunităţi atlantice între S.U.A. şi o Europă (occidentală — n.n.) «vorbind la unison», — care trebuie să se exprime în runda Kennedy — s-a estompat la orizontul politic. Problema se găseşte în mîinile tehnicienilor. Pragmatismul domină la ora actuală". Rămîne de văzut însă cum vor rezolva aceştia probleme care nu se reduc la simple divergenţe tehnice şi detalii de taxare vamală, ci au rădăcini adînci în politica economică generală a statelor occidentale.

N. S. STĂNESCU

Runda Kennedy şi Conferinţa pentru comerţ

Cui trebuie să i se atribuie o greutate mai mare — rundei Kennedy sau Conferinţei mondiale pentru comerţ şi dezvoltare? Cine va determina mai puternic viitoarea înfăţişare a comerţului internaţional şi prin aceasta şi a economiei mondiale? Cum se influenţează reciproc aceste două mari reuniuni? Iată întrebări de importanţă mondială, cu care lumea se va mai ocupa încă multă vreme. Cu o deosebită intensitate s-au pus însă aceste întrebări în ultimele zile, cînd la Geneva s-a deschis runda Kennedy — s-ar putea spune — în prezenţa Conferinţei mondiale pentru comerţ. Cu acest prilej s-a putut constata că între cele două conferinţe există unele lucruri comune, dar şi mari deosebiri.

Este cazul să presupunem că membrii rundei Kennedy nu s-ar fi decis atît de rapid asupra unei formulări noi şi mai pregnante a scopurilor şi principiilor de lucru, hotărîte în urmă cu un an, dacă nu ar fi existat Conferinţa mondială pentru comerţ.

Tot atît de sigur este că nici cele 56 de ţări în curs de dezvoltare, participante la conferinţă, nu şi-ar fi exprimat dorinţa presantă să discute cu miniştrii celor mai importante ţări industriale prezenţi la deschiderea rundei Kennedy, dacă nu s-ar fi temut că runda, datorită scopurilor sale mai concrete, ar putea pune — eventual — în umbră Conferinţa pentru comerţ.

Este drept că participanţii la runda Kennedy nu s-au remarcat pînă în prezent printr-o muncă susţinută. Progresele ar putea fi, aşa cum se prevăzuse iniţial, mult mai mari. Principalii parteneri, adică S.U.A., membrii Pieţei comune şi Anglia, au lăsat în rîndul ţărilor în curs de dezvoltare impresia unei mari dezbinări.

Faţă de G.A.T.T., care are un cadru instituţional, conferinţa convocată de O.N.U. nu reprezintă un organism internaţional, iar hotărîrile ei nu au un caracter obligatoriu pentru participanţi. Cu toate acestea, este aproape sigură viitoarea instituţionalizare a Conferinţei mondiale pentru comerţ şi dezvoltare. După cum au arătat dezbaterile desfăşurate pînă în prezent în comisia nr. 4, se intenţionează convocarea regulată, la interval de cîţiva ani, a acestei conferinţe, în care scop se va crea pe lîngă O.N.U. un „comitet permanent" şi un secretariat special. Prin transformarea Conferinţei mondiale într-un organ permanent, ţările în curs de dezvoltare vor avea la dispoziţie un instrument prin intermediul căruia îşi vor putea exprima mai pregnant revendicările şi năzuinţele lor.

În schimb, se pare că deocamdată nu are şanse de realizare cererea ca în locul G.A.T.T. să ia fiinţă o organizaţie comercială mondială nouă care să includă toate ţările. Deşi numeroşi participanţi la Conferinţa de la Geneva ar dori crearea unei asemenea organizaţii, realizarea rapidă a acestui proiect se loveşte în primul rînd de problema finanţării sale. Ţările industriale, cărora le-ar reveni partea principală, nu sînt dispuse să-şi aducă contribuţia.

Ţările în curs de dezvoltare afirmă că G.A.T.T.-ul le-a adus unele avantaje, dar subliniază că avantajele obţinute de ţările industriale sînt mult mai mari, ceea ce nu se poate tăgădui, căci rezultatele pozitive ale unei reduceri vamale sînt cu atît mai mari cu cît este mai mare şi volumul comerţului exterior. Dar tocmai de aceasta se lovesc ţările în curs de dezvoltare, care cer măsuri suplimentare pentru ca şi ele să-şi poată spori exporturile în ţările dezvoltate. Ţările în curs de dezvoltare sînt de părere că mai trebuie făcute multe lucruri, mai ales în domeniul finanţării şi stabilizării preţurilor materiilor prime, de care G.A.T.T. nu se ocupă. În plus, G.A.T.T.-ului i se reproşează că lucrează prea încet şi că ţările industriale se arată prea puţin dispuse să transpună şi în practică măsurile ce ar fi favorabile ţărilor mai puţin dezvoltate.

De comportarea viitoare a ţărilor industriale şi de reuşita rundei Kennedy va depinde dacă G.A.T.T. se va mai putea afirma ca o mare organizaţie comercială mondială sau dacă centrul de greutate va trece asupra Conferinţei mondiale pentru comerţ instituţionalizate.

(Din FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG)

CAIRO

Vizita lui N. S. Hruşciov

La 9 mai a sosit într-o vizită oficială în Republica Arabă Unită, la invitaţia preşedintelui R.A.U., Gamal Abdel Nasser, N. S. Hruşciov, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. Vizita sa va dura pînă la 24 mai. În prima parte a călătoriei (9—12 mai) N. S. Hruşciov s-a aflat la Cairo. Între 13 şi 17 mai, N. S. Hruşciov, împreună cu preşedintele Nasser, participă la festivităţile prilejuite de inaugurarea primei etape a barajului de la Assuan, efectuează o călătorie scurtă pe Marea Roşie şi vizitează Luxorul, reşedinţa vechilor faraoni. Între 18 şi 24 mai, oaspeţele sovietic se va afla din nou la Cairo şi va vizita de asemenea Port Said şi Alexandria.

La 10 mai au început tratative între N. S. Hruşciov şi Gamal Abdel Nasser. Din partea sovietică au participat de asemenea Andrei Gromiko, mareşalul Greciko, Vasili Stacikov şi P. Naporojnîi, membri ai delegaţiei sovietice. Din delegaţia R.A.U. au făcut parte mareşalul Amer, Ali Sabri, Mahmud Fawzi. În cursul convorbirilor a avut loc un schimb sincer de păreri asupra problemelor privind continua dezvoltare şi întărire a relaţiilor dintre U.R.S.S. şi R.A.U., precum şi asupra problemelor internaţionale de actualitate care prezintă interes comun, inclusiv asupra problemelor situaţiei actuale din Orientul Apropiat.

Primele zile ale vizitei oaspeţilor sovietici în Republica Arabă Unită au prilejuit o serie de manifestări ale prieteniei dintre cele două popoare. Poate fi citat astfel Festivalul tineretului, care s-a desfăşurat pe stadionul din Cairo şi în cadrul căruia N. S. Hruşciov şi Gamal Abdel Nasser au rostit cuvîntări.

Înainte de a părăsi Cairo, pentru a se îndrepta spre Assuan, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. a luat cuvîntul în Adunarea Naţională a R.A.U. În discursul său, N. S. Hruşciov a relevat succesele obţinute de R.A.U. după revoluţia din iulie 1952 şi a subliniat că oamenii sovietici sînt bucuroşi că R.A.U. va păşi pe calea construcţiei socialismului.

Subliniind importanţa hotărîtoare a dezvoltării economiei pentru consolidarea independenţei naţionale şi suveranităţii ţării, vorbitorul a declarat că programul şi ţelurile Uniunii Socialiste Arabe deschid Republicii Arabe Unite perspectivele unui progres continuu plin de succese.

„Cucerind libertatea politică, a spus în continuare vorbitorul, tinerele ţări independente caută să pună capăt cît se poate de rapid trecutului, să-şi dezvolte industria, agricultura, comerţul. La rîndul lor, Uniunea Sovietică şi celelalte ţări ale comunităţii socialiste sînt interesate în mod direct în întărirea forţelor antiimperialiste şi în slăbirea poziţiilor imperialismului. Ele consideră ca o datorie internaţionalistă să acorde aju-

Cairo. — Piața libertății.

tor multilateral țărilor ce s-au eliberat de sub robia colonială".

Referindu-se la lupta împotriva colonialismului, N. S. Hrușciov a spus că nu este departe ziua cînd în Africa, Asia și America Latină nu va rămîne nici o colonie.

Guvernul sovietic, a spus vorbitorul, consideră lupta pentru pace, pentru coexistență pașnică drept sarcina centrală a activității sale pe planul politicii externe. Arătînd că personalități și organe ale presei din Occident critică faptul că Uniunea Sovietică pe de o parte se pronunță pentru reglementarea problemelor internaționale pe calea tratativelor, iar pe de altă parte nu refuză arme unor țări din Asia, Africa și America Latină, șeful guvernului sovietic a declarat: „Noi dăm arme pentru cauza sfîntă a eliberării popoarelor, și nu pentru înrobirea lor. Dăm arme pentru apărarea libertății cucerite și nu pentru agresiune împotriva altor țări".

Uniunea Sovietică a simpatizat întotdeauna profund și simpatizează ideea unității arabe, a spus N. S. Hrușciov. Sprijinim ideea unității popoarelor Africii în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru libertate și pentru consolidarea independenței naționale, pentru pace.

Totodată trebuie avut în vedere că consfințirea cu succes a cuceririlor popoarelor, care au obținut eliberarea și victoria celor care continuă lupta pentru libertate, rezidă în unirea tuturor forțelor revoluționare, progresiste ale globului pămîntesc.

În încheierea cuvîntării sale, șeful guvernului sovietic a subliniat că marea construcție de la Assuan va rămîne „un simbol al eforturilor eroice în muncă ale poporului arab și al prieteniei sovieto-arabe de neclintit".

Luînd cuvîntul la un prînz oferit în cinstea șefului guvernului sovietic, președintele R.A.U. a spus printre altele: „Prietenia noastră crește și se întărește zi de zi. Colaborarea noastră a depășit cadrul relațiilor interstatale înguste. Ea este strîns legată de eforturile întregii omeniri, avînd ca principiu lupta pentru pace și progres. Noi ne-am unit eforturile în lupta împotriva colonialismului sub toate formele și manifestările sale, în sprijinul mișcărilor de eliberare din Asia, Africa și America Latină, în lupta pentru dezarmare, lichidarea bazelor străine, interzicerea armei nucleare, în lupta împotriva discriminării rasiale, pentru coexistență pașnică între popoare".

Pretutindeni oaspeților sovietici li s-a făcut o primire călduroasă, frățească.

N. P.

HAGA

N. A. T. O. — încotro?

„Nu cred că vor fi luate hotăriri importante în cursul conferinței N.A.T.O.". Această declarație a secretarului general al Pactului Atlantic, Dirk Stikker, este aproape singura apreciere în legătură cu actuala sesiune de la Haga asupra căreia toți cei interesați sînt de acord. Practic, nici unul dintre participanți nu dorește să se ajungă în aceste zile la hotăriri de o oarecare amploare întrucît nu este de presupus că s-ar putea realiza un consens unanim asupra vreunei probleme esențiale.

Două sînt problemele centrale care se discută: evoluția relațiilor Est-Vest și structura organizatorică a N.A.T.O. Există o strînsă corelație între aceste două probleme. Prima este implicată în înseși elementele de destindere care au început să se manifeste în climatul politic european. A doua este legată de faptul că în momentul creării N.A.T.O., majoritatea statelor participante au acceptat unele servituți și unele limitări ale drepturilor lor la inițiativă politică și diplomatică pe care astăzi le consideră stînjenitoare. Ele ar dori să modifice situația creată, fără a renunța totuși la N.A.T.O. ca instrument al politicii lor militare. Această dorință este contradictorie în sine. Ținînd seama și de divergențele de interese dintre principalii parteneri, N.A.T.O. se află în prezent, chiar după opinia promotorilor săi, într-o situație critică.

„Nimeni nu crede că sistemul defensiv occidental poate să rămînă organizat așa cum este în prezent", a declarat Maurice Schumann în Adunarea Națională Franceză. În același timp însă, în zilele premergătoare deschiderii sesiunii a reieșit că la Haga se vor înfrunta cel puțin trei puncte de vedere în privința modului în care ar trebui organizat.

Structura Pactului Atlantic este pusă în discuție în modul cel mai insistent de Franța. Oficialitățile franceze au făcut cunoscut că, după părerea lor, sistemul de conducere al Pactului Atlantic este „depășit și ipocrit". În 1958, președintele de Gaulle cerea crearea unui directorat în trei prin intermediul căruia S.U.A., Franța și Anglia să aibă un cuvînt hotărîtor în orientarea alianței atlantice. Pe atunci, guvernul francez afirma că lumea s-a schimbat atît de mult din 1949, cînd a fost creată organizația Pactului Atlantic, încît nici pe plan politic, nici pe plan militar structura lui nu mai este în conformitate cu realitățile. Astăzi, același guvern este de părere că relațiile internaționale au evoluat aproape tot atît de mult și din 1958 încoace, și ca atare nici ideea unui directorat (respinsă atunci de Statele Unite) nu ar mai fi actuală. Pînă în momentul de față, Franța nu a formulat o nouă propunere bine definită de modificare organizatorică. În orice caz, după toate indiciile, guvernul francez înclină în momentul de față spre o atenuare a controlului exercitat de organele conducătoare ale N.A.T.O. asupra politicii militare a țărilor membre. „Mai puțină integrare" — acesta este de fapt sloganul francez în discuțiile organizatorice. Acuzația de „ipocrizie" se referă la faptul că în momentul de față, (după cum au declarat oficialități franceze citate de corespondentul ziarului *New York Times*, Drew Middleton), „comandanții supremi au fost aleși totdeauna nu ținîndu-se seama de abilitatea lor, ci pentru că reprezentau Statele Unite, țara cu cea mai mare contribuție militară din cadrul alianței".

Replica americană a fost promptă. Fără a aștepta deschiderea sesiunii, subsecretarul de stat George Ball a declarat într-o cuvîntare rostită la Washington că „sugestiile potrivit cărora structura N.A.T.O. ar fi proastă au un caracter dăunător". Ball i-a criticat energic pe „acei aliați ai S.U.A. care sînt înclinați să considere N.A.T.O. ca fiind în prea mare măsură un apanaj al americanilor". El a contestat, de asemenea, valabilitatea cererilor de transformare a Pactului Atlantic într-un sistem de

alianțe libere între țări occidentale, de genul celui pe care-l preconizează în fond Franța. „Dacă Europa occidentală ar fi suficient de avansată pe calea unității politice pentru ca să poată dirija și controla singură un factor de descurajare atomic, a spus Ball, am putea să sperăm pe bună dreptate în realizarea unei forțe defensive atlantice eficiente și integrate, bazată pe o adevărată asociere nucleară. Dar nu așa stau lucrurile astăzi și, după cum se pare, nici nu se poate prevedea altceva pentru cîtva timp de acum încolo". Din nou, Ball a susținut ideea creării forței nucleare multilaterale pe care o preconizează Statele Unite.

O declarație făcută de Dean Rusk, după sosirea sa în Europa, a reprezentat o subliniere a acestui punct de vedere și totodată o dezvoltare a lui. După ce a afirmat că „este posibil ca într-o zi Europa occidentală să realizeze o asemenea unitate încît să poată exista o forță nucleară europeană", secretarul Departamentului de Stat a adăugat că Statele Unite „intenționează să păstreze conducerea suverană a propriei lor forțe nucleare întrucît au, în afara zonei atlantice, răspunderi pe care aliații lor din N.A.T.O. nu le împărtășesc". Această declarație a fost interpretată ca o sugestie în vederea unei eventuale contopiri a pactelor militare din care fac parte Statele Unite. Corespondentul diplomatic al agenției *Associated Press*, Arthur Gavshon, care a urmărit începînd din 1949 toate conferințele N.A.T.O., relatează că la Washington se proiectează reorganizarea N.A.T.O., a S.E.A.T.O. și a celorlalte pacte militare pornind de la concepția că ar fi necesară „o strategie globală" a întregii lumi occidentale. Un asemenea proiect ar urma să se bazeze pe forțe provenite în primul rînd din Statele Unite, Anglia, R.F.G. și evident Franța, dacă președintele de Gaulle ar consimți să participe la el. Planul este considerat însă chiar de autorii lui ca fiind, cel puțin pentru moment, utopic. Dificultatea armonizării intereselor participanților la fiecare dintre aceste pacte nu s-ar remedia, ci, dimpotrivă, s-ar accentua. Gavshon prezintă acest proiect ca o tentativă de a împiedica dezintegrarea N.A.T.O. și S.E.A.T.O., fără a manifesta însă nici un optimism în privința realismului lui.

Deocamdată, mergînd pe această linie, Statele Unite încearcă să cointereseze pe aliații atlantici în cîteva zone exterioare pactului. Este vorba, în primul rînd, despre Vietnamul de sud și, în al doilea rînd, despre politica față de Cuba. Dean Rusk a anunțat în ajunul sesiunii că va cere sprijin — cel puțin financiar — pentru politica americană în Vietnamul de sud. Pînă acum, numai guvernul vest-german s-a arătat favorabil proiectului american. Din partea Franței, care, după cum se știe, se pronunță pentru o soluție politică în Vietnamul de sud, Statele Unite nu se așteptau la nici o colaborare. Dar Rusk a întîmpinat și unele refuzuri neașteptate. „Refuz prompt" — așa a caracterizat *Associated Press* răspunsul ministrului de externe al Olandei, Luns. Și alte țări membre ale N.A.T.O. au lăsat să se înțeleagă, chiar înainte de deschiderea sesiunii, că Vietnamul de sud este mult prea departe de zona N.A.T.O. pentru a fi dispuse să se angajeze în această regiune. În discursul rostit marți, la deschiderea sesiunii, secretarul Departamentului de Stat a ridicat totuși problema în mod oficial. Cealaltă problemă discutată în aceste zile la Haga — comerțul cu Cuba — se înscrie pe aceeași linie: dorința Statelor Unite de a obține colaborarea aliaților din N.A.T.O. la aplicarea politicii lor față de o țară din altă regiune a lumii. Nici în această privință, însă, nu se consideră că se va putea ajunge la rezultate concrete, fiind cunoscută atitudinea diferită a Franței și a Angliei față de această chestiune.

Există și un alt punct de vedere în privința adaptării structurii Pactului Atlantic la noile realități. El a fost expus de Dirk Stikker. Acest punct de vedere este direct opus celui preconizat de Franța. În timp ce guvernul francez dorește un mai slab grad de integrare, Stikker este în favoarea unei integrări mai complete, avînd convingerea că numai în felul acesta Pactul Atlantic și-ar putea spori eficiența.

Vizitele făcute de Dean Rusk înainte de începerea sesiunii, prezența lui MacNamara în R.F.G., au constituit elemente de pregătire psihologică și totodată prilejuri de sondaj. Singurul lucru care a reieșit limpede după aceste tatonări a fost că nici unul dintre membrii Pactului Atlantic nu dorește în prezent desființarea organizației, dar că în același timp nici unul nu este mulțumit cu actuala sa structură, fără să se întrevadă, totuși, posibilitatea unui acord asupra modificării ei. Foarte sugestivă a fost, din acest punct de vedere, dezbaterea preliminară în cursul căreia un grup de specialiști în probleme politice și experți militari din șase țări ale N.A.T.O. au discutat problema creării forței nucleare multilaterale. Unii au scos în evidență contradicția dintre proiectul de creare a acestei forțe și tendințele de destindere. „Nu înțeleg cum putem cere vest-germanilor să se alăture forței multilaterale și în același timp să le cerem să adopte o atitudine mai flexibilă față de sovietici" — a spus prof. Henry Kissinger, de la Universitatea Harvard, referindu-se la recenta inițiativă a președintelui Johnson, care a cerut guvernului Erhard să-și îmbunătățească relațiile cu Uniunea Sovietică. Un alt specialist american, Robert Strausz-Hupe, de la Universitatea din Pennsylvania, contrazicîndu-l direct pe George Ball, s-a pronunțat împotriva creării forței multilaterale. Amiralul Arthur Radford, fost președinte al Comitetului mixt al șefilor de stat major al S.U.A., a declarat că forța multilaterală „înseamnă bani risipiți". Și experții din celelalte țări au exprimat cu acest prilej păreri deosebite de cele ale propriilor lor guverne. Ziariștii americani remarcă din nou dificultățile întîmpinate de proiectul de creare a forței multilaterale. Or, el este singurul proiect concret aflat în prezent în studiu în cadrul N.A.T.O.

Există un singur punct asupra căruia toți partenerii par a fi de acord: numele celui care îl va înlocui pe Dirk Stikker în funcția de secretar general al N.A.T.O. cu începere de la 1 august. Este vorba de italianul Manlio Brosio. Dar nu acesta era obiectivul principal al sesiunii Consiliului N.A.T.O.

Felicia ANTIP

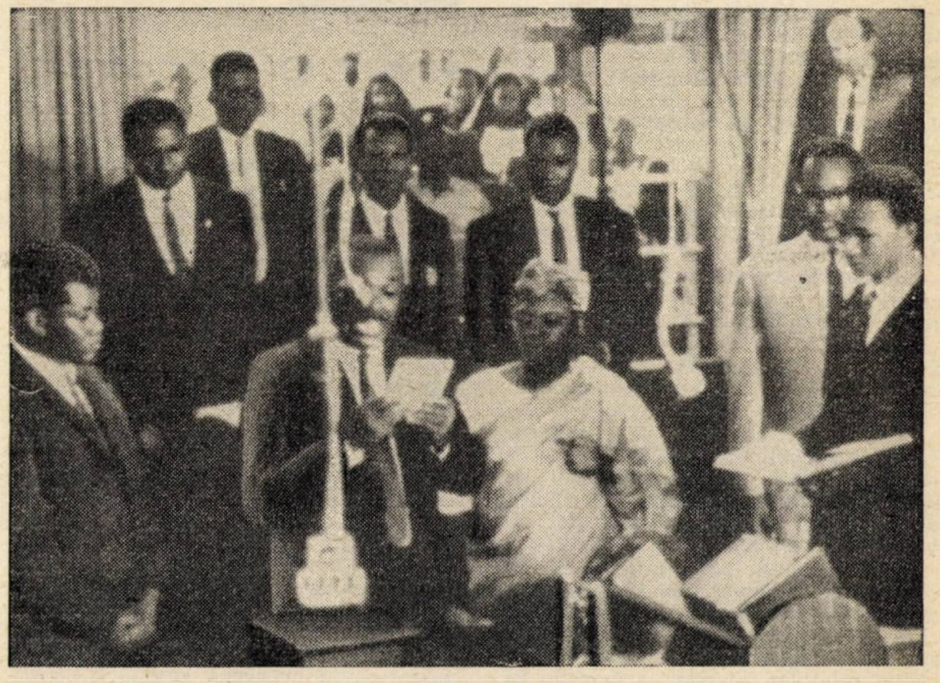

Ceremonia unirii dintre Tanganica și Zanzibar

NICOSIA

Evoluția evenimentelor

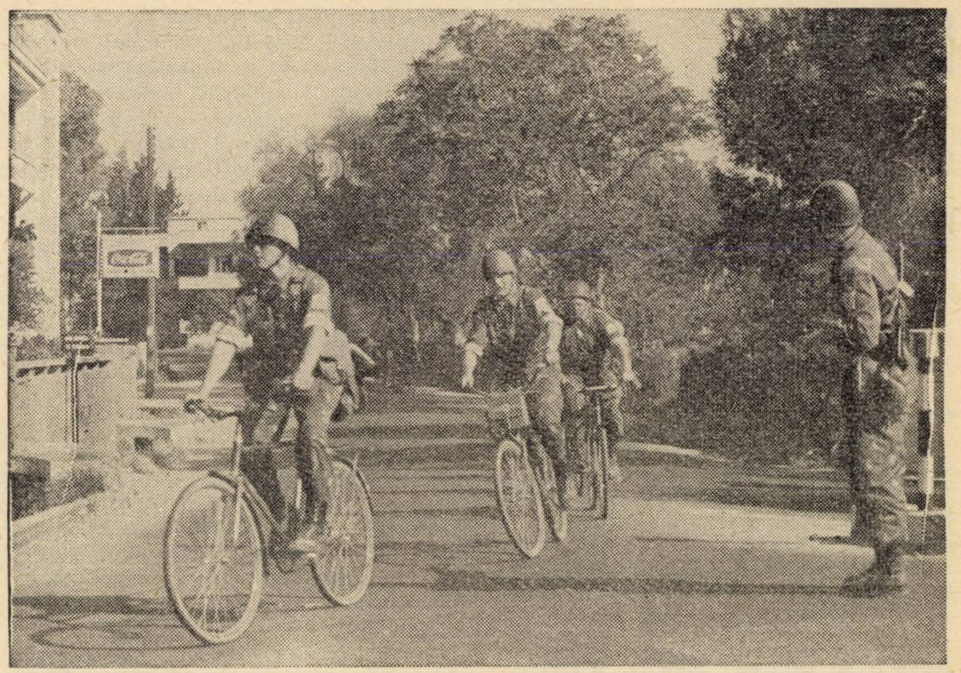

În Cipru, unitățile finlandeze din cadrul trupelor O.N.U. formează patrule pe biciclete, care se deplasează rapid, în etape de 50—60 kilometri.

De patru luni, Nicosia este tăiată în două. De o parte și de alta a „liniei verzi" se află baricade. „Linia verde" trasată pe o hartă de stat major de un general englez pentru a delimita teritoriile dominate de cele două comunități în scopul împiedicării contactelor violente dintre ele trece astăzi, practic, de-a lungul întregii insule. Din cînd în cînd, dinspre tranșeele părților aflate față în față, incitate la acte de violență de către cercurile extremiste, se trage.

Caracteristica actualei perioade nu o constituie însă incidentele sporadice și locale care mai au loc ci, în special, intensificarea activității diplomatice desfășurate pe diferite planuri în vederea găsirii unor soluții. Atmosfera, ce e drept, mai continuă să fie încărcată prin declarații care nu sînt de natură să favorizeze restabilirea calmului.

Informațiile unor ziare grecești privind o intervenție militară turcă în primele zile ale acestei luni nu au fost confirmate de fapte. Zvonurile despre o asemenea eventualitate continuă să circule însă în Grecia, fiind alimentate de diferite declarații ale unor personalități turcești. În cadrul ultimelor dezbateri de politică externă din parlamentul turc, premierul Inönü a declarat: „Pentru noi este o datorie să trecem la acțiune dacă comunitatea turcă se găsește în primejdie sau este privată de orice ajutor. Sîntem hotărîți să ne folosim de acest drept și vom alege momentul și forma acțiunii conformîndu-ne necesităților politice". Iar Kemal Satir, vicepreședinte al guvernului și ministru ad-interim al afacerilor externe, a precizat: „Astăzi totul este gata pentru a interveni în Cipru. Sîntem în măsură să o facem într-un interval de șase ore".

În realitate, însă, situația nu s-a înrăutățit în asemenea măsură încît să se poată prevedea iminența unei intervenții. Dimpotrivă, sînt de semnalat chiar unele elemente pozitive, privind adoptarea unor poziții mai raționale. Ziarul grec *Elephteria*, afirmînd că ultimele directive ale secretarului general al O.N.U. referitoare la activitatea forței internaționale constituie un pas important spre pacificare, face apel la cipriotii greci să respecte cererile lui U Thant. Liderul cipriotilor turci, Kuciuk, apreciază că raportul înaintat Consiliului de Securitate de către U Thant confirmă faptul că divergențele politice nu pot fi rezolvate decît prin negocieri. Așadar, pentru prima oară de la izbucnirea violentă a crizei, de ambele părți se declară aproape simultan că se dorește reluarea dialogului în vederea găsirii unei soluții pentru încetarea incidentelor.

În această perioadă, mai reține atenția opiniei publice și multiplicarea vizitelor unor politicieni occidentali la Atena și Ankara, precum și contactele stabilite de oameni de stat ai celor două țări în diferite capitale apusene. Recentul voiaj întreprins de către secretarul general al N.A.T.O., Dirk Stikker, la Atena și Ankara a continuat să suscite comentarii diverse. Un purtător de cuvînt al guvernului grec afirma că țara sa nu va cere unirea Ciprului cu Grecia ci independența neștirbită a statului cipriot. Prin aceasta se lua atitudine față de zvonurile potrivit cărora Anglia și S.U.A. ar fi favorabile Enosisului cu condiția oferirii unor compensații teritoriale Turciei. Purtătorul de cuvînt a indicat în același timp că Stikker a informat guvernul grec că N.A.T.O. nu va interveni într-un eventual conflict dintre Grecia și Turcia.

Pe planul contactelor inițiate de diplomația occidentală vizita senatorului Fulbright, președintele Comisiei afacerilor externe a Senatului american, la Atena și Ankara constituie evenimentul cel mai semnificativ. Oficialități americane au declarat că vizita influentului senator american are ca obiectiv exclusiv un schimb de vederi cu conducătorii celor două state în vederea informării președintelui Johnson asupra evoluției generale a situației. Sosind la Ankara, senatorul Fulbright preciza: „Nu am nici propuneri și nici soluții în problema cipriotă. Am venit aici pentru a mă informa. Președintele Johnson, care este foarte preocupat de evoluția acestei afaceri, m-a însărcinat cu o simplă misiune de informare. Nu am nici un fel de instrucțiuni. Sîntem preocupați să nu existe nici violențe, nici război". Întrebat cu privire la o eventuală intervenție a Statelor Unite în această afacere, senatorul s-a mărginit să declare: „Afacerea cipriotă este în prezent în mîinile O.N.U.; un mediator a fost numit și o forță de poliție este însărcinată cu asigurarea păcii. Noi credem cu toții în O.N.U. și sperăm că mediatorul va găsi o soluție. Preocuparea noastră este să nu se ajungă la un război. În epoca armelor nucleare nu este indicat să se riște transformarea unui conflict în război internațional". Răspunzînd unei întrebări a ziariștilor care doreau să știe dacă N.A.T.O. se va ocupa de problema cipriotă, Fulbright a răspuns: „Nu știu. Tot ceea ce știu este că O.N.U. a preluat această chestiune în mîinile sale".

În ciuda acestor declarații categorice, repetate în același spirit și cu prilejul vizitei la Atena, agențiile de presă au semnalat — referindu-se la unele surse grecești — că voiajul lui Fulbright nu ar fi avut numai un caracter informativ; se afirmă că ar fi fost avansate unele propuneri privind rezolvarea problemei cipriote pe calea transferării cipriotilor turci într-o insulă pe care Grecia ar fi eventual dispusă s-o cedeze în acest scop Turciei. Atît senatorul american cît și oficialități turcești au dezmințit însă știrea diferitelor agenții occidentale despre formularea unei asemenea propuneri.

În zilele sau săptămînile următoare se va putea vedea dacă actualele contacte inițiate de diplomația occidentală vor permite o relaxare a încordării în relațiile dintre Grecia și Turcia, fenomen care ar contribui într-o bună măsură la încetarea violențelor pe insulă și la crearea unor condiții pentru discutarea calmă, la masa tratativelor, a soluțiilor pentru rezolvarea problemei cipriote. Poate că intensificarea actuală a activității diplomatice va marca trecerea de la faza declarațiilor și a răspunsurilor violente la un dialog în care părțile interesate să abordeze constructiv aspectele reale ale crizei și modalitățile rezolvării ei radicale, prin luarea în considerare a intereselor vitale ale populației cipriote.

E. CEDRU

ADEN

Situație încordată

În legătură cu evoluția evenimentelor din sudul Peninsulei Arabice, Anglia trece în prezent printr-o serioasă criză, întrucît pozițiile sale strategice din Orientul Mijlociu par a fi puternic amenințate. În orice caz, la Londra această situație a fost considerată suficient de serioasă pentru ca, săptămîna trecută, să se hotărască trimiterea de întăriri trupelor aflate în Federația Arabiei de sud și la importanta bază militară din Aden. 700 de militari englezi au sosit pe calea aerului din Irlanda de nord în Aden. În același timp, vizita în Aden a lui Duncan Sandys, ministrul pentru problemele Commonwealthului, în vederea unor convorbiri cu înaltul comisar englez din colonie, cu comandantul șef al forțelor locale și cu mai mulți miniștri din guvernul Federației, este apreciată în capitala Angliei ca fiind determinată de amploarea și gravitatea tulburărilor care s-au produs în ultimele săptămîni în această regiune. Știrile transmise de agențiile de presă occidentale vorbesc despre intensificarea luptelor pe teritoriul Adenului, îndeosebi în regiunea munților Radfan, între unitățile engleze și unele triburi răsculate.

Trupele engleze, care erau angajate în acțiuni pentru degajarea drumului strategic dintre Aden și Dhala, lîngă frontiera cu Yemenul, au fost încercuite de beduini în regiunea Thumair. Împotriva acestora au fost concentrate puternice forțe militare. Luptele au fost deosebit de violente, a declarat purtătorul de cuvînt al comandamentului trupelor britanice din Golful Persic.

Ultimele evenimente pun sub semnul întrebării existența unei verigi din lanțul căilor de comunicații care leagă Marea Britanie de Extremul Orient, precum și interesele petroliere din regiunea Golfului Persic. După ce Anglia a fost pusă în situația de a accepta revendicarea lui Jomo Kenyatta privind evacuarea pînă la sfîrșitul acestui an a bazelor militare de pe teritoriul Kenyei, în fața Londrei a apărut perspectiva unei considerabile slăbiri a pozițiilor și a căilor de acces spre Orientul Mijlociu, situație care a devenit și mai delicată în urma agravării tulburărilor de pe teritoriul Adenului.

Încă din toamna anului 1962, criza era previzibilă. După victoria revoluției antifeudale din Yemen, populația Adenului și-a manifestat evident simpatia față de regimul de la Sanaa, exprimîndu-și dorința ca Londra să recunoască noua republică. Ministerul pentru problemele Commonwealthului a hotărît însă să acorde sprijin monarhiștilor. La Colonial Office se pornea de la ideea că Yemenul, fiind un stat tribal, nu va fi practic greu să se organizeze o rezistență serioasă împotriva puterii centrale. Evoluția evenimentelor nu a îndreptățit aceste speranțe. Guvernul englez a fost pus în fața necesității de a „alege între o politică de extremă fermitate bazată pe trimiterea de întăriri militare importante sau o retragere diplomatică destinată să ducă, în cele din urmă, la evacuarea bazei din Aden" *(Le Monde)*.

După cum apreciază unele ziare din Occident, în cercurile conducătoare engleze au apărut divergențe în legătură cu poziția pe care ar trebui s-o adopte Anglia. Autoritățile militare și civile engleze din Aden, ca și unii membri ai guvernului și o fracțiune a partidului conservator, ar dori o acțiune militară și diplomatică directă. Adepții unei atitudini mai moderate cer revizuirea politicii în această regiune și evitarea unei acțiuni militare de mare anvergură.

Humphrey Berkeley, specialist în problemele Commonwealthului, a declarat în acest sens ziarului *Daily Mail* : „Menținerea forțelor britanice în Aden nu va putea opri statele arabe dacă acestea vor hotărî să interzică Marii Britanii accesul la petrol". Singurul mijloc, afirma el în esență, este să se ajungă la relații cît mai bune cu guvernele arabe cu adevărat reprezentative și nu să se sprijine regimuri artificiale, respinse de majoritatea populației, ca cel din Federația Arabiei de sud.

Ziare ca *Times* și *Financial Times*, asociindu-se unui asemenea punct de vedere, subliniază necesitatea unei soluții politice în Aden. *Times* sugerează ideea stabilirii unei date pentru acordarea independenței Federației. Iar *Financial Times* își manifestă regretul în legătură cu faptul că yemeniții din Aden, care reprezintă un sfert din populația coloniei, sînt privați de dreptul de vot. „Anglia ar trebui să-i împingă pe șeicii Federației spre mai multă democrație și să nu împiedice progresul în Aden".

În cadrul dezbaterilor din Camera Comunelor pe marginea evenimentelor din Aden, primul ministru Douglas-Home a făcut o serie de declarații din care reiese că nu intenționează să cedeze presiunii „durilor". În privința operațiunilor militare din regiunea Radfan, el a încercat totuși să le justifice ca fiind măsuri de securitate internă luate în limitele Federației. Principalul obiectiv al Angliei, a spus el, este să obțină din partea Națiunilor Unite o delimitare precisă a frontierei dintre Yemen și teritoriul Federației Arabiei de sud. Primul ministru a mai subliniat că „dacă va fi nevoie vor fi trimise trupe britanice din Germania (occidentală) pentru a întări securitatea Federației". După cum aprecia *Le Monde*, „cuvintele primului ministru au fost destul de bine dozate pentru a satisface parțial elementele de dreapta, dar fără a angaja guvernul într-o acțiune nechibzuită". Pe de altă parte, același ziar scria că politica pe care o va adopta Anglia va depinde într-o mare măsură de atitudinea Statelor Unite. „Guvernul britanic, scrie ziarul, consideră, după experiența Suezului, că numai o politică avînd sprijinul Washingtonului are oarecare șanse de succes în Orientul Mijlociu". Se pare că unul dintre subiectele discuțiilor pe care le-a avut Butler în cursul șederii sale în capitala S.U.A., ca și ale celor pe care le-a

În Aden — trupe engleze aeropurtate în regiunile unde se desfășoară operațiuni militare.

purtat Douglas-Home cu senatorul Fulbright, a fost situația creată în această regiune a lumii.

Incidentele din Aden și conflictul dintre Yemen și Federația Arabiei de sud provoacă vii reacții și demersuri pe plan internațional. Potrivit unei știri provenite din Bagdad, întîlnirea celor patru președinți arabi — Nasser, Aref, Ben Bella și Sallal — prevăzută pentru 18 mai, va avea drept principal obiectiv de discuții „stabilirea unei politici comune față de Anglia în legătură cu acțiunile sale militare din sudul Arabiei".

La Organizația Națiunilor Unite, Comitetul special pentru examinarea aplicării Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale a hotărît să reia examinarea „problemei Adenului", după ce grupul de la O.N.U. al țărilor afro-asiatice a aprobat ideea prezentării unui proiect de rezoluție comun prin care se cere încetarea imediată a acțiunilor militare în Aden.

R. GEORGESCU

Premiile Pulitzer

Recent, juriul patronat de Universitatea Columbia a anunțat numele persoanelor cărora le-au fost decernate premiile Pulitzer pentru anul acesta.

Ziaristul Merriman Smith (de la United Press) a primit premiul de reportaj intern pentru reportajul despre asasinarea lui J. F. Kennedy. Volumul lui Louis Simpson, „La capătul drumului deschis", a primit premiul pentru poezie ; Walter Jackson Bate, șeful secției de engleză de la Universitatea Harvard, a fost premiat pentru biografia lui John Keats. Lucrarea istoricului Sumner Chilton Powell, „Vila puritană : alcătuirea unui oraș din Noua Anglie", a fost de asemenea premiată, iar prof. Richard Hofstödter i s-a decernat pentru a doua oară un premiu Pulitzer, de data aceasta pentru studiul său „Anti-intelectualismul în viața americană" (prima oară în 1956).

Diverse premii ziaristice au mai primit ziarul St. Peterburg Times (Florida), D. Halberstamm (de la New York Times, pentru reportaje despre Vietnam), Robert Jackson (de la Dallas Times Herald, pentru reportajul despre asasinarea lui Lee Oswald), grupul de ziare „Gannett" (pentru seria de reportaje „Calea spre integrare"), Norman Miller (de la Wall Street Journal), ziarul Philadelphia Bulletin, Hazel Brunton Smith (de la Lexington Advertiser) și caricaturistul Paul Conrad.

Juriul a apreciat că anul acesta nu poate acorda nici un premiu la 3 categorii importante : muzică, teatru, proză literară, hotărîre pe care presa a considerat-o în genere justificată. De altfel, s-a întîmplat adesea în decursul timpului ca premiul să nu fie decernat la o categorie sau alta. Anul trecut, de pildă, nu a fost decernat premiul pentru teatru din cauza unei dispute între administratorii fondului de premii și comitetul consultativ cu privire la piesa lui Edw. Albee „Cui i-e frică de Virginia Woolf ?".

Premiile Pulitzer, cel mai important grup de premii decernate în S.U.A., își au sursa în testamentul ziaristului și omului de litere Joseph Pulitzer (1847—1911), care și-a donat averea în scopul stimulării ridicării nivelului de cultură și realizare jurnalistică. Principalele premii au început să fie acordate începînd din 1917—1918. În decursul anilor, categoriile s-au înmulțit, în pas cu complexitatea crescîndă a meșteșugului ziaristic.

V. N.

CONSFĂTUIREA COMISIILOR NAȚIONALE U.N.E.S.C.O. DIN ȚĂRILE BALCANICE

Timp de aproape o săptămînă s-a ținut la București prima consfătuire a Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice.

Inițiată și organizată de Comisia națională română pentru U.N.E.S.C.O., consfătuirea a reunit pe reprezentanții Comisiilor naționale din Albania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, Romînia, Turcia.

Comisia națională albaneză a fost reprezentată de Misto Treska, președinte, și Hamid Beqja, membru al comisiei ; Comisia națională bulgară, prin dr. Petar Vutov, președinte, și Boris Milev, secretar general al comisiei ; din partea Comisiei naționale elene au participat d-na Lina Tsaldaris, vicepreședinte, și G. Kournoutos, secretar general ; din partea Comisiei naționale iugoslave au participat dr. Milos Zanko, președintele Comisiei naționale, și Drago Govorusic, secretar general ; din partea Comisiei naționale turce, prof. Bahri Savci, vicepreședinte al Comisiei naționale, și Zeki Karabuda, secretar general. Delegația Comisiei naționale U.N.E.S.C.O. din țara noastră a fost alcătuită din acad. Mihail Ralea, președinte, acad. Ștefan Milcu, vicepreședintele comisiei, și semnatarul acestor rînduri.

Ordinea de zi a lucrărilor consfătuirii a cuprins două puncte : a) Rapoarte asupra structurii, metodelor și activităților Comisiilor naționale U.N.E.S.C.O. din țările balcanice ; b) Proiecte de acțiuni comune pentru 1965—1966.

În urma propunerilor delegaților, consfătuirea a adoptat o serie de recomandări în ce privește relațiile de lucru ale Comisiilor naționale din țările balcanice cu Secretariatul U.N.E.S.C.O. precum și o serie de hotărîri privind colaborarea dintre comisiile naționale balcanice pentru anii următori.

În domeniul *educației*, s-au preconizat mai multe inițiative între care amintim : crearea unei rețele de școli medii înfrățite, datorită căreia va fi posibilă o mai bună cunoaștere reciprocă între tineretul școlar din țările balcanice ; ameliorarea documentării reciproce a Comisiilor naționale în problemele de învățămînt.

În domeniul *activității culturale* și al *informațiilor* s-au inițiat editarea de antologii de literatură, muzică și folclor ; reuniuni de specialiști în domeniul urbanismului ; festivaluri cinematografice, expoziții itinerante, schimburi de publicații etc.

În domeniul *științelor exacte și naturale*, o serie de inițiative au fost prevăzute în ce privește colaborarea specialiștilor din seismologie, hidrologie, matematică.

Participanții la consfătuire au hotărît ca atare consultări colective cum a fost cea de la București să aibă loc pe viitor, din doi în doi ani, prin rotație, într-una din țările balcanice.

Semnificația de bun augur a acestei prime consfătuiri a Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice în vederea stimulării operei de colaborare științifică-culturală a popoarelor din zona Balcanilor, a fost remarcată în intervențiile lor de către participanții la lucrările de la București. Subliniind însemnătatea consfătuirii, dl Jean Chevalier, reprezentantul Directorului General U.N.E.S.C.O., a insistat asupra aportului țărilor balcanice la înfăptuirea programului Organizației Națiunilor Unite pentru educație, știință și cultură.

Inițiativa Comisiei naționale române pentru U.N.E.S.C.O., care se încadrează între acțiunile de politică externă ale Republicii Populare Romîne, acțiuni menite să dezvolte relațiile de conviețuire pașnică și prietenie cu toate popoarele lumii, a contribuit la sporirea posibilităților de colaborare cultural-științifică în regiunea balcanică, la promovarea principiilor coexistenței pașnice și a înțelegerii internaționale în cadrul U.N.E.S.C.O.

Conf. univ. Valentin LIPATTI
directorul Secretariatului Comisiei naționale a R. P. Romîne pentru U.N.E.S.C.O.

SCRISOARE DIN LONDRA

conjunctură preelectorală

Cursa pentru putere a partidelor a intrat în ultima sa etapă de îndată ce primul ministru a anunțat că alegerile generale vor avea loc în octombrie, și bugetul a fost votat. Alegerile municipale parțiale și sondajele de opinie publică au arătat destul de clar care dintre concurenți va trece primul linia de sosire : rezultatele lor au fost în genere remarcabil de uniforme, indicînd o deplasare de 8 la sută în favoarea laburiștilor.

S-a argumentat că alegerile pentru organele locale nu constituie un indiciu valabil pentru rezultatul alegerilor parlamentare dat fiind că de obicei nu se prezintă la urne decît 33-50 la sută din alegători, față de 80 la sută în alegerile generale. În fapt însă experiența electorală din ultimii 15 ani arată că alegerile locale îngăduie previziuni suficient de precise cu privire la rezultatele alegerilor parlamentare din același an.

Alegerile parțiale din șase circumscripții parlamentare, care vor avea loc în mai și iunie, vor reprezenta un nou test. Pînă atunci însă, sondajele de opinie publică continuă să înregistreze creșterea neîntreruptă a avansului laburist. Sondajul ziarului *Daily Mail* a înregistrat între 26 martie și 23 aprilie o creștere de la 7,6 la sută la 13,1 la sută.

Henry Fairlie, corespondentul politic al săptămînalului conservator *Sunday Telegraph*, scria la 19 aprilie: „Nu este de fel vina d-lui Wilson că lumea începe să îl trateze ca și cum ar fi deja prim-ministru... Un lucru interesant și important : industria particulară, guvernele străine, guvernele din statele Commonwealthului tratează încă de pe acum cu el ca și cum ar fi fost ales... Mulți dintre cei aflați la putere, care nu sînt de fel favorabili laburiștilor, consideră alegerile ca și cîștigate de laburiști... În cursul lunii trecute a devenit tot mai clar că problema care se ridică acum nu este dacă partidul laburist va cîștiga alegerile, ci dacă pînă în octombrie poate interveni ceva care să-l împiedice să cîștige".

La 14 februarie *Times* a publicat ultimul articol dintr-o serie de zece în care se aprecia orientarea opiniei publice în diferite părți ale țării în preajma alegerilor generale. Această anchetă ajungea la concluzia că problema internă cea mai importantă este: „Care din părți e capabilă să modernizeze țara în mod eficient ?" „Puțini, continuă articolul, cred într-adevăr în intenția declarată a conservatorilor de a moderniza țara. Multă lume nu are pur și simplu încredere în cuvîntul conservatorilor. Dacă partidul conservator ar veni cu un proiect complet cu privire la o nouă Anglie de mîine, mulți alegători l-ar trata cu o cinică neîncredere. Ei ar socoti că e vorba de acrobație electorală sau că partidul este obligat la aceasta de presiunea opiniei publice".

Nici bugetul nu i-a ajutat pe conservatori. Toată lumea recunoaște că este un produs chibzuit și meșteșugit, dar lipsit de inspirație. Așa cum spunea *Times* la 15 aprilie: „Este greu de închipuit că partidul conservator sau alegătorii vor fi cuprinși de entuziasm la vederea celui de al doilea buget al d-lui Maudling. Cuvintele au fost mai generos distribuite decît faptele. După lungimea discursului la buget aveau de-a face cu un buget în vederea alegerilor din octombrie. Judecînd după sfera sa de acțiune și după absența oricărei încercări de reformă a impozitelor, este foarte posibil să fi fost pregătit pentru alegeri stabilite în iunie. Pe de altă parte s-ar putea ca bugetul să fie prea optimist. Deși ministrul de finanțe a impus o anumită moderație nu ar fi stricat dacă ar fi făcut-o cu mai multă energie".

Times este îngrijorat mai ales pentru că bugetul nu face destul spre a frîna actuala conjunctură înainte ca ea să se transforme în obișnuita criză a balanței de plăți care la rîndul ei face necesare obișnuitele măsuri restrictive care duc la stagnare și șomaj. Aceeași notă de neîncredere se strecoară și în alte comentarii. Harold Wilson a subliniat : „În cuvîntarea ministrului de finanțe a fost multă umplutură, unele părți repetîndu-se și indicînd, din punct de vedere oratoric, o tendință inflaționistă marcată. De fapt este bugetul obosit și invalid al unui guvern obosit și invalid".

Partidul conservator se află într-o stare de dezorientare. Doi din cei mai proeminenți membri ai cabinetului Macmillan — dl Iain McLeod, lider al Camerei Comunelor și președinte al partidului și dl Enoch Powell, ministrul sănătății, au refuzat să mai funcționeze sub conducerea lui sir Alec Douglas-Home. Dl McLeod, care între timp devenise redactor-șef al săptămînalului pro-conservator *The Spectator*, a publicat materiale cu caracter critic privind modul în care Alec Douglas-Home a devenit prim-ministru. Dl Powell a atacat cu energie principiile economice ale guvernului de pe pozițiile unui adept fanatic al liberei întreprinderi al economiei de piață. Apoi Lord Kilmuir, fost ministru de justiție, și-a adus contribuția prin publicarea memoriilor sale care conțin o amplă critică a foștilor săi colegi. *Times* a publicat o serie de trei articole semnate „Un conservator" redactate de una sau mai multe persoane suspuse în ierarhia partidului și dispunînd de încrederea conducătorilor acestuia ; sub titlul general „Partid în căutarea unei structuri" ele atacau energic politica internă, externă și politica în problemele Commonwealthului dusă de conservatori, organizarea și principiile lor. Conținutul ca și tonul erau potrivite mai degrabă cu o analiză făcută după o înfrîngere electorală zdrobitoare a partidului, și de loc menite să ridice moralul conservatorilor sau să consolideze unitatea în această perioadă decisivă înainte de alegeri.

Legea pentru desființarea prețurilor speciale la vînzarea cu de-amănuntul, impusă de dl Edward Heath, fost promotor al Pieței comune, în prezent ministru al comerțului și producției, a dezlănțuit o importantă revoltă în fracțiunea parlamentară conservatoare. La un moment dat majoritatea guvernamentală ajunsese la un singur vot.

Toate acestea sînt simptome ale unei nemulțumiri profunde cauzate în primul

rînd de sentimentul înfrîngerii iminente, care la mulţi conservatori este adesea însoţit de sentimentul că a sosit timpul ca partidul să treacă în opoziţie ca să poată chibzui, să se poată reorganiza şi să elimine din balast.

Contradicţiile în cadrul partidului conservator sînt atît de profunde şi ascuţite, deoarece reprezintă lupta între elementele burgheze şi mic-burgheze care s-au alăturat în perioada postbelică partidului — ca urmare a prestigiului sporit al partidului realizat de dl Butler şi prietenii săi după înfrîngerea zdrobitoare din 1945 — şi între marile familii aristocratice şi cercurile financiare şi industriale înrudite cu nobilimea prin căsătorii, prin includerea lorzilor în consiliile de administraţie etc.

Cu cît va fi mai mare înfrîngerea conservatorilor, cu atît mai mari vor fi forţele revoltei împotriva vechii gărzi, în interiorul partidului — şi cu atît mai puternică va fi totuşi poziţia vechii gărzi în cadrul fracţiunii parlamentare. Căci, cu mici excepţii, circumscripţiile conservatoare sigure se află în mîinile suprastructurii conservatoare, iar conservatorii care nu vor fi reluaţi sînt tocmai elementele mai tinere şi mai progresiste din circumscripţiile industriale în care conservatorii aveau majorităţi foarte mici. În ce priveşte partidul laburist — cu cît vor fi mai numeroşi deputaţii laburişti, cu atît vor fi mai puternice elementele mai tinere şi mai de stînga din circumscripţii pe care de regulă le deţin conservatorii sau în circumscripţii îndoielnice. În aceste circumscripţii laburiştii şi candidaţii lor au în genere o orientare mai radicală de stînga şi mai militantă, în timp ce laburiştii moderaţi deţin circumscripţiile laburiste sigure.

Konni ZILLIACUS
membru al Parlamentului britanic

Londra, 8 mai

barometrul alegerilor locale

Pe calea alegerilor locale, a sondajelor opiniei publice sau a alegerilor parţiale pentru Parlament, temperatura politică a alegătorilor britanici este măsurată frecvent în zilele acestea şi, de fiecare dată, termometrele dau indicaţii că alegătorul are o tendinţă evidentă de a vota în favoarea stîngii. Alegerile locale de săptămîna trecută au confirmat tendinţele manifestate de alegerile pentru consiliile comitatelor care avuseseră loc cu două săptămîni înainte.

Partidul laburist a realizat cîştiguri de voturi impresionante care, dacă vor fi menţinute şi apoi traduse în rezultate ale alegerilor generale, ar putea însemna o majoritate laburistă de peste 100 de locuri la alegerile din octombrie. Totuşi, în momentul acesta un asemenea pronostic implică un anumit hazard şi experţii nu sînt cîtuşi de puţin unanimi.

De pildă, biroul central al partidului conservator a afirmat că laburiştii nu au redobîndit toate locurile pierdute în alegerile locale de acum trei ani şi că este încă departe ziua în care partidul laburist va reuşi să domine consiliile locale din Anglia şi Wales. Totuşi, înregistrînd cîştigul a 308 locuri — şi pierderea a 49 — liderul laburist George Brown era destul de optimist pentru a afirma referindu-se la alegerile generale : „Ne vom prezenta la fel, şi chiar mai bine". În acelaşi timp ziarul conservator *Daily Telegraph* comenta : „Nu este cazul să minimalizăm amploarea succeselor laburiştilor". Doi experţi de pe lîngă Universitatea din Oxford au exprimat opinii mai rezervate în privinţa rezultatelor obţinute de laburişti. Ei au reamintit faptul că şi în 1958 laburiştii obţinuseră cîştiguri însemnate în alegerile locale, pierzînd totuşi alegerile generale din 1959. Şi atunci alegerile pentru consiliile comitatelor avuseseră loc cu puţin înainte de alegerile în districtele urbane, iar acestea din urmă indicau că se producea o revenire a alegătorilor către partidul conservator. Experţii au apreciat că şi săptămîna trecută s-a produs o asemenea revenire, afectînd 1,5 la sută din alegători. Dar, într-un articol apărut în săptămînalul *Observer* ei au ajuns la concluzia că „laburiştii dispun încă de un avantaj substanţial. Dacă tendinţele actuale se menţin, partidul laburist poate aştepta să cîştige încă 6 la sută din voturi în comparaţie cu ultimele alegeri generale, ceea ce ar fi suficient pentru a-i da o majoritate de 90—100 de locuri în Parlament."

Acest pronostic este destul de asemănător cu acela care rezultă din sondajul publicat săptămîna trecută de ziarul *Daily Mail*, ale cărui rezultate au fost în trecut confirmate, şi care indica un cîştig de 8 la sută din voturi în favoarea laburiştilor. În părţile de nord-est ale Angliei şi în Scoţia, unde anul trecut s-a produs o surprinzătoare orientare către conservatori, numărul voturilor obţinute de laburişti a crescut de data aceasta cu 2 la sută. Aceasta nu-i împiedică pe experţi să tragă concluzii contradictorii. De pildă, specialiştii de la Oxford afirmă : „Cele mai semnificative pierderi au fost înregistrate de laburişti în regiunile în care după război s-au efectuat construcţii de locuinţe" ; sînt menţionate apoi cîştiguri de pînă la 9 la sută realizate de conservatori în anumite zone ale marilor oraşe, în care s-au construit locuinţe. Pe de altă parte, *Daily Herald*, favorabil laburiştilor, scrie că „laburiştii au obţinut sprijinul posesorilor de apartamente noi după cum indică majoritatea realizată în..." şi urmează o serie de oraşe de provincie şi părţi din Londra aflate în această situaţie. Mai departe, experţii din Oxford spun : „Oraşele mari au manifestat o orientare spre dreapta, mai evidentă decît oraşele mijlocii şi mici", în timp ce *Times* afirmă că „laburiştii deţin acum controlul sigur asupra localităţilor mari".

Toată lumea este însă de acord că partidul liberal a obţinut rezultate nefavorabile, pierzînd aproape o treime din locurile pe care le deţinea anterior şi înregistrînd o reducere a numărului de voturi pînă aproape de nivelul din 1959. În ce priveşte partidul comunist, el a înregistrat, ca şi în alegerile pentru consiliile comitatelor, anumite cîştiguri de voturi. În districtul londonez Stepney (unde în 1945 a fost ales un membru al Parlamentului reprezentînd partidul comunist) au fost reluaţi trei consilieri comunişti ; partidul comunist a obţinut două locuri în plus în Lancashire şi Wales, păstrîndu-şi locurile pe care le deţinea în Wales şi Scoţia.

Recent editorialul unui ziar conservator afirma : „Climatul opiniei publice britanice în acest deceniu este în multe direcţii prea agreabil pentru a fi radical". Dar poate ar fi mai corect să se spună că o politică laburistă mai radicală ar obţine un sprijin mai susţinut din partea alegătorilor.

Săptămîna aceasta orientarea alegătorilor va fi din nou verificată : vor avea loc alegeri parţiale pentru Parlament în patru circumscripţii. Dacă orientarea de săptămîna trecută se va manifesta şi de data aceasta, partidul laburist are şanse să cîştige în circumscripţia Rutherglen (în Scoţia) şi eventual Devizes (în vestul ţării), celelalte două locuri rămînînd probabil conservatorilor.

John GRITTEN

Londra, 12 mai

noul baraj de la ASSUAN

În aceste zile, marele baraj de la Assuan zăgăzuiește apele Nilului. Se încheie astfel — înainte de termenul prevăzut — prima parte a acestei lucrări care demonstrează încă o dată posibilitatea omului de a birui vitregiile naturii.

Toată lumea citează propoziția lui Herodot: „Egiptul e un dar al Nilului". Puțini cunosc însă elogiul pe care istoricul grec îl făcea egipteanului, pe care îl considera „cel mai inteligent dintre oameni. Lui îi datorăm cea mai mare parte din științele și artele noastre și chiar din zeii noștri". Acest geniu egipteanul îl datorează și fluviului său. Căci Nilul, zeu dar și demon, a trebuit să fie stăpînit, domesticit, îndiguit; a trebuit să i se calculeze creșterea apelor, pentru a o preveni și regulariza cu ajutorul barajelor, pentru a se apăra de ea prin diguri, pentru a se servi de ea cu ajutorul canalelor de irigație, pentru a-i capta mîlul.

Pus în fața unui zeu capricios, obligat să trăiască pe malurile acestui fluviu a cărui revărsare îi asigură o fîșie de pămînt fertilă, așezat de nisipurile deșertului, egipteanul a inventat — cu 4000 de ani înaintea erei noastre — fundamentele teoretice ale unora din principalele activități umane: astronomia, matematicile, scrierea, lucrările publice, industria, agricultura și artele. Din timpuri imemoriale, panglica lungă de 2 500 kilometri a văii Nilului a fost împărțită în provincii, fiecare corespunzînd unei secțiuni a fluviului. Principalul post administrativ era acela de inginer al apelor: fiecare strop de apă trebuia păstrat și folosit pentru culturile de bumbac, trestie de zahăr, orez, cereale și legume. În munca aceasta el se ajuta de o roată orizontală care, la rîndul ei, punea în mișcare un fel de scripete vertical cu găleți care coborau, goale, în Nil și se ridicau, pline, la suprafață, pentru a-și vărsa apoi conținutul în jgheaburi. În felul acesta izbutea fellahul să umezească palma de pămînt pe care o răpise deșertului.

Între monumentele care vor fi deplasate se află și statuia lui Ramses II din curtea interioară a templului de la Gerf Hussein (la sud de noul baraj).

Cîteva cifre

De la primul scripete care a scîrțîit sub soarele torid al tropicului și pînă în zilele noastre, Nilul a rămas la fel de enigmatic și capricios. Variabilitatea excesivă a debitului său a cunoscut, de-a lungul vremii, două momente de contrast maxim: în 1878—1879 debitul fluviului a fost de 551 miliarde mc apă, provocînd inundații catastrofale; în schimb, în 1913—1914, debitul a scăzut la numai 42 miliarde mc apă: o secetă cumplită a bîntuit întreaga țară.

De altfel, chiar în perioada de creștere, o enormă cantitate de apă rămîne nefolosită. Pentru a se păstra măcar o parte din ea, s-a construit încă la începutul secolului nostru vechiul baraj, numit în arabă *El Khazzan*, adică Rezervorul. Acest baraj a fost ridicat între 1899 și 1902 lîngă Assuan, pe prima cataractă a Nilului. În anii 1912—1934, prin înălțarea suplimentară a barajului, capacitatea lacului de acumulare a atins 5 miliarde mc. Primăvara, cînd Egiptul începe să simtă lipsa de apă, imensul rezervor alimentează regiunile agricole ale țării. În ultimul timp însă rezerva de apă de la Assuan a devenit insuficientă.

Din suprafața totală a Egiptului (cca 1 milion kmp) numai 4 la sută, adică 30 000 kmp, e locuită. Pe această imensă fîșie, de-a lungul văii Nilului, care are o lățime între 20 km și 200 m, trăiau 16 000 000 de locuitori în 1920, dar în 1960 numărul populației Egiptului a crescut la 27 milioane. Așadar în răstimp de 40 de ani, suprafața medie pe cap de locuitor a scăzut de la 0,37 feddani în 1920, la 0,22 feddani în 1960 (un feddan = 0,42 ha).

Dezvoltarea agriculturii și industriei egiptene impune mărirea suprafețelor cultivate, ameliorarea culturilor, crearea unor surse de energie electrică. Pentru a se realiza toate acestea s-a luat hotărîrea de a se construi un nou baraj, la Sadd-el-Aali (la 7,3 km sud de Assuan), care să permită utilizarea completă a apelor Nilului.

La 27 decembrie 1958, Republica Arabă Unită a semnat un acord cu U.R.S.S. privind prima fază a construirii noului baraj de la Assuan. Uniunea Sovietică s-a angajat să acorde R.A.U. un împrumut pe termen lung de 400 000 000 ruble cu o dobîndă de 2,5 la sută anual, rambursabil în 12 ani. La 9 ianuarie 1960, pe imensul șantier de lîngă Assuan se auzea prima explozie: sub conducerea inginerilor și tehnicienilor sovietici, începeau — cu utilajul furnizat de U.R.S.S. — lucrările pentru înfăptuirea noului baraj.